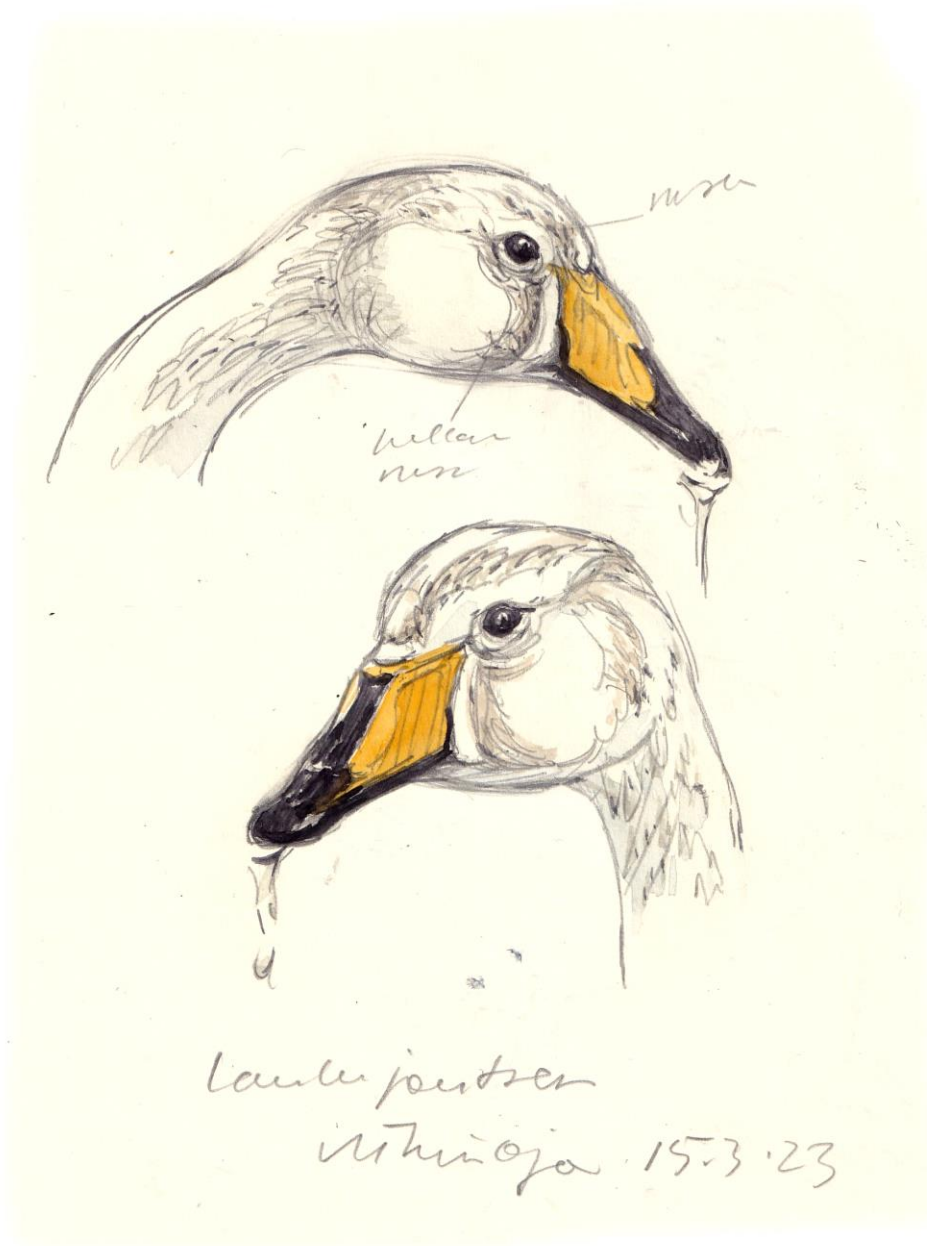

Vanhankaupunginlahden linnuston v. 2023 seurantalaskennan loppuraportti

Hannu Sarvanne

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	2
Johdanto, seuranta-alue ja tutkimusmenetelmät.....	3
Tulokset lajiryhmittäin.....	6
- Vesilinnut.....	6
- Kahlaajat.....	9
- Lokkilinnut.....	10
- Hoitoniittyjen varpuslinnut.....	11
- Rantakanat ja yölaulajat.....	12
- Petolinnut.....	14
- Uuttukyyhky.....	15
- Merimetso.....	16
- Harmaahaikara.....	21
Tulosten tarkastelu	
- Vesilintujen pesinnän onnistuminen.....	25
- Kahlaajien pesinnöistä.....	54
- Hoitoniittyjen varpuslinnuista.....	70
- Hoitoniittyjen linnustosta.....	73
- Purolahden hoitoniityn lampareiden vesilinnuista.....	74
Uhanalaiset ja harvalukuiset seuranta-alueella pesivät lajit.....	76
Uhanalaiset ja harvalukuiset sopivassa pesimäympäristössä havaitut lajit.....	78
Uhanalaiset ja harvalukuiset säännölliset ruokavieraat.....	78
Joitain vähälukuisia lajeja.....	79
Kirjallisuus.....	80
Liitteet (Taulukot, Kuvaajat, Kartat).....	81

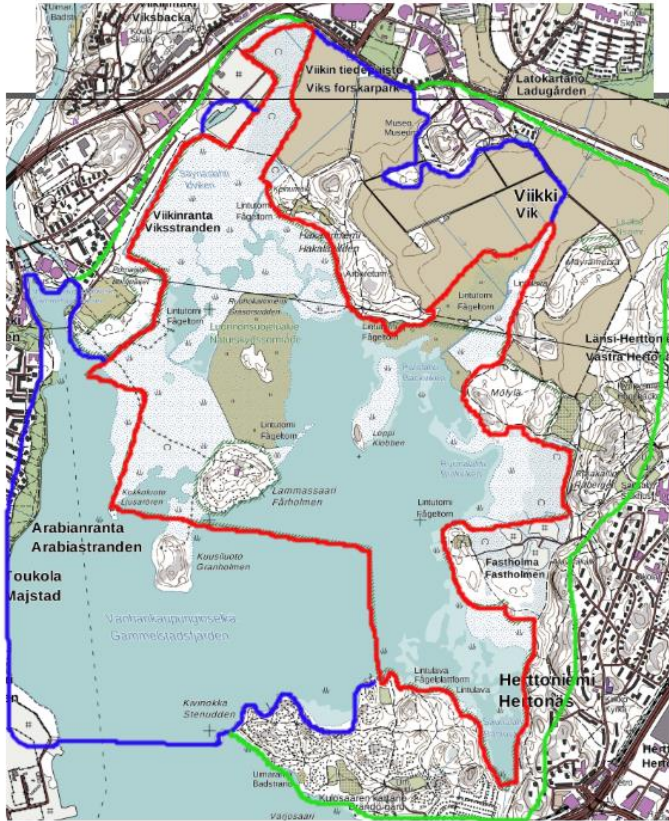
Johdanto, seuranta-alue ja tutkimusmenetelmät

Vanhankaupunginlahden linnuston tilaa seurataan hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti vuosittain. Tutkimusalue käsittää pesivien vesilintujen, kahlaajien ja lokkilintujen sekä vesilintujen poikuelaskentojen osalta koko Vanhankaupunginlahden kosteikkoalueen (Viikin – Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualue ja Natura – 2000 – alue). Kevät- ja syysmuutolla levähtävän kosteikkolinnuston laskennat eivät kuuluneet tämän vuoden ohjelmaan. Levähtäjät on laskettu tällä vuosituhannella v. 2004, 2007, 2012, 2018 ja v. 2021.

Vuosittain kartoitetaan myös kosteikkoalueelle perustettujen hoitoniittyjen (Lammassaari/Ruohokari ja Purolahti) pesimälinnusto. Niittämällä ja laiduntamalla hoidettavien niittyjen yhteispinta-ala oli tämän vuoden pesimäkauden alussa 52 ha (Lammassaari/Ruohokari 19 ha (v. 1993 alkaen)), Lammassaaren hoitoniityn lounaispuolen laajennusosa 10 ha (perustettu v. 2017 loppukesällä), Keinumäen edustan niitty 10 ha (perustettu v. 2020 loppukesällä) sekä Purolahti 13 ha (perustettu v. 2003)).

Koska seurantalaskennoissa ei selvitetä kaikkien pesimäympäristöjen parimääriä, jää mm. suuri osa alueella yleisistä metsälajeista laskentojen ulkopuolelle.

Kosteikkoalueen saarilta ja sitä ympäröiviltä reunametsä- ja täyttömaa-alueilta sekä pelloilta selvitin uhanalaisten ja harvalukuisten lajien parimäärät. Seurasin samoilla alueilla myös joidenkin vähälukuisten ei – uhanalaisten lajien esiintymistä. Niitä sekä yölaulajia havainnoin myös Vanhankaupunginlahden kosteikko- ja Natura – 2000 - aluetta laajemmalla alueella, joka rajautuu Viikintien, Herttoniemen metsäselänteen, Itäväylän, Hermannin rantatien ja Hämeentien väliin. Koko Natura 2000 – alueen kattavat pesimälinnuston kartoitukset (sisältäen mm. ruoikkolinnuston laskennat) on tehty Suomen ympäristökeskuksen ohjauksessa viimeksi v. 2004, 2007, 2012 ja 2018.

Vanhankaupunginlahden linnuston seurannan laskenta-alue
 ● = Natura-alue, ● + ● = seuranta-alue, ● + ● + ● =
 yölaulajat sekä uhanalaiset ja harvalukuiset. Pohjakartta
 Maanmittauslaitos (19.9.2017).

Toteutin laskennat Vanhankaupunginlahden linnuston seurannassa v. 1986 alkaen käytetyin menetelmin (Koskimies & Väisänen 1988, Mikkola-Roos ym. 2013). Laskentoihin sisältyi:

- Koko lahden kattavat kierto-laskennat (vesilinnut, kahlaajat, lokkilinnut) (5 kertaa): 26.4., 7.5., 15.5., 22.5. ja 30.5., sekä poikuelaskennat samalla reitillä 26.6., 6.7. ja 16.7.
- Hoitoniittyjen kartoituslaskennat (2 x 5): 1. kartoitus 3.5 ja 4.5., 2. kartoitus 11.5. ja 12.5, 3. kartoitus 24.5. ja 25.5., 4. kartoitus 1.6 ja 2.6, 5. kartoitus 6.6. ja 7.6.
- Yölaulajalaskennat (3): 24.4, 25.5 ja 8.6
- Pikkutikkojen pesien etsintä (3): 14.6., 15.6., 19.6.
- Uhanalaisten ja harvalukuisten lajien havainnointi laskentojen ohessa ja laskentojen ulkopuolisina päivinä.

Ajoittaakseni erityisesti vesilintulaskennat oikein seurasin lepäilijämäärien kehittymistä maaliskuulta alkaen. Joidenkin lajien parimäärien varmistaminen vaati retkeilyä varsinaisten laskentojen ulkopuolisina päivinä (esim. yölaulajat). Merikotkan mahdollisen pesinnän seuranta alkoi jo kevättalvella, ja varhain oli aloitettava myös joidenkin ensimmäisinä saapuvien lajien, esim. töyhtöhyyppän pesintöjen tarkkailu.

Retkipäiviä laskenta-alueella kertyi 15.2. – 16.7. välisenä aikana 86 (v. 2020 100, v. 2021 97, v. 2022 86). Retkipäiviä oli helmikuussa 12 (15.2. alkaen), maaliskuussa 19, huhtikuussa 18, toukokuussa 17, kesäkuussa 17 ja heinäkuussa 3 (16.7. saakka). Tallensin kaikki havainnot Birdlife Suomen havaintojärjestelmä Tiiraan.

Vesilintujen parimäärien tulkinnat tein kunkin lajin arvioitua pesinnän alkua lähimmän laskentakerran perusteella. Laulu- ja kyhmyjoutsenen, kanadan- ja merihanhen, telkän, isokoskelon, silkkiuikun ja nokikanan parimääräarviot perustuvat löydettyihin pesiin sekä osin myös poikue- ja reviiirihavaintoihin.

Kahlaajareviirin vaatimuksena oli vähintään kaksi havaintoa samalta paikalta, joista toisen tuli ilmaista pesintää tai reviiirikäyttämistä. Lokkilintujen parimäärät perustuivat hautovien emojen määriin.

Hoitoniittyjen kartoituslaskennoissa kiersin niityt jalkaisin niin, ettei mikään osa alueesta jäänyt yli 50 m:n päähän kulkureitistä. Vuoden 2020 kevääseen saakka ehdin laskea yhtenä aamuna kaikki hoitoniityt, mutta niittyalan laajentumisen jälkeen yhteen laskentakierrokseen on nykyisin varattava kaksi aamua (2 x 5 kartoituskertaa = 10 aamua). Kartoitin hoitoniityillä aamuisin (n. klo 4.30 – 11.00) suunnilleen viikon välein. Laskennan kuluessa merkitsin havaitut linnut eri käyttäytymistä kuvaavin symbolein maastokartalle, josta siirsin ne myöhemmin lajikohtaisille yhteenvetokartoille, joista tein reviiirien tulkinnat. Reviirin vaatimuksena oli vähintään kaksi lähekkäistä havaintoa, joista toisen tuli osoittaa reviiirikäyttämistä (laulu, varoittelu, reviiirikiista, ruokaa kannettiin pesään jne).

Samat reviiirin tulkinnan vaatimukset koskivat hoitoniittyjen ulkopuolella tapaamiani lajeja, kuten yölaulajia sekä uhanalaisia ja harvalukuisia lajeja. Pysyvän reviiirin ehtona oli vähintään kuusi päivää ensimmäisen ja toisen havainnon välillä. Kuitenkin joidenkin myöhään saapuvien ja nopeasti pariutumisen jälkeen laulunsa lopettavien lajien (esim. viitakerttunen) reviiiriin riitti yksi reviiirikäyttämistä osoittava havainto.

Telkän, isokoskelon, uuttukyyhkyn ja osin myös kottaraisen parimäärät selvitti pönttöjä tarkistanut Eero Haapanen.

Olosuhteet

Talvi oli pitkä. Terminen talvi (vuorokauden keskilämpötila pysyvästi alle 0 ° C) alkoi etelärannikolla marraskuun puolivälissä (16.11.) ja päättyi termiseen kevääseen (vuorokauden keskilämpötila pysyvästi yli 0 ° C) huhtikuun ensimmäisellä viikolla (6.4). Lumi peitti maan marraskuun lopulla ja enimmillään lunta oli joulukuussa (n. 40 cm). Lumipeite pysyi muutamista suojasään jaksoista huolimatta yhtenäisenä aina maaliskuun alkuvuorokaudelle. Maaliskuun puolivälissä pelloille ilmestyivät ensimmäiset pälvet, mutta kuun loppu oli taas luminen. Huhtikuun alkuvuorokauden lämpö sulatti peltojen lumet kuun puoliväliin mennessä. Koko lahden kattava jääpeite kehittyi marras – joulukuun vaihteessa ja vangitsi vedet aina huhtikuun toiselle

viikolle (12.4. lahti oli kokonaan vapaa jäistä). Jäät ovat vuosina 2015 – v. 2022 lähteneet seuraavasti: 21.3., 6.4., 6.4., 18.4., 7.4., lahti sula läpi talven, 6.4., 23.4.

Maaliskuu oli lämpötiloiltaan keskimääräinen (Hki Kaisaniemi, maaliskuun 2023 keskilämpötila – 0,4 °C / 1991 – 2020 - 0,7 °C), kun taas huhtikuu hieman tavallista lämpimämpi (+ 5,9 °C / + 4,4 °C). Toukokuu oli tavanomainen (+ 10,9 °C / + 10,4 °C), mutta kesäkuussa lämpeni (+ 17,0 °C / + 14,9 °C). Heinäkuu oli keskimääräistä viileämpi (16,9 °C / 18,1 °C).

Sademäärä oli tavallista suurempi maaliskuussa (65,0 mm / 34,0 mm). Seuraavat kolme kuukautta olivat kuivia: huhtikuussa (10,2 mm / 34,0 mm) ja toukokuussa (17,5 mm / 38,0 mm) satoi vähän, mutta kesäkuu oli rutikuiva (4,5 mm / 60,0 mm). Heinäkuussa satoi sitten enemmän (94,3 mm / 57,0 mm).

Merivesi pysytteli läpi huhtikuun teoreettisen keskivedenkorkeuden alapuolella. Kuun puolesta välistä alkaen veden korkeus oli lähes kaksi viikkoa keskimäärin – 40 cm keskiveden alapuolella. Vapun tienoilta aina heinäkuun alkuun vesi nousi vain kahdesti yli keskiveden ja silloinkin enimmillään n. + 10 cm. Muutoin rantalietteet säilyivät paljaina kahlaajien ruokailla ja myös silkkiuikkujen ja nokikanojen pesät säästyivät meriveden huomattavilta nousuilta, sillä veden korkeus vaihteli n. – 10 - - 30 cm välillä. Heinäkuun alkupuolen vedennousu (n. + 50 cm) saattoi huuhtoa yksittäisiä silkkiuikkujen uusintapesyeitä mereen.

Tulokset

Vuoden 2023 parimäärät/reviirit (suluissa v. 2013, v. 2014, v. 2015, v. 2016, v. 2017, v. 2018, v. 2019, v. 2020, v. 2021 ja v. 2022)

Vesilinnut (lajit, jotka ovat pesineet vähintään kerran v. 2013 – v. 2023)

Sinisorsa 149 (61, 123, 110, 135, 118, 98, 113, 85, 90, 91), haapana 21 (12, 16, 17, 14, 25, 19, 16, 26, 17, 20), tavi 10 (7, 14, 18, 12, 12, 13, 20, 16, 11, 19), lapasorsa 4 (7, 8, 5, 7, 3, 4, 6, 8, 6, 7), harmaasorsa 6 (1, 2, 3, 3, 5, 3, 3, 3, 4, 8), heinätavi 2 (1, 3, 3, 2, 2, 2, 3, 2, 2, 2), isokoskelo 1 (2, 3, 3, 3, 4, 4, 1, 1, 1, 1), tukkakoskelo 0 (1, 1, 2, 1, 1, 1, 2, 2, 1, 0), telkkä 30 (34, 37, 38, 44, 36, 31, 27, 32, 31, 29), tukkasotka 0 (3, 2, 1, 1, 1, 1, 2, 1, 1, 2), punasotka 0 (1, 0, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 0, 1), silkkiuikku 21 (45, 46, 44, 49, 64, 46, 45, 44, 29, 37), pikku-uikku 0 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0), laulujoutsen 1 (0, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 2, 2, 2), kyhmyjoutsen 5 (6, 7, 6, 8, 5, 7, 9, 7, 7, 4), kanadanhanhi 10 (0, 2, 4, 3, 1, 8, 8, 6, 8, 7), merihanhi 11 (0, 0, 2, 2, 4, 5, 4, 7, 9, 11), nokikana 9 (21, 39, 38, 31, 35, 20, 26, 34, 25, 27).

Pesiviä vesilintulajeja havaitsin 14, mikä on vähäisin v. 2013 jälkeen (kun rantakanoihin luettava nokikana lasketaan mukaan) (v. 2013 14, v. 2014 15, v. 2015 16, v. 2016 17, v. 2017 16, v. 2018 16, v. 2019 18, v. 2020 16, v. 2021 16 ja v. 2022 16). Vesilintupareja pesi yhteensä 279. Runsain oli sinisorsa (149) ja seuraavaksi telkkä (29). Merkittävää oli, että silkkiuikku menetti asemansa toiseksi runsaimpana vesilintulajina. Puolisukeltajasorsalajien parimäärä (192) oli yli 2/3 kaikista vesilintupareista ja kasvoi v. 2022 parimäärään (147) nähden. Huomattavaa on isojen vesilintujen (hanhien ja joutsenten) runsastuminen v. 2013 tilanteeseen verrattuna. Kun v. 2013 näistä lajeista pesi vain kyhmyjoutsen (tuolloin 6 paria), on lajien määrä noussut neljään ja parien 27:ään.

Neljän vesilintulajin parimäärä kasvoi v. 2022 pesineisiin verrattuna (sinisorsa, haapana, kyhmyjoutsen ja kanadanhanhi), kahdeksan väheni (tavi, lapasorsa, harmaasorsa, tukkasotka, punasotka, silkkiuikku, laulujoutsen ja nokikana) ja neljän pysyi ennallaan (heinätavi, isokoskelo, telkkä ja merihanhi). Merkittävän tuntuisesti parimäärä väheni ainakin silkkiuikulla sekä viime vuoteen (v. 2022 37 / v. 2023 21) että viimeisen kymmenen vuoden parimääriin verrattuna (vaihtelu 29 – 64, keskimäärin 45 paria). Myös nokikanan parimäärä romahti (n. 2022 27 / v. 2023 9). Nokikanoja on pesinyt keskimäärin 29 paria viimeisen kymmenen vuoden ajanjaksolla (vaihtelu 21 – 39 paria). Isoja parimäärän vähentymisiä edelliseen pesimäkauteen nähden oli myös tavilla (v. 2022 19 / v. 2022 10), lapasorsalla (v. 2022 7 / v. 2023 4), tukkasotkalla (v. 2022 2 / v. 2023 0) ja punasotkalla (v. 2022 1 / v. 2023 0). Telkän parimäärä (30) oli yhtä paria suurempi kuin v. 2022, mutta on hienoisessa laskussa (v. 2013 – v. 2021 keskiarvo 34 paria). Telkkiä pesii nykyisellään 5 – 10 paria vähemmän v. 2014 – v. 2017 huippuun nähden (enimmillään v. 2016 44 paria).

Vesilintujen kokonaisparimäärä (280) kohosi hieman viime vuodesta (268), mutta pysyi silti lähivuosien tasolla (v. 2020 276, ja v. 2019 268). Ero v. 2016 (331 paria) ja v. 2017 (317 paria) määriin on selvä. Eniten vesilintupareja on v. 1986 alkaneissa laskennoissa pesinyt v. 1991 (392, mistä sinisorsan osuus 267 paria). Kokonaisparimäärä on vaihdellut n. 200 – 300 välillä. Vuosien 2010 – v. 2023 jaksolla v. 2014 alkaen (jolloin vesilintupareja oli eniten sitten v. 1992) parimäärä on pysytellyt vähän 300:n parin molemmin puolin (v. 2014 300), paitsi v. 2021 (244 paria). Vuosiin 2010 – v. 2013 osuu jakso, jolloin parimäärä vaihteli 183 – 233 välillä. Vanhankaupunginlahden runsaimman vesilintulajin, sinisorsan, parimäärän vaihtelu selittää suureksi osaksi vesilintujen kokonaisparimäärän vaihtelua vuosien välillä, ja näin oli asia myös v. 2023 pesimäkaudella.

Veden selkärangattomia ravintonaan käyttävistä sukeltajasorsista (telkkä, tukkasotka, punasotka) vain telkän parimäärä on säilynyt suhteellisen vakaana (27 – 44 paria) (Kuvaaja 14, s. 92). Osin samaa ravintoa hyödyntävän nokikanan parimäärä romahti v. 2023. Vähälukuisista sotkista punasotkan esiintyminen on epäsäännöllistä ja ensimmäistä kertaa ei tukkasotkaa tavattu pesivänä sitten v. 1987. Kaloja syövien vesilintujen (silkkiuikku, isokoskelo ja tukkakoskelo) pari- ja lajimäärät ovat lähivuosina lähteneet laskuun (Kuvaaja 15, s. 93)

Sinisorsia (149 paria) pesi enemmän kuin yhtenäkkään v. 2013 – v. 2022 vuonna. Edellisinä kolmena vuonna parimäärä jäi alle sadan (85 – 91), kun taas useimpina niitä edeltävinä vuosina parimäärä vaihteli 110 – 135 välillä (v. 2014 – 2017 ja v. 2019). Vuosina 2010 – v. 2013 sinisorsan pesimäkanta oli lähivuosista pienimmillään (61 – 84 paria). Sinisorsan parimäärien vuosittainen vaihtelu Vanhankaupunginlahdella on yleensä linjassa valtakunnallisten pesimäkannan kokoa selvittävien vesilintulaskentojen tuloksien kanssa (Luonnonvarakeskus). Tänä vuonna sinisorsan valtakunnallinen pesimäkanta oli pitkäaikaisen keskiarvon tuntumassa, kun taas Vanhankaupunginlahden kanta oli tavallista suurempi.

Vaarantuneeksi luokitellun haapanan parimäärä oli v. 2020 (26 paria) toiseksi suurin v. 1986 alkaneissa laskennoissa (v. 1991 36 ja v. 1992 26 paria). Viime vuosien parimäärät ovat vaihdelleet 12 – 26 välillä (v. 2013 – 2021 keskiarvo 18) ja tämän vuoden parimäärä (21) oli näihin nähden paremmalla puolella. Hoitoniittyjen vuosittaiset koneniitot loppukesästä 2014 alkaen sekä laiduneläinten (kyytöt ja lampaat) määrän kasvu v. 2018 alkaen on lisännyt haapanoiden ruokailussaan suosiman, vesirajan läheisen matalan ruohovartiskasvillisuuden alaa. Haapanoiden suurimmat kerääntymät olivat kevään laskennoissa hieman suurempia kuin kolmena edellisenä vuonna: v. 2020 62 (33 koirasta, 29 naarasta), v. 2021 69 (38 koirasta, 31 naarasta), v. 2022 81 (43 koirasta, 38 naarasta) ja v. 2023 86 (44 koirasta, 42 naarasta).

Tavi on aavistuksen runsastunut Vanhankaupunginlahdella 2000 – luvun alkuun verrattuna (vuosina 2000 – 2008 2 – 8 paria (keskimäärin 5) ja vuosina 2009 – 2022 7 – 20 paria (keskimäärin 14). Tämän vuoden 10 paria on vähän vähemmän kuin v. 2009 jälkeen tavallisin (13) parimäärä. Pesiviä taveja on

laskettu eniten v. 1991 (28 paria). Hoitoniittyjen vesirajan niitot ovat lisänneet tavien ruokailupaikkoja, kuten myös itse hoitoniittyalan laajentuminen niille ajoittain syntyvine lätäkköalueineen. Myös Purolahden hoitoniitylle alkutalvesta 2023 kaivetuille neljälle lampareelle kerääntyi keväällä taveja. Levähtävistä puolisuikeltajasorsista tavi on runsain (keväiden 2020, 2021, 2022 ja v. 2023 päiväkohtaiset suurimmat yksilömäärät 470, 309, 458 ja 417) sinisorsan ohella (246, 354, 816 ja 247).

Telkkäpareja oli 30, jos parimääräksi tulkitaan aloitettujen pesintöjen määrä (pönttöön munittu). Näihin sisältyy kolme luonnonkoloihin munittua pesyettä. Yhdessä pöntössä oli kaksi onnistunutta telkän pesintää. Kun poikaset olivat poistuneet pöntöstä (27.5.), muni toinen naaras pönttöön uuden pesyeen.

Nokikanan parimäärä pysytteli v. 2014 – v. 2017 yli kolmessakymmenessä (39, 38, 31 ja 35 paria). Vuosina 2018, 2019, 2021 ja 2022 pareja on ollut vähemmän (20, 26, 25 ja 27). Vuosi 2020 (34 paria) erottuu pienenä pilkahduksena parimäärän loivassa laskussa. Tänä vuonna Vanhankaupunginlahden nokikanakanta romahti 9 pariin. Huomattava osa pareista on pesinyt Saunalahden suojaisalla lamparealueella (v. 2017 15, v. 2018 8, v. 2019 14, v. 2020 16, v. 2021 12 ja v. 2022 12), missä vesi on avovesialueen poukamia kirkaampaa ja uposkasvillisuus runsaampaa. Tällä pesimäkaudella pesinnät keskittyivät vielä aiempaa voimakkaammin Saunalahdelle, sillä seitsemän paria yhdeksästä pesi siellä.

Silkkiuikkupareista suurin osa (16/21) pesi totutusti vuonna Kivinokan ja Saunalahden koloniassa (76 % lahden pareista) ja siellä enin osa Kivinokan edustalla. Lähivuosista suurimmillaan kolonia oli v. 2017 (54 paria) (84 % lahden pareista). Kivinokan – Saunalahden kolonian parimäärän vaihtelu määrää tosiasiasa koko Vanhankaupunginlahden silkkiuikkukannan koon.

Kahlaajat (suluissa v. 2013 – v. 2022 parimäärät). Parimäärät myös taulukossa 1 (s. 81)

Punajalkaviklo 8 (2, 3, 4, 4, 5, 7, 8, 8, 8, 8): Purolahden hoitoniityn eteläosa 1, Purolahden hoitoniityn pohjoisosa (tulvaniitty) 1, Etu-Viikin pellot (rajautuvat Purolahden hoitoniittyyn) 2 paria, Lammassaaren hoitoniitty (vanha osa) 2, Lammassaaren pitkosten viereinen niitty 1, Keinumäen edustan niitty 1. Pikkutylli 9 (3, 4, 8, 9, 8, 9, 10, 11, 11): Purolahden hoitoniityn eteläosa 1, Purolahden hoitoniityn pohjoisosa 1, Lammassaaren hoitoniitty (vanha osa) 1, Keinumäen edustan niitty 1, Kyläsaari 2, Fastholman lumenkaatopaikka 2, Etu-Viikin pellot/Viikinojan altaat 1. Tylli 2 (0, 0, 1, 1, 3, 1, 2, 3, 1, 1): Purolahden hoitoniityn etelä- ja pohjoisosa 1, Kyläsaari 1. Töyhtöhyppä 55 (15, 23, 27, 31, 27, 39, 45, 59, 55, 65): Hoitoniityillä yhteensä 28 paria (v. 2013 2, v. 2014 5, v. 2015 7, v. 2016 10, v. 2017 10, v. 2018 12, v. 2019 11, v. 2020 17, v. 2021 26 ja v. 2022 17 paria). Hoitoniittyjen pareista Lammassaaren hoitoniityn vanhalla osalla 5, Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä 5, Keinumäen edustan niityllä 4, Purolahden hoitoniityn eteläosassa 2 ja Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa 12. Lisäksi Etu-Viikin pelloilla 27 paria (v.

2013 13, v. 2014 18, v. 2015 20, v. 2016 21, v. 2017 17, v. 2018 27, v. 2019 34, v. 2020 42, v. 2021 29 ja v. 2022 48 paria). Rantasipi 12 (7, 10, 9, 10, 12, 12, 12, 13, 11, 11): Kivinokan länsikärki 1, Kivinokan NW-ranta 1, Kivinokan N-poukama 1, Saunalahti 1, Fastholma 1, Hakalanniemen eteläranta 1, Klobben 1, Lammassaari 1, Kuusiluoto 1, Kokkoluoto 1, Pornaistenniemi 1, Säynäslahden tervaleppäluhta 1. Lehtokurppa 3 (1, 2, 2, 2, 3, 2, 2, 3, 3, 3): reviirit: Saunalahti - Fastholma – Rajakallio – Herttoniemen metsäselänne, Viikinranta – Keinumäki – Hakalanniemi – Mölylä, Pornaistenniemi – Lammassaari. Meriharakka 2 (0, 2, 2, 1, 2, 2, 2, 2, 2, 2): Arabianranta. Taivaanvuohi 8 (5, 8, 9, 8, 6, 8, 6, 11, 11, 10): Pornaistenniemi (puolivälin saareke) 1, Lammassaaren hoitoniityn vanha osa 1, Lammassaaren pitkosten viereinen niitty 1, Keinumäen edustan niitty 1, Purolahden hoitoniityn pohjoisosa 3, Säynäslahden tervaleppäluhta 1.

Lokkilinnut

Seuranta-alueelta ei löytynyt lokkilintujen pesiä. Alueen reunoilla pesii muutamia pareja kalalokkeja, mm. Varjosaarella Kivinokan eteläpuolella hautoi 30.5. kalalokki. Myös Arabianrannan katoilla on joitain pareja. Lentokyvyyttömiä maastopoikasia kerääntyy heinäkuun alussa Arabianrannan rantaviivalle. Samoilla paikoin (Arabianranta – Kyläsaari) pesinee 1 - 2 paria selkälokkeja.

Leposaaren lounaispuolen luodolla, seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä, on useana vuonna pesinyt lapintiiraja. Luodolla oli 22.5. 6 paikallista lapintiiraa, mutta ei pesiä (Eero Haapanen). Tiirat olivat reviirillä olevan oloisia, eivät kylläkään vihasia.

Vuonna 2022 ei tiiraja ollut (Eero Haapanen). Vedenkorkeus oli touko-kesäkuussa useaan otteeseen + 10 - + 20 cm keskivedenkorkeutta ylempänä, ja matala luoto on aallokalle altis.

Vuonna 2021 Eero Haapanen kävi luodolla 13.5., jolloin paikalla oli 8 lapintiiraa, muttei pesiä. 18. kesäkuuta samana vuonna luotoa vartioi 12 lapintiiraa ja pienellä kallioläntillä oli yksi munapesä. Luultavasti muilla emoilla oli hiljan kuoriutuneita poikasia kasvillisuuden seassa piilossa. Ainakin yksi poikanen selvisi tuolloin siivilleen. Vuonna 2020 hän havaitsi luodolla 22.6. kaksi paria lapintiiraja (1 ja 2 munaa). Vuonna 2014 luodolla oli kymmenen, v. 2015 kolme, v. 2016 yhdeksän ja v. 2017 kaksi lapintiiran munapesää. Vuonna 2018 luodolla oli muutama aikuinen (14.5.), mutta ei pesiä; myöhemmin paikalla ei käyty. Vuonna 2019 luodolla näkyi 4 munapesää. Vähäinenkin veden nousu yhteistyössä aallokon kanssa tuhoaa Leposaaren luodon munapesät ja näin kävi ainakin v. 2016 ja 2017.

Vanhankaupunginlahdella ruokailee runsaasti kalatiiraja. Toukokuun kiertolaskennossa yksilömäärät ovat tähän asti olleet n. 40 – 50, mutta v. 2022 ja v. 2023 hieman vähemmän, 30 – 40. Nuoria kalatiiraja

tavataan lahdella vähäisesti, alkaen juhannuksen tienoilta. Vuosien 2018 – v. 2023 nuorten kalatiirujen enimmäismäärät ovat vaihdelleet 2 – 9 välillä.

Aikuisia naurulokkeja ruokailee Vanhankaupunginlahdella ja Etu-Viikin peltoalueella toukokuussa säännöllisesti n. 350 – 400. Vuonna 2023 laskin aikuisia toukokuisia naurulokkeja enimmillään 550 (2.5.) ja v. 2022 510 (26.5.). Juhannuksen tienoon laskennassa aikuisten määrät ovat v. 2018 – v. 2023 olleet vähäisimmillään v. 2022 124 ja enimmillään v. 2023 289 yksilöä (keskimäärin 221). Suurin osa lahdella vierailevista naurulokeista pesii Kulosaaren/Mustikkamaan/Korkeasaaren ympäristön luodoilla. Nuoret naurulokit ilmaantuvat lahdelle aikaisimmillaan vähän ennen juhannusta. Kesä- heinäkuun vaihteen laskennoissa nuorien määrä on vaihdellut 3 – 19 yksilöön v. 2018 – v. 2023. Myöhemmin heinäkuussa, kun naurulokkien muutto käynnistyy, nuoria saapuu alueelle kauempaa. Tänä vuonna ensimmäiset seuranta-alueen läheisyydessä syntyneet nuoret näkyivät 26.6. (3 yksilöä) ja suurimmat muuton aikaiset määrät 16.7. (90 yksilöä).

Hoitoniittyjen varpuslinnut (suluissa v. 2013 – v. 2022 parimäärät). Lammassaari = Lammassaaren hoitoniityn vanha osa + Lammassaaren pitkosten viereinen niitty (keväästä 2018 alkaen) + Keinumäen edustan niitty (keväästä 2021 alkaen). Parimäärät myös taulukossa 2 (s. 82 – s. 83)

Kiuru 9 (2, 3, 1, 0, 2, 1, 4, 5, 6, 7): Lammassaari 5 (vanha osa 3, pitkosten niitty 1, Keinumäen edusta 1), Purolahti 4 (eteläosa 1, pohjoisosa 3). Niittykirvinen 21 (11, 19, 22, 21, 17, 13, 17, 17, 16, 16): Lammassaari 14 (9, 15, 15, 14, 14, 9, 9, 9, 9, 10), Purolahti 7 (3, 4, 7, 7, 3, 4, 8, 8, 7, 6). Metsäkirvinen 0 (0, 0, 0, 0, 1, 0, 1, 1, 0, 0). Västääräkki 3 (1, 3, 1, 1, 2, 2, 2, 2, 2, 1): Lammassaari 1, Purolahti 2 (pohjoisosa). Keltävästääräkki 15 (6, 11, 4, 7, 5, 6, 15, 19, 15, 13): Lammassaari 9 (5, 9, 2, 3, 3, 2, 7, 11, 8, 7), Purolahti 6 (1, 2, 2, 4, 2, 4, 8, 8, 7, 6). Sitruunavästääräkki 0 (3, 2, 0, 0, 1, 1, 1, 0, 0, 0 (Lammassaari v. 2013 – v. 2014 ja v. 2017 – v. 2019)). Satakieli 0 (1, 1, 0, 0, 1, 1, 1, 0, 1, 0 (v. 2013 – v. 2014 ja v. 2017 – v. 2019 ja v. 2021 Purolahti)). Pensastasku 1 (2, 2, 1, 2, 2, 1, 1, 4, 1, 1): Purolahti. Kivitasku 1 (0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 1, 0): Lammassaari (v. 2014, v. 2020, v. 2021 Purolahti). Punakylkirastas 0 (0, 1, 0, 1, 1, 0, 1, 0, 2, 0 (Purolahti v. 2014, v. 2016 – v. 2017 ja v. 2021

sekä Lammassaari v. 2016 – v. 2017 ja 2019)). Laulurastas 0 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0 (Purolahti (pohjoisosa) v. 2019)). Räkättirastas 1 (0, 0, 2, 3, 1, 3, 0, 3, 0, 0): Purolahti (pohjoisosa) (v. 2013 – v. 2022: Purolahti (pohjoisosa) (0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 1, 0, 0), Lammassaari (0, 0, 2, 2, 1, 0, 0, 2, 0, 0)). Mustarastas 3 (0, 0, 5, 0, 2, 2, 1, 2, 2, 0 (v. 2013 – v. 2022: Lammassaari (0, 0, 1, 0, 1, 1, 0, 1, 1, 0), Purolahti (pohjoisosa) (0, 0, 4, 0, 1, 1, 1, 1, 1, 0)). Lehtokerttu 0 (0, 0, 0, 1, 1, 0, 0, 0, 0, 0 (Purolahti (pohjoisosa) v. 2016 – v. 2017)). Pensaskerttu 2 (2, 2, 3, 5, 5, 4, 2, 2, 2, 3): Purolahti (pohjoisosa). Hernekerttu 0 (1, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 1, 0, 0): v. 2020 Purolahti. Ruokokerttunen 21 (30, 22, 8, 12, 21, 43, 20, 13, 25, 29): Lammassaari 12 (8, 4, 1, 1, 8, 19, 4, 3, 12, 15), Purolahti 9 (22, 18, 7, 11, 13, 24, 16, 10, 13, 14). Rytikerttunen 1 (2, 2, 3, 2, 4, 4, 1, 3, 1, 3): Lammassaari. Viitakerttunen 0 (0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 1, 2, 1). Luhtakerttunen 3 (1, 0, 0, 0, 0, 3, 0, 0, 1, 1): Purolahti (Purolahti (pohjoisosa) v. 2013, 2018 ja v. 2022, Lammassaari v. 2021). Pensassirkkalintu 0 (0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 1, 0, 0 (Purolahti (pohjoisosa) v. 2016 ja v. 2020)). Harmaasiippo 0 (1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0): Lammassaari v. 2013. Pajulintu 1 (1, 3, 2, 4, 3, 2, 2, 4, 1, 1): Lammassaari (Keinumäen edustan niitty) (Purolahti (pohjoisosa) v. 2013 – v. 2022: 0, 1, 2, 2, 2, 1, 2, 2, 1, 0 ja Lammassaari v. 2013 – v. 2022: 1, 2, 0, 2, 1, 1, 0, 2, 0, 1). Talitiainen 1 (2, 2, 1, 2, 3, 4, 4, 3, 4, 2): Lammassaari (Purolahti (pohjoisosa) v. 2013 – v. 2022: 1, 1, 0, 1, 2, 2, 2, 1, 2, 1 ja Lammassaari: v. 2013 – v. 2022: 1, 1, 1, 1, 1, 2, 2, 2, 2, 1). Sinitiainen 1 (1, 2, 1, 1, 3, 1, 2, 3, 1, 1): Lammassaari (Purolahti (pohjoisosa) v. 2013 – v. 2022: 0, 1, 1, 0, 1, 0, 1, 1, 1, 0 ja Lammassaari v. 2013 – v. 2022: 1, 1, 0, 1, 2, 1, 1, 2, 0, 1). Viiksitimali 0 (0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 3, 0, 0 (v. 2018 ja v. 2020 Lammassaari)). Pikkulepinkäinen 1 (1, 1, 1, 2, 1, 1, 2, 1, 2, 1): Purolahti (pohjoisosa) (v. 2013 – v. 2022: 1, 1, 1, 2, 1, 1, 1, 1, 2, 1) ja v. 2013 – v. 2022 Lammassaari (0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0). Kottarainen 3 (2, 1, 3, 3, 3, 5, 6, 2, 3, 2): Lammassaari 2 (2, 1, 2, 2, 2, 4, 4, 1, 2, 2), Purolahti (pohjoisosa) 1 (v. 2013 – v. 2022 (0, 0, 1, 1, 1, 1, 2, 1, 1, 0)). Viherpeippo 0 (0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0): v. 2014 Purolahti (pohjoisosa) 1. Peippo 2 (3, 2, 3, 3, 3, 3, 3, 2, 1, 1): Lammassaari 1 (v. 2013 – v. 2022: 2, 2, 1, 3, 3, 2, 1, 0, 1, 1), Purolahti (pohjoisosa) 1 (v. 2013 – v. 2022: 1, 0, 2, 0, 0, 1, 2, 1, 0, 0). Punavarpunen 4 (3, 4, 2, 5, 2, 7, 8, 4, 7, 2): Purolahti 3 (v. 2013 – v. 2022: 3, 3, 2, 4, 2, 6, 7, 4, 5, 2), Lammassaari 1 (v. 2013 – v. 2022: 0, 1, 0, 1, 0, 1, 1, 0, 2, 0). Peltosirkku 0 (1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0): v. 2013 Purolahti (pohjoisosa). Keltasirkku 1 (0, 0, 0, 1, 1, 1, 1, 1, 2, 2): Purolahti (pohjoisosa). Pajusirkku 21 (19, 17, 10, 11, 15, 21, 14, 11, 19, 12): Lammassaari 12 (4, 5, 3, 4, 4, 12, 5, 3, 11, 8), Purolahti 9 (15, 12, 7, 7, 11, 9, 9, 8, 8, 4).

Rantakanat ja yölaulajat (suluissa v. 2013 – v. 2022 parimäärät). Kartat 4 ja 5 (s.96) (osa lajeista)

Ruisräikkä 0 (1, 1, 1, 0, 1, 1, 0, 8, 3, 0). Liejukana 5 (0, 1, 1, 1, 0, 1, 2, 6, 3, 4): Parit Pornaistenniemen etulampareella (1), Viikin vanhan puhdistamon altaassa (1), hulevesialtailla (2) ja Koetilan viereisellä

Saunapellonpuiston lammella (1). Poikuehavaintoja: Viikin vanha puhdistamo 1 pull 13.6. alkaen ja hulevesialtaat 3 pull 16.7. alkaen (näistä selvisi yksi ja saavutti nuoruusiän 25.8.). Yksittäisiä nuoria lintuja elokuun alkupuolelta alkaen mm. 8.8. - 18.8. Purolahden hoitoniitty - Purolahti 1 juv sekä 15.8. 2 juv Pornaistenniemen etulampare (Taavi Sulander). Nuoret saattoivat olla jo muualla kuin Vanhankaupunginlahdella syntyneitä.

Luhtakana 14 (4, 5, 24, 18, 16, 17, 19, 20, 12, 13): Reviireistä Pornaistenniemen - Keinumäen lamparealueella 8, Säynäslahden alueella 1, Purolahdella 1, Ryönälahdella 1, Saunalahdella 2 ja Lammassaaren pitkosten W-puolella 1. Luhtakanoja on alkanut viime vuosina esiintyä enenevässä määrin lahden itärannan (Purolahti – Ryönälahti – Saunalahti) ruoikoissa. Itärannan reviirien osuus v. 2015 – v. 2023 verrattuna reviirien kokonaismäärään: 3/24 (12 %), 2/18 (11 %), 2/16 (12 %), 4/17 (24 %), 7/19 (37 %), 6/20 (30 %), 4/12 (33 %), 4/13 (31 %) ja 4/14 (29 %). Luhtahuitti 0 (1, 2, 10, 6, 3, 3, 2, 3, 6, 1). Muutama yksittäishavainto, ei pysyvää reviiriä. Kaulushaikara 0 (1, 3, 1, 1, 2, 1, 0, 1, 3, 2). Muutama yksittäishavainto, ei pysyvää reviiriä. Rastaskerttunen 7 (8, 9, 6, 6, 8, 12, 11, 9, 3, 6): Reviirit Saunalahdella (1), Kivinokan N-poukamassa (1), Purolahdella (1), Keinumäen edustan lampareilla (1), Pornaistenniemen etulampareella (1), Pornaistenniemen takalampareella (1) ja Arabianrannassa (1). Viitakerttunen 10 (30, 30, 17, 28, 15, 25, 17, 18, 7): Reviirit seuranta-alueen puoliavoimissa pensaikoissa. Niukka esiintyminen jo toisena vuonna peräkkäin. Eniten puhdistamon purkuojan varrella - Säynäslahden länsireunassa (2) ja Herttoniemen (Mölylän) viljelypalstoilla (2). Luhtakerttunen 23 (10, 13, 12, 9, 11, 16, 11, 13, 21, 6): Reviirit kosteammissa ympäristöissä kuin viitakerttusella. Tänä vuonna runsas esiintyminen, eniten Lammassaaren pitkosten varren pajukoissa (6) ja Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa (3). Pensassirkkalintu 1 (0, 0, 0, 1, 2, 1, 3, 2, 2, 0). Reviiri Lammassaaren pitkosten pohjoispäässä. Ruokosirkkalintu 2 (1, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 1, 1, 1): Reviirit Pornaistenniemen etulampareella (1) ja Pornaistenniemen takalampareella (1). Lisäksi 11.5. - 14.5. Lammassaaren pitkosten koillisreunassa, mutta ei pysyvää reviiriä. Viitasirkkalintu 0 (0, 3, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0,

0). Satakieli 36 (69, 56, 48, 50, 53, 54, 43, 60, 38, 38): Eniten Pornaistenniemen lehdossa (7), Fastholman - Ryönälahden alueella (6) ja Keinumäen - Hakalanniemen arboretumissa (5). Reviirien määrä on vähentynyt melko tasaisesti koko alueella. Satakielireviirien määrä on vaihdellut v. 2019 – v. 2023 Kivinokassa 9, 12, 8, 6 ja 5, kun taas Pornaistenniemessä vaihtelu on ollut vähäisempää: 6, 6, 7, 9, 7. Saunalahden itärannan – Fastholman alueella reviierejä on v. 2020 – v. 2023 ollut 9, 4, 2, 6.

Petolinnut

Kanahaukkapareja pesi yksi. Pesästä rengastettiin kolme poikasta (kaksi koirasta ja yksi naaras). Vuosina 2013 – v. 2023 asuttuja reviierejä on ollut Viikissä seuraavasti: 1, 1, 1, 2, 2, 2, 2, 3, 3, 1, 1. Poikasvaiheeseen selvinneitä pesintöjä on ollut vastaavana aikana: 1, 1, 0, 2, 2, 2, 2, 3, 2, 1, 1. Merikotkapari ei pesinyt tänä vuonna Vanhankaupunginlahdella. Vuonna 2020 pesineen ja kolme poikasta lentokykyisiksi kasvattaneen parin pesä romahti myrskyssä syksyllä 2021 muutaman metrin alemmas. Pesä jäi kuitenkin tervalepän oksanhaarukkaan melko ehjänä. Pari kohensi pesää v. 2021 loppusyksyllä, mutta pesimään ne eivät keväällä 2022 lahdella ryhtyneet. Lahti on jäänyt kahtena viime talvena ja ulkoilijoita on liikkunut Klobbenin pesäsaaren läheisyydessä, ja tämä on saattanut häiritä merikotkaparia pesimäkauden edellä. Kotkapari tai yksittäinen aikuinen lintu on näkynyt harvakseltaan talvikalastajien jättämiä saaliita syömässä. Pesää ei ole syksyn 2021 jälkeen kunnostettu parittelusta puhumattakaan. Merimetsot ovat riisuneet vanhan pesän omiin rakennelmiinsa niin, että siitä on enintään aihe jäljellä. Keväisin, pesinnän aikaan, aikuinen merikotka on käynyt silloin tällöin lahdella kalassa ja poistunut kaakon suuntaan. Kesinä 2021, 2022 ja 2023 parin on todettu pesineen Helsingin edustalla, missä ne olivat pesineet myös v. 2019, ennen kuuluisaa Vanhankaupunginlahden pesintäänsä. Vuonna 2022 ja v. 2023 ne saivat ulkosaariston pesällään kolme poikasta (v. 2021 ainoa poikanen menehtyi). Emot ovat tuoneet lentokykyiset poikasensa heinäkuun loppupuolella lahdelle, ja siellä nuoret ovat viihtyneet vaihtelevin määrin pitkin syksyä. Ruskosuohaukka pesi ja sai lentoon ainakin yhden poikasen. Vuosina 2014 – v. 2022 ruskosuohaukka on pesinyt v. 2016, v. 2017, v. 2018 ja v. 2019. Vuonna 2017 yksi poikanen varttui lentokykyiseksi. Vuonna 2018 pesintä tuhoutui haudontavaiheessa luultavasti vedennousun vuoksi, v. 2016 ja v. 2019 tuntemattomasta syystä. Nuolihaukan pesintää ei tänä vuonna todettu Vanhankaupunginlahden seuranta-alueella. Todennäköisesti kahden lähialueen pesän aikuisia saalisteli alueella kesä- heinäkuussa ja nuoria elokuun puolivälistä alkaen. Vuosina 2013 – v. 2022 lähin asuttu pesä on sijainnut n. kilometrin päässä Viikin – Vanhankaupunginlahden alueelta.

Lehtopöllöjä pesi kaksi paria lahden itäosassa, joista toinen onnistui ja toinen tuhoutui munavaiheessa. Onnistuneessa pesinnässä oli 27.2. yksi noin 20 vrk ikäinen poikanen, toinen saman ikäinen kuolleena ja 1 pieni kuollut poikanen. Toisen parin pesässä oli 27.2 kolme rikottua/syötyä munaa. Myyrätilanne on voinut huonontua kesken pesinnän, kun kolot ja maankamara ovat jäätyneet lämpötilan vaihdellessa nollan molemmin puolin. Sarvipöllöjä pesi yksi pari ja niiden poikasia nähtiin kolme.

Uuttukyyhky (tiedot Eero Haapanen)

Uuttukyyhkyillä oli 28 aloitettua 1. pesintää (v. 2013 ja v. 2014 33, v. 2015 27, v. 2016 29, v. 2017 33, v. 2018 29, v. 2019 33, v. 2020 31, v. 2021 29, v. 2022 24).

Pesintöjä todettiin seuraavasti (suluissa v. 2017, v. 2018, v. 2019, v. 2020, v. 2021 ja v. 2022): Klobben 1 (3, 2, 3, 3, 3, 3), Kuusiluoto 7 (14, 8, 6, 7, 7, 4), Lammassaari 4 (2, 2, 3, 2, 2, 4), Ruohokari 0 (0, 1, 1, 3, 3, 0), (Annala v. 2022 1), Pornaistenniemi/Verkatehtaanpuisto 4 (1, 3, 2, 4, 2, 2), Hakala + Viikin vanha puhdistamo + Viikin peltosaarekkeet ja koetila 8 (10, 10, 14, 9, 7, 7), Mölylä 1 (v. 2021 1, v. 2022 1), Fastholma 1 (0, 1, 2, 1, 1, 0), Kivinokka ja Saunalahti 0 (2, 1, 0, 0, 0, 0), Varjosaari 2 (1, 1, 2, 2, 1, 2).

Uuttukyyhkyyn käytössä oli yhteensä 37 pönttöä, lukuun sisältyy kuusi luonnonkoloa. Kolme pönttöä oli uuttukyyhkyyn käytössä telkän pesinnän jälkeen. Yhdessä pöntössä pesittiin neljä onnistunutta pesyettä, kolmessa pöntössä kolme onnistunutta pesyettä. Aloitettuja pesintöjä oli koko pesimäkaudella 64, ja niistä onnistui 57. Pesinnöistä tuhoutui munavaiheessa 5 ja poikasvaiheessa 2. Poikasia lähti pöntöistä kaikkiaan 106.

Luvut ovat jossain määrin alakanttiin, sillä osa pesinnöistä tulkittiin pesinnän jälkeen. Yhtä syvää luonnonkoloa ei voitu tarkkaan seurata ja Klobbenin pöntöt tarkastettiin vasta elokuussa. Luonnonkoloja, joissa uuttukyyhky pesi näiden lisäksi, oli mahdollisesti 3-5.

Selviä petojen pesinnöille aiheuttamia vahinkoja ei havaittu. Näätä nähtiin Saunalahdella 12.5.

Vuonna 2022 pedot verottivat pesintöjä. Kuusiluodon pohjoisrannan pöntössä oli 15.5. kaksi poikasta, mutta 30.5. se oli tyhjä. Pönttö oli sama, jossa näätä kävi huhtikuussa 2021, ja missä se oli syönyt uuttukyyhkyemom (näköhavainto). Kuusiluodon itärannalla oli 7.9. pöntön katolla näädän ulosteita ja maassa kaksi rikkinäistä, syötyä munaa. Pornaistenniemessä/Annalassa näkyi 7.9. näätä tervalepän kolossa 3 m korkeudella. Puu oli sama, jossa uuttukyyhky oli pesinyt viimeksi 2019. Silloin emo joutui saaliiksi. Lisäksi lähellä oli kaksi uuttukyyhkyn hylättyä munapesää. Hakalan pohjoisreunan pöntössä oli 10.7. kyyhkyn mätä, n. 18 vrk ikäinen päätön poikanen. Toinen poikanen oli viety, ja katolta löytyi sulkatuppo. Etu-Viikin peltosaarekkeessa (Urnalehto) oli 14.5. uuttukyyhkyn höyheniä pöntössä sekä ulkopuolella ja pöntössä kaksi munaa. Emo oli joutunut mahdollisesti kanahaukan saaliiksi. Pikku-Fastholmassa oli 10.7. yhden munan kuoret pöntössä ja kyyhkyn (aikuisen) höyheniä.

Petojen aiheuttamien pesätappioiden määrä on oletettavasti aliarvio. Vuonna 2021 löytyi kolme uuttukyyhkyemoa pöntöistä kuolleena ja tyhjennettyjä munapesiä oli vähintään kaksi. Vuonna 2020 petotappioita oli 11 eri pöntössä.

Merimetsa

Klobbenin kolonia kolminkertaistui 84 pariin (v. 2019 7, v. 2020 25, v. 2021 14 ja v. 2022 28 paria) (Kuvaaja 11, s. 91). Pesät sijoittuivat saaren itäreunalle, koko etelä - pohjoisosan pituudelle. Uusia pesiä rakennettiin pohjoisosaan ja eteläosassa kohennettiin vanhoja harmaahaikaran pesiä. Tiheimmillään pesiä oli saaren keskiosan tervalepissä. Uutena ilmiönä muutamia uusia pesiä ilmaantui harmaahaikaroiden pesien joukkoon pohjoisosan lehtipuihin (tervalepät, koivut, pihlajat, tuomet). Merimetsot kaapivat materiaalia tyhjiä haikaroiden pesistä sekä taittelivat oksia myös lehtipuista, erityisesti tervalepistä. P

Pesiä varattiin varhain, noin kahta viikkoa aiemmin kuin myöhäisen jäidenlähden keväänä 2022 ja viikkoa aiemmin kuin v. 2021. Asuttaminen eteni seuraavasti: 3.4. näkyi 16:ssa pesässä 18 juhlapukuista (jp) (14 x 1 ja 2 x 2 yksilöä/pesä (soidinelehdintää pariutumattomien lintujen pesissä)). 4.4. 26:ssa pesässä 29 jp (23 x 1 ja 3 x 2 yksilöä). 10.4. 32:ssa pesässä 40 jp (24 x 1 ja 8 x 2 yksilöä). 13.4. 42:ssa pesässä 60 jp (24 x 1 ja 18 x 2 yksilöä (17 makuulla/hautomassa)). 17.4. 55:ssä pesässä 88 (22 x 1 ja 33 x 2 yksilöä (yhdessä pesässä

juhlapukuisen seurassa esiakuinen yksilö makuulla (makuulla/hautomassa yht. 20)). 21.4. 55:ssä pesässä 68 (22 x 1 ja 23 x 2 yksilöä (makuulla/hautomassa 42)). 24.4. 65:ssä pesässä 103 (27 x 1 ja 38 x 2 yksilöä (makuulla/hautomassa 54 (viitisen lintua vielä soidinelehtimässä oksilla, joilla ei ollut näkyvissä selvää pesänalkua)). 7.5. 82:ssa pesässä 99 (55 x 1 ja 27 x 2 yksilöä (makuulla 82)). 15.5. 83:ssa pesässä 86 (80 x 1 ja 3 x 2 yksilöä (makuulla 83)). 30.5. 84:ssä pesässä 90 (89 jp ja 1 esiakuinen). Neljä pesää hylättiin ajanjaksolla 15.5. - 22.5 saaren pohjoisosan isosta tervalepistä, missä merikotkat säännöllisesti tähystelivät.

Poikasia ilmaantui näkyviin 22.5. alkaen, jolloin kahdessa pesässä kurotteli yksi kummassakin (pieniä, korkeintaan viikon ikäisiä ja vielä enimmäkseen emon alla). Merimetso hautoo vähän alle kuukauden, joten näiden pesyeiden haudonta on alkanut suunnilleen huhtikuun puolivälissä. Merimetsoilla on tapana munia 3 – 4 munaa, yksi muna 2 – 3 vrk:n välein. Haudonta alkaa ensimmäisestä munasta eikä vasta lopullisen munaluvun täytyttyä, joten poikaset kuoriutuvat eriaikaisesti.

Ensimmäisten poikasten jälkeen uusia ilmaantui seuraavasti: 30.5. näkyi 18:ssa pesässä 39 pesäpoikasta (lisäksi luultavasti myös monissa muissa pesissä jäi pieniä poikasia emojen alle tai pesän pohjalle näkymättömiin), keskimäärin 2,2 poikasta/pesä. Poikasista oli pieniä (n. viikon ikäisiä) 16 (9 pesää) ja keskikokoisia (korkeintaan 2 viikon ikäisiä) 23 (9 pesää).

16.6. oli 67:ssa pesässä 201 pesäpoikasta esillä (tämän lisäksi myös seitsemässä pesässä oli luultavasti pieniä poikasia makaavan emon alla suojassa). Poikasista oli pieniä 3 (kolmessa pesässä, joissa oli luultavasti enemmän poikasia kuin oli näkyvillä), keskikokoisia 16 (7 pesää) ja isoja 182 (57 pesää). Poikasmäärät olivat pesää kohden: 5 x 1, 15 x 2, 29 x 3, 15 x 4, 2 x 5, 1 x 6. Pesissä oli keskimäärin 3,0 poikasta (201/67) ja asuttua pesää kohden 2,4 (201/84).

20.6. näkyi 72:ssa pesässä 219 pesäpoikasta. Poikasmäärät olivat pesää kohden: 3 x 1, 17 x 2, 29 x 3, 19 x 4, 3 x 5 ja 1 x 6. Pesissä oli keskimäärin 3,0 poikasta. Yksi poikanen lennähti jo parikymmentä metriä oksalle, ja useat kiipeilivät pesän lähioksille. Parissa pesässä oli vielä pieniä poikasia (korkeintaan viikon ikäisiä, näkyivät emon alta). Näiden haudonta oli alkanut noin kuukautta myöhemmin kuin varhaisimpien pesyeiden, suunnilleen toukokuun puolivälissä. Suurin osa poikasista oli isoja, mutta siipisulat olivat vielä alle puolet lopullisesta pituudestaan.

26.6. laskin 74:stä pesästä 235 pesäpoikasta. Lähes kaikki olivat isoja, muutamassa pesässä näkyi keskikokoisia. Pesissä oli poikasia keskimäärin 3,2 (235/74) ja asuttua pesää kohden 2,8 (235/84). Poikasmäärät olivat pesää kohden: 3 x 1, 17 x 2, 27 x 3, 20 x 4, 6 x 5 ja 1 x 6.

28.6. oli pesissä ja pesien lähioksilla yhteensä 255 poikasta. Poikasia oli asuttua pesää kohden 3,0 (255/84). Yhdessä pesässä odotti ruokintaa vielä kolme keskikokoista (n. 2 viikon ikäistä) poikasta ja lopuissa oli isoja ja lähes täysikasvuisia (juv) poikasia. Muutama lennähti jo lyhyitä matkoja pesän vierellä.

Isoimpien poikasten pesissä ei ollut enää emoa. Näissä pesissä olivat molemmat hakemassa ruokaa poikasille (tai eivät enää sitä enää tuoneet).

6.7. oli 67:ssä pesässä jäljellä 148 pesäpoikasta (keskimäärin 2,2 poikasta/pesä (21 x 1, 18 x 2, 21 x 3, 7 x 4 poikasta/pesä). Oksilla tasapainoili 43 nuorta (juv) ja läheisellä Ryönälahdella uiskenteli parvessa 5 nuorta (juv). Kaikkiaan nuoria ja pesäpoikasia oli jäljellä 196. Näin ollen 28.6. havaitusta poikasmäärästä n. 60 oli poistunut, luultavasti lento- ym. harjoituksiin.

9.7. näkyi Klobbenilla ja sen rantavesissä 190 juv ja pesissä 54 poikasta (n. 15:ssä pesässä). Yhdessä pesässä oli keskikokoisia, muut olivat jo isoja. Nuorista n. 20 kävi lento- ja uimaharjoituksissa Klobbenin eteläpuolen vesillä.

16.7. näkyi 193 nuorta (juv) ja 9 pesäpoikasta. Pesäpoikaset olivat isoja, viidessä pesässä. Noin 20 nuorta ui Klobbenin rantavesissä, loput seisoivat oksilla.

29.7. näkyi Klobbenilla 137 nuorta (juv). Iso osa oleili oksilla tai kallioilla, ja 3 nuorta oli uimassa.

7.8. oli Klobbenin itäpuolen puissa 45 nuorta. Yhtä kävi aikuinen vielä ruokkimassa. Tämän jälkeen merimetsot jättivät Vanhankaupunginlahden, ja vain yksittäisiä nuoria ja aikuisia näkyi lahdella.

Klobbenin merimetsoparien pesintä on onnistunut yhtä vuotta (v. 2020) lukuun ottamatta erinomaisesti (Kuvaaja 12, s. 91). Vuonna 2020 merikotka pesi saarella, mikä johti joidenkin pesintöjen hylkäämisiin ja muutamiin pesätuhoihin. Pesinnät onnistuivat (poikueita/pesivä pari) v. 2019 – v. 2023 seuraavasti: v. 2019 0,86 (6/7), v. 2020 0,56 (14/25), v. 2021 0,86 (12/14), v. 2022 0,89 (25/28) ja v. 2023 0,88 (74/84). Tavallisin poikuekoko on ollut 2 tai 3 (v. 2019 3, v. 2020 3, v. 2021 2, v. 2022 2, v. 2023 3). Muutamia kertoja on pesässä ollut 6 poikasta. Poikuekoko asuttua pesää kohden oli v. 2019 2,4 (17/7), v. 2020 1,7 (14/25), v. 2021 2,6 (37/14) ja v. 2022 2,5 (70/28) ja v. 2023 3,0 (255/84).

Ensimmäisen kerran merimetsot pesivät Vanhankaupunginlahdella v. 2019. Pesiviä pareja oli lopulta 7. Varhaisimmat merkit pesinnästä saatiin 13.4., kun merimetsojen havaittiin kantavan oksia ja ruokoja pesänrakennusaikeissa Klobbenin puihin. Jo seuraavana päivänä laskettiin 15 merimetson pesää saaren itäreunan tervalepissä ja päivää myöhemmin oli pesien määrä kasvanut kuuteentoista. Pesistä kuusi sijaitsi saaren eteläpäässä, neljä keskiosassa ja kuusi pohjoispäässä. 17. huhtikuuta merimetsot kuitenkin jättivät pesät ja näytti siltä, että pesintäyritys oli kevään osalta siinä. Syyksi innon lopahtamiseen arveltiin merikotkien päivittäistä vierailua Klobbenilla.

Vajaan viikon kuluttua (23.4.) viiden merimetsoparin nähtiin yllättäen asettuneen saaren lounaisosan keskentekoisiin haikaranpesiin ja myös kaakkoisreunalta löytyi yksi siipiään pesässä kohotteleva koiraslintu.

Pian uusiin pesiin asettumisen jälkeen merimetsot painautuivat pesiensä pohjille hautomaan ja 28.4. kuudessa pesässä haudottiin. 13. toukokuuta huomasi uuden parin liittyneen saaren lounaisreunassa pesivien ryhmään, joten "kolonian" lopulliseksi parimääräksi tuli 7.

Ensimmäiset poikaset näkyivät 5.6. kahdessa pesässä: yhdessä pesässä oli 3 noin viikon ikäistä poikasta ja toisessa 1 muutaman vuorokauden ikäinen. 14.6. poikasia kurotteli jo neljässä pesässä yhteensä 11 (2, 2, 3 ja 4). 14.7. poikasia näkyi kuudessa pesässä yhteensä 17 (1, 2, 3, 3, 4 ja 4). Kaakkoisreunan pesän huomasi hylättynä 17.6. (hautova lintu vielä 28.5.). Näin ollen pareista 86 % ($6/7 = 0,86$) tuotti poikasia.

Kaikissa poikasellisissa pesissä oli poikasia vielä heinäkuun puolivälissä (14.7.), yhteensä 15 näkyvissä; näistä 10 oli lähes täysikasvuista, 4 isoa ja 1 keskikokoinen.

Klobbenin lounaisella kalliolla lepäili pesinnän alkuvaiheessa (28.4. – 14.5.2019) eli kolonian ensimmäisenä vuonna lähemmäs 70 merimetsoa, joista n. 4/5 oli esiaikuisia ja loput aikuisia. Näissä norkoilijoissa oli kolonian tulevien vuosien kasvupotentiaali. Pesimäkauden alussa keväällä 2020 lepäilijöiden määrä nousi parhaimmillaan huhtikuun lopulla noin sataan, josta noin puolet oli aikuisia. Keväällä 2021 määrä puolittui viiteenkymmeneen. Näistä oli esiaikuisia aiempia keväitä vähemmän, kun taas aikuisten osuus oli n. 2/3.

Keväällä 2022 merimetsomäärät olivat suurimmat lajin pesimähistorian aikana Vanhankaupunginlahdella: 18.4. oleili lahdella 338 (336 jp ja 2 esiaikuista) yksilöä, joista 8 jp Klobbenilla ja loput Kyläsaaren edustan sulassa. Pesimäaikaan suurin määrä näkyi 16.5., jolloin Klobbenilla ja sen läheisillä vesillä näkyi 200 merimetsoa (60 jp, 140 esiaikuista).

Vuoden 2023 isoimman lepäilijämäärän laskin 4.4., yhteensä 290 yksilöä (280 jp ja 10 esiaikuista), joista 30 Klobbenilla ja 260 Arabianrannan edustan sulassa. Suurin pesimäaikainen määrä 227 yksilöä näkyi 26.4., jolloin pesimättömien (esiaikuisten) lintujen osuus oli huipussaan (129 yksilöä). 15.5. esiaikuisia oli jäljellä 53 ja 23.5. enää 12.

Vuosi 2020 oli Klobbenin yhdyskunnan toinen vuosi ja silloin 25 merimetsoparia aloitti haudonnan. Pesistä 8 oli lounaisreunan tervalepissä ja 17 itäreunan tervalepissä. Haudonta alkoi huhtikuun kolmannella viikon tienoilla. 20.4. havaitsin 20 asuttua pesää, joista seitsemässä oli lintu makuulla, 23.4. näkyi 25 asuttua pesää, joissa 16:ssa oltiin makuulla. Ensimmäinen poikue (2 poikasta) ilmaantui näkyviin 29.5.

Pesiä hylättiin haudonta-aikana ja ainakin osasta pesiä saareen pesimään asettunut merikotka söi munat. Asuttuja pesiä näkyi 4.5. - 6.5. 23, 7.5. 20, 14.5. 18, 18.5. - 21.5. 16, 26.5. - 10.6 15 ja 14.6 alkaen 14, joista kaikki tuottivat poikasia.

Poikasia näkyi pesissä seuraavasti (kaikkia poikasia ei eteen kasvaneen lehvästön vuoksi aina erottanut): 29.5 2 (1 poikue), 1.6. 3 (3 poikuetta), 8.6. 17 (8 poikuetta), 10.6. 29 (12 poikuetta), 14.6. 30 (14

poikuetta), 22.6. 43 (14 poikuetta), 29.6. 41 (14 poikuetta), 3.7. 35 (11 poikuetta, kolmesta pesästä olivat poikaset ilmeisesti jo poistuneet) ja 13.7. 5 (3 poikuetta; lisäksi oksilla 8 isoa ja lähes nuoruusikäistä poikasta ja uimassa 22 nuorta (yht. 35 poikasta). Poikasia oli pesää kohden keskimäärin 3 (22.6. 3,1 ja 23.6. 3,2 poikasta).

Merikotkat ovat verottaneet vähemmän Klobbenin merimetsoja kuin alkuun epäiltiin. Munia on syöty yhtenä vuonna (v. 2020) ja yhden nuoren linnun on nähty jääneen merikotkan saaliiksi: vanha merikotka söi 9.7.2020 Klobbenin kalliolla nuorta merimetsoa, jonka toinen vanhoista linnuista oli ilmeisesti ottanut pesästä (Eero Haapanen).

Vuonna 2021 haudonta alkoi samoihin aikoihin kuin v. 2022 (22.4 kahdessa pesässä makuulla, 29.4 kolmessa). Hautojia näkyi yleisesti vasta toukokuun ensimmäisellä viikolla (4.5. kahdessaatoista pesässä makuulla ja 7.5. neljässätoista eli kaikissa). Yhtä asutuista pesistä en havainnut enää 24.5. ja 28.5. alkaen jäi näkyvistä myös yksi lisää. Tämän jälkeen tein havaintoja vain kahdestatoista asutusta pesästä. On mahdollista, ettei pesiä hylätty, vaan uusi lehvästö kätki niistä kaksi näkyviltä.

Ensimmäiset noin viikon ikäiset poikaset (4 + 1) havaitsin 2.6. Samaan aikaan makasi yhdeksän emoa vielä pesän pohjalla ja ainakin osan alla torkkui todennäköisesti pieniä poikasia.

Poikasia ilmaantui tästä eteenpäin seuraavasti: 8.6 6 (2 n. viikon ja 4 n. kahden viikon ikäistä), 14.6 viidessä pesässä 13 (2 x 2, 3 x 3), 23.6. kahdessaatoista pesässä 27 (1 x 1, 8 x 2, 2 x 3, 1 x 4 (kaikki poikaset isoja, n. 3 - 4 viikon ikäisiä)), 28.6. kahdessaatoista pesässä 28 (1 x 1, 7 x 2, 3 x 3, 1 x 4), 1.7. kahdessaatoista pesässä 33 (5 x 2, 5 x 3, 2 x 4 (muutama iso poikanen siirtynyt pesän viereisille oksille (siipisulat jo lähes täyspitkät)), 13.7. 37 nuorta (näistä pesissä 15 (2 x 2, 1 x 3, 2 x 4), oksilla pesien lähellä 16 ja Lammassaaren lietteen edustalla vedessä ja tolppien nokissa 6 (emo kävi ruokkimassa yhtä)).

Vuonna 2022 merimetsopareja pesi 28. Pesistä 27 sijaitsi saaren keski- ja pohjoisosan vankkoissa tervalepissä ja yksi pohjoisosan koivussa. Merimetsot varasivat sekä harmaahaikaroiden hylkäämiä pesiä että rakensivat alusta alkaen uusia. Materiaalia taiteltiin saaren lepistä, mutta risuja revittiin myös vanhoista pesistä, mm. merikotkaporin tyhjilleen jääneestä asumuksesta. Monet pesistä olivat jo neljättä vuotta käytössä.

Pesien varaaminen alkoi noin viikkoa myöhemmin kuin v. 2021: 19.4. oli kymmenessä pesässä 10 juhlapukuista (kolmessa pesässä soidineleitä). 22.4. näkyi kolmessaatoista pesässä 16 jp (3 x 2 ja 10 x 1 yksilöä/pesä, yleistä soidinelehdintää) ja 23.4. oli neljässätoista pesässä 20 jp (6 x 2 ja 8 x 1 (viisi makuulla/hautomassa, soidineleitä yleisesti)). 29.4. oli 22 pesää varattu (ja niistä 14:ssä haudottiin). 5.5. oli

20 pesässä 20 hautomassa ja 10.5. jo 28 pesässä 28 hautomassa (yhdessä pesässä oli juhlapukuisen parina esiakuinen lintu).

Poikasia ilmaantui 8.6. alkaen: viidessä pesässä oli yksi pieni poikanen näkyvissä. Merimetsot hautovat vähän vajaa kuukauden, joten ensimmäisenä havaitut poikueet olivat havaintohetkellä luultavasti vähän yli viikon ikäisiä (suurimmassa osassa pesiä haudottiin huhtikuun viimeisellä viikolla).

19.6. näkyi 15 pesässä yht. 26 poikasta (6 x 1, 7 x 2, 2 x 3) ja 22.6. 19 pesässä yht. 42 poikasta (keskikokoisia - isoja) (5 x 2, 9 x 2, 2 x 3, 2 x 4, 1 x 5). Seitsemässä pesässä oli emo hautoma-asennossa. 2.7. oli 20 pesässä 51 poikasta (3 pientä, 4 keskikokoista, 44 isoa), keskimäärin 2,6 poikasta/pesä. Yksi emo oli vielä hautoma-asennossa. 12.7. näkyi 25 pesässä 58 poikasta (6 x 1, 9 x 2, 6 x 3, 4 x 4), keskimäärin 2,3/pesä. Oksille oli kiivennyt kolme isoa poikasta. 18.7. oli 16 pesässä 37 poikasta (2 x 1, 9 x 2, 3 x 3, 2 x 4) ja oksilla 21 nuorta (juv). 22.7. oli pesissä enää 18 poikasta, kun taas oksilla jo 52 nuorta (yht. 70). 25.7. näkyi vielä 10 pesässä 18 poikasta, oksilla 31 nuorta ja uimassa 5 nuorta. 29.7. näkyi oksilla sekä Klobbenin ja Lammassaaren välisessä salmessa yhteensä 66 nuorta uimassa. Varhaisimmat pesistä poistuneet nuoret olivat tuolloin harjoitelleet lentoa jo useamman päivän Vanhankaupunginselälle ja takaisin.

Harmaahaikara

Harmaahaikarat asuttivat vähintään 55 pesää (v. 2013 22, v. 2014 26, v. 2015 35, v. 2016 37, v. 2017 38, v. 2018 40, v. 2019 44, v. 2020 52, v. 2021 45 ja v. 2022 43). Vuotta 2020 lukuun ottamatta kaikki pesät ovat sijainneet Klobbenilla.

Vuonna 2020 yhdeksän paria pesi ruoikossa Pornaistenniemen lampareilla ja loput 45 Klobbenilla. Ruoikossa ei ole sen jälkeen pesitty.

Pesiä varattiin seuraavassa aikataulussa (Kuvaaja 13, s. 92): 21.3. Ainakin 19 pesässä 22 jp-lintua (16 x 1 ja 3 x 2 yksilöä/pesä), kaikki saaren pohjoisosassa. Pesissä soidinelehdintää (kaulan kurottamista pystyasentoon). 23.3. 20:ssa pesässä 22 jp (18 x 1 ja 2 x 2), yhdessä pesässä jo parittelu. Varatuista pesistä 19 saaren pohjoisosassa ja 1 keskiosan pohjoisreunassa. 28.3. 32:ssa pesässä 35 (29 x 1, 3 x 2), pesät pohjoisosan tiheissä lehtipuissa (tuomi, tervaleppä). 2.4. 34:ssa pesässä (30 x 1 ja 4 x 2), 4 makuulla/hautovia. Haudonta alkaa ensimmäisestä munasta ja poikaset kuoriutuvat eriaikaisesti. Pesistä viitisen saaren keskiosassa, loput pohjoisosassa. 4.4. 36:ssa pesässä (36 x 1), 9 makuulla/hautovia. 5.4. 47:ssä pesässä 50 jp (44 x 1 ja 3 x 2), 14 makuulla/hautovia. Risujen tuontia ja pariutumattomien koiraiden soidineleitä. 10.4. 49:ssä pesässä 73 jp (25 x 1 ja 24 x 2), 19 makuulla/hautovia. Risujen tuontia ja pariutumattomien koiraiden soidineleitä. 11.4. 53:ssä pesässä 70 (36 x 1 ja 34 x 2), 29 makuulla/hautovia. 13.4. 59:ssä pesässä 72 jp (46 x 1 ja 13 x 2), 36 makuulla/hautovia. Saaren eteläosassa 9 varattua pesää ja loput 50 pohjoisosassa. Näihin lukeutui muutama yksinäinen, soidinteleva koiras, jotka saattoivat jäädä vaille puolisoa. Harmaahaikaroiden pariside rajoittuu pesään. Elehdinnällään koiras ilmoittaa itsestään sekä asumuksesta naaraille. Pariutuminen tapahtuu siellä tai sitten ei ollenkaan. Joka tapauksessa varattuja/asuttuja pesiä oli tässä vaiheessa yli viidenkymmenen. 21.4. lehvästö oli kasvanut siihen mittaan, että osaa pesistä oli hankala havaita, joten asuttujen pesien laskeminen vaikeutui. 25.4. oli näkyvillä 48:ssä pesässä 57 jp (39 x 1 ja 9 x 2), 31 makuulla/hautomassa. 26.4. 55:ssä pesässä 76 jp (35 x 1 ja 20 x 2), 27 makuulla/hautomassa. Hautoja makasi syvällä pesäkorissa ja iso osa jäi luultavasti havaitsematta. Ajan kanssa katsellen haikaran liike tai hautojan kirkkaana loistava nokka kuitenkin paljasti pesinnän.

Poikasia ilmaantui seuraavasti: 15.5. 2 pesäpoikasta (yksi pesä, vähintään viikon ikäisiä). 22.5. 7 pesäpoikasta neljässä pesässä (6 keskikokoista (2 + 2 + 2) ja 1 pieni). 30.5. 25 pesäpoikasta 12:ssa pesässä, keskimäärin 2,1 poikasta/pesä (pieniä 2 (1 pesä), keskikokoisia 5 (3 pesää), isoja 18 (8 pesää)). Pieniä ja keskikokoisia poikasia jää helposti näkymättömiin pesän pohjalle sekä lehvästön suojiin, toisin kuin isompia. 16.6. 35 pesäpoikasta oli näkyvissä 14:ssä pesässä. Suurin osa asutuista pesistä oli täysin lehvästön piilossa saaren pohjoisosassa. Poikasia 3 x 1, 4 x 2, 3 x 3 ja 4 x 4 /pesä, keskimäärin 2,5 poikasta pesässä. 20.6. 2 nuorta (juv) ja 51 poikasta. 11:ssä pesässä näkyvillä 27 pesäpoikasta ja oksille siirtynyt jo 24 isoa poikasta (lähes nuoria, eli ensimmäinen höyhenpuku melkein valmis). Purolahdella ruoikon reunassa kalasteli 2 nuorta. 22.6. 65 isoa poikasta oli pesissä ja poikasista noin puolet oli kiivennyt pesän viereisille oksille. Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa oli 2 nuorta. 26.6. 57 nuorta seisoi saaren oksilla ja läntisellä kalliolla, yksi Purolahdella ja 21:ssä pesässä näkyi 62 isoa pesäpoikasta (21:ssa pesässä). Monesta pesästä oli poikasia kiivennyt oksille. 6.7. Klobbenilla seisoskeli 42 nuorta ja 12:ssa pesässä 24

pesäpoikasta (isoja, lähes nuoria). Nuoria näkyi Purolahdella 5 ja Lammassaaren hoitoniityllä 16. Aikuisia sekä nuoria oli poistunut jo lahdelta, mutta luultavasti joitain oli vielä näkymättömissä lampareiden suojuissa. Vielä 16.7. oli Klobbenilla 2 nuorta ja kuudessa pesässä 21 pesäpoikasta (isoja, lähes nuoria). Purolahden hoitoniityltä laskin 4 nuorta. Pian tämän jälkeen harmaahaikaroita poistui lahdelta ja päivittäiset enimmäismäärät jäivät korkeintaan kymmeneen.

Vasta kuoriutuneet, huterat poikaset eivät näy pesäkorin yli. Näkyville nousseet ovat useamman vuorokauden ikäisiä. Tämän, sekä harmaahaikaroiden haudonta-ajan (n. 25 vrk) huomioon ottaen, haudonta on v. 2015 – v. 2023 alkanut aikaisimpina keväinä huhtikuun ensimmäisellä viikolla ja myöhäisimmillään muutamia päiviä huhtikuun puolenvälin jälkeen.

Vuonna 2023 haudonta alkoi jo huhtikuun ensimmäisellä viikolla: 2.4. näin neljä haikaraa makuulla, 5.4. 14 ja 11.4. oli hautojia jo yli puolessa (29/55) asutuista pesistä. Ensimmäiset, vähintään viikon ikäiset poikaset nousivat näkyville 15.5.

Vuonna 2022 ensimmäisinä, 24.5. havaittujen noin viikon ikäisten poikueiden haudonta oli alkanut hieman huhtikuun puolenvälin jälkeen. Vuonna 2021 varhaisia viitteitä poikasten kuoriutumisesta oli havaittavissa 12.5. emojen kurotellessa pesän pojalle, ja ensimmäinen noin kahden viikon ikäinen poikanen näyttäytyi tästä parin viikon kuluttua (24.5.). Tämän pesyeen haudonta oli alkanut vähän ennen huhtikuun puoltaväliä.

Vuonna 2015 ensimmäiset poikaset näkyivät 12.5., v. 2016 10.5., v. 2017 17.5. (poikaset olivat tällöin jo yli viikon ikäisiä), v. 2018 7.5., v. 2019 7.5. ja v. 2020 14.5. (Pornaistenniemen takalampare, Klobbenilla 18.5.).

Kun poikaset kasvavat, aikuiset viettävät pesissä yhä vähemmän aikaa. Esimerkiksi v. 2022 aikuisten määrä väheni pesissä seuraavasti: 24.5. 16 pesässä näkyi aikuisia 33 (24 jp, 8 2kv, 1 +1kv (= ainakin vuoden ikäinen), ja niistä kolme oli makuulla. 1.6. näkyi 23 pesässä 24 aikuista (jp), 8.6. 14 pesässä 12 aikuista (9 jp, 2 2kv, 1 +1kv) ja 22.6. 13 pesässä 6 aikuista (jp). 2.7. oli 11 pesässä 3 aikuista (jp) ja 12.7 ei enää yhtään.

Vuonna 2023 oli poikasia 26.6. kiertolaskennan perusteella keskimäärin 2,2 asuttua pesää kohden (120/55). Tulos on minimiarvio, sillä kolonian kasvettua ja siirryttyä v. 2020 isoksi osaksi saaren pohjoispään tiheälehvästöisiin puihin, on poikaslaskenta hankaloitunut. Esimerkiksi v. 2022 oli vain n. neljäsosassa pesistä poikasia (isojakin) näkyvillä. Arvioissa olen käyttänyt pesäpoikasten ja jo pesästä saaren puihin siirtyneiden nuorten yhteismäärää. Mitä pitemmälle heinäkuun alkupäivistä arviointi menee, sitä isommaksi virhe tulee. Heinäkuun puolta väliä lähestyessä nuoria lintuja on voinut jo poistua lahdelta ja toisaalta niitä on saattanut saapua etelämpää, meren takaa.

Aiempiä vuosina on poikasia ollut asuttua pesää kohden seuraavasti: v. 2013 69/22 = 3,1 (Eero Haapanen) vain tuona vuonna on kaikkien pesien poikaset saatu laskettua), v. 2014 60/26 = 2,3, v. 2015

73/35 = 2,1, v. 2016 59/37 = 1,6, v. 2017 83/38 = 2,1, v. 2018 81/40 = 2,0, v. 2019 78/44 = 1,8., v. 2020 55/43 = 1,3 (vain Klobbenin pesät), v. 2021 77/45 = 1,7 ja v. 2022 77/43 = 1,8.

Koska lehvästö kätki pesäpoikasaikaan suurimman osan pesistä, jäi pesäpoikasaikaisen poikuekoon selvittäminen vain näkyvien pesien varaan. Enimmillään pesiä oli poikasineen näkyvissä 26.6., jolloin 62 isoa poikasta huojui 21:ssa pesässä (62/21 = 3,0).

Vuosina 2013 – 2022 näkyi poikasia pesää kohden seuraavasti: v. 2013 69/22 = 3,1, v. 2014 47/18 = 2,6 (hav. päivä 18.6), v. 2015 52/19 = 2,7 (10.6), v. 2016 32/14 = 2,3 (28.6), v. 2017 83/29 = 2,9 (15.6), v. 2018 81/26 = 3,1 (26.6), v. 2019 78/25 = 3,1 (14.6.), v. 2020 37/13 = 2,8 (10.6.), v. 2021 14/7 = 2,0 (23.6.) ja v. 2022 32/11 = 2,9 poikasta/pesä (22.6.).

Laskin Möylän kalliolta 1. helmikuuta, ennen kevään 2022 pesimäkautta, 65 vanhaa pesää Klobbenilla. Pesien määrä kasvoi n. 80:aan kevään edistyessä, kun muutamat harmaahaikarat sekä noin puolet 28 merimetsoparista rakensi uusia. Pesistä vähän yli 70 oli lopulta käytössä.

Vuotta aiemmin ennen lehvästön puhkeamista näkyi saaren puissa 81 pesää. Pesistä 59 oli käytössä (45 oli harmaahaikaroiden ja 14 merimetsojen asuttamia). Erityisesti merimetsot hakevat uusiin pesiinsä pesämateriaalia vanhoista pesistä, joten saaren pesämäärä ”elää” erityisesti keväällä. Myös syksyn myrskyt sekä talven tuiverrukset purkavat asumuksia. Vuonna 2020 saarella oli yhteensä 64 pesää näkyvissä ja näistä 62 käytössä (merikotkalla 1, merimetsoilla 18 ja harmaahaikaroilla 43 (tilanne 14.5.)). Ennen v. 2019 pesimäkauden alkua Klobbenilla oli 55 pesää (v. 2016 – v. 2017 49) (Eero Haapanen), joista muutama oli kuitenkin huonossa kunnossa.

Nykyisellään pesiä on pitkälle toistasataa. Merimetsojen (84) ja harmaahaikaroiden (55) asuttamien pesien lisäksi saarella näkyi vähintään parikymmentä tyhjää. Kuntonsa puolesta monet niistä kelvannevat vain uusien pesien tilkkeeksi.

Vuonna 2022 pesien varaaminen alkoi v. 2023 verrattuna liki kolme viikkoa myöhemmin: 9.4. seisoi 14 juhlapukuista yhdeksässä pesässä (5 x 2, 4 x 1 haikaraa/pesä), 11.4. 46 jp 31 pesässä (15 x 2 ja 16 x 1), 13.4. 43 jp 43:ssa pesässä (6 x 2 ja 31 x 1, joista 5 makuulla/hautomassa), 18.4. 94 (93 jp, 1 2kv (= 2. kalenterivuoden lintu) 53:ssa pesässä (näistä 44 pohjoisosassa ja 9 keskiosassa (15 x 1 ja 38 x 2, joista makuulla 9), 19.4. 42 (41 jp, 1 2kv) 39:ssä pesässä (13 makuulla), 21.4. 40:ssä pesässä 52 (51 jp, 1 2kv (23 makuulla)) - lehtipuihin oli alkanut kehittyä lehtiä ja näkyvyys pesiin heikentyä. 23.4. 42 pesässä 65 (63 jp, 2 2kv (20 makuulla)). 29.4. 43 pesässä 73 (69 jp, 4 2kv (hautovia näkyvissä parikymmentä ja lisäksi osassa pesistä hautoja luultavasti näkymättömissä pesäkorin piilossa (kaikissa näissä pesissä kuitenkin yksi lintu seisomassa)). 3.5. näkyvissä 35 pesässä 52 (45 jp, 7 2kv (lehvästö peitti jo osan pesistä)).

Koska enemmistö pesistä on rakennettu pohjoisosan tiheisiin tuomiin ja lehvästö peitti osan niistä varhain, on mahdollista, että pareja oli hieman enemmän kuin 43. Kaikki pesissä seisovat yksilöt eivät pariudu, joten jokainen 19.4. havaittu 53 pesän (15 yksinäistä lintua) ”varaus” tuskin toteutui.

Poikasia ilmaantui seuraavasti: 24.5. kolme korkeintaan viikon ikäistä poikasta (1 + 2) kahdessa pesässä. 1.6. näkyi neljä keskikokoista poikasta yhdessä pesässä. 8.6. oli 11 poikasta näkyvissä neljässä pesässä (2, 2, 3 ja 4 (poikasista 9 isoja ja 2 keskikokoisia). 22.6. oli 11 pesässä 32 poikasta (pieniä 3, keskikokoisia 1, isoja 28 (1 x 1, 2 x 2, 5 x 3, 3 x 4 poikasta/pesä, keskimäärin 2,9 poikasta/pesä). 2.7. näkyi 47 poikasta (43 nuorta, 4 pesäpoikasta), joista 11 pesässä 28 (4 isoa pesäpoikasta, 24 juv) ja oksilla 11 nuorta. 12.7. pesäpoikasia ja nuoria näkyi yhteensä 77. Iso osa nuorista oli jättänyt pesän, mutta 14 pesässä oli vielä 14 nuorta sekä 11 isoa pesäpoikasta ja 14 nuorta. Klobbenin länsikalliolla seisoskeli 33 nuorta ja Lammassaaren hoitoniityn vesirajan eteläosassa 19 nuorta.

Vesilintujen pesinnän onnistuminen

Sinisorsan pesintä onnistui Vanhankaupunginlahdella selvästi heikommin kuin neljänä edeltävänä vuonna. Myös valtakunnallisten poikuelaskentojen tulokset kertoivat sinisorsan pesintöjen menneen huonosti. Poikasten kokonaismäärä oli 12 % pitkäaikaisen keskiarvon alapuolella ja parikohtainen poikastuotto 15 % pitkäaikaiskeskiarvoa alhaisempi (Luonnonvarakeskus 2023).

Havaitsin poikuelaskennoissa (26.6., 6.7. ja 16.7.) eri poikueiksi tulkittuja kaikenikäisiä poikueita kaikkiaan 13 (v. 2013 10, v. 2014 15, v. 2015 21, v. 2016 13, v. 2017 5, v. 2018 9, v. 2019 23, v. 2020 16, v. 2021 19, v. 2022 20). Parimäärään suhteutettuna tämä tarkoitti, että n. joka kymmenes (9 %) pareista onnistui tuottamaan poikueen, joka poikuelaskentojen aikaan oli hengissä (poikueita 13/149 = 0,09, kun täydellinen onnistuminen olisi 1,0). Vastaavasti v. 2013 16 % (10/61 = 0,16), v. 2014 12 % (15/123 = 0,12), v. 2015 19 % (21/110 = 0,19), v. 2016 9 % (13/135 = 0,09), v. 2017 4 % (5/118 = 0,04), v. 2018 9 % (9/98 = 0,09), v. 2019 20 % (23/113 = 0,20), v. 2020 18 % (16/85 = 0,18), v. 2021 21 % (19/90 = 0,21) ja v. 2022 22 % (20/91 = 0,21).

Varttuneita eli n. neljän viikon ikään hengissä säilyneitä poikueita näin 10 (v. 2013 6, v. 2014 7, v. 2015 11, v. 2016 8, v. 2017 4, v. 2018 6, v. 2019 15, v. 2020 8, v. 2021 12 ja v. 2022 14). Näin ollen 7 % pareista sai kasvatettua poikueensa sen verran vanhoiksi, että selviytymismahdollisuudet olivat hyvät (10/149 = 0,07). Tuloksena tämä on hieman keskivertoa heikompi v. 2013 – v. 2023 aineistossa. Vuonna 2013 osuus oli 13 % (8/61 = 0,13), v. 2014 6 % (7/123 = 0,06), v. 2015 10 % (11/110 = 0,10), v. 2016 5 % (8/135 = 0,05), v. 2017 3 % (4/118 = 0,03), v. 2018 6 % (6/98 = 0,06), v. 2019 13 % (15/113 = 0,13), v. 2020 9 % (8/85 =

0,09) ja v. 2021 13 % ($13/90 = 0,13$) ja v. 2022 15 % ($14/91 = 0,15$). Huomattavaa on, että hyvinäkin vuosina vain hieman yli kymmenesosa pareista on onnistunut tuottamaan todennäköisesti nuoruusiän saavuttavia poikasia.

Eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikoko oli 2,5 (33/13), pienin yhdentoista vuoden tarkastelujaksolla. Vuosina 2013 – v. 2022 poikueiden keskikoko on vaihdellut 3,5 ja 5,3 poikasen välillä (v. 2013 3,5, v. 2014 5,2, v. 2015 4,6, v. 2016 5,3, v. 2017 4,4, v. 2018 3,6, v. 2019 4,4, v. 2020 4,4, v. 2021 4,7 ja v. 2022 4,2.). Suurimmassa poikuelaskennassa havaitussa poikueessa oli tänä vuonna 7 poikasta. Edellisistä yhdeksästä vuodesta on viitenä vuonna ollut isoimmissa poikueissa 10 poikasta (v. 2014, v. 2015, v. 2018, v. 2019 ja v. 2022), kerran 9, kahdesti 8 ja kahdesti 7.

Poikuelaskennoissa havaittujen kaikkien poikueiden ja poikasten yhteenlasketussa määrässä on suuria vuosittaisia eroja. Tänä vuonna havaitsin 20 poikuetta ja 47 poikasta. Poikuemäärä on kohtuullinen, mutta poikasmäärä pieni. Suurimmat poikue- ja poikasmäärät laskin v. 2019 (36 poikuetta, 147 poikasta), v. 2021 (33 poikuetta ja 153 poikasta) ja v. 2022 (37 poikuetta ja 123 poikasta). Vähiten olen havainnut poikueita ja poikasia v. 2017 (8 poikuetta, 34 poikasta). Vuosi 2017 osoittautui huonoksi ja v. 2019 hyväksi pesimävuodeksi.

Suuri poikuemäärä ei itsessään merkitse hyvää pesimävuotta, vaan menestys tulee tietenkin suhteuttaa pesivien parien määrään, ja parien määrä voi vaihdella sinisorsalla perättäisinä vuosina suuresti.

Esimerkiksi v. 2013 näkyi poikueita vähän, mutta pesintä onnistui kohtuullisesti, sillä tuolloin oli myös pesiviä pareja niukasti (v. 2013 (16 poikuetta, 52 poikasta), v. 2014 (24 poikuetta, 117 poikasta), v. 2015 (33 poikuetta, 141 poikasta), v. 2016 (15 poikuetta, 78 poikasta), v. 2018 (11 poikuetta, 43 poikasta) ja v. 2020 (23 poikuetta, 97 poikasta). Suurien parimäärien vuosiin (v. 2014, v. 2015, v. 2016, v. 2017, v. 2018, v. 2019, v. 2023) on osunut sekä heikkoja että hyviä pesimävuosia (Kuvaaja 1, s. 86).

Tuntuu ehkä itsestään selvältä, mutta sinisorsan pesinnän onnistumista selvitettäessä on tärkeätä onnistua poikuelaskentojen ohella myös parimäärän laskemisessa, ja ajankohdan oikea valinta on silloin avainasemassa. Olen laskenut Vanhankaupunginlahden sinisorsan parimäärät, kun kevätmuutolla levähtävät parvet ovat poistuneet ja yksinäisten, hautovia puolisoitaan ruokailemaan odottavien koiraiden osuus on ollut noin puolet pareina esiintyvien määrästä.

Varttuneiden poikueiden keskikoko oli 2,5 (25/10) eli sama kuin kaikkien eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikoko. Tulos oli heikoin yhdentoista vuoden jaksolla. Seitsemänä edellisenä vuonna kymmenestä varttuneiden poikueiden keskikoko on ollut pienempi kuin eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikoko ja kolmena vuonna suurempi. Erot ovat pieniä, paitsi v. 2022: v. 2013 (3,7/3,5), v. 2014 (4,9/5,2), v. 2015 (5,0/4,6), v. 2016 (5,8/5,3), v. 2017 (5,0/4,4), v. 2018 (3,2/3,6), v. 2019 (4,8/4,4), v. 2020 3,9/4,4, v. 2021 4,7/4,3 ja v. 2022 4,2/2,6.

Poikasmäärä laskee tyypillisesti pesimäkauden edetessä (Kuvaaja 2, s. 86). Ennen poikuelaskentoja, ajanjaksolla 22.5. – 22.6. havaitsemisani poikueissa oli keskimäärin 4,8 poikasta (164 poikasta/34 poikuetta), kun taas poikuelaskennoissa havaitsemisani poikueissa oli keskimäärin 2,5 poikasta. Vastaavasti v. 2022 ajanjaksolla 24.5. – 19.6. havaitsemisani poikueissa oli keskimäärin 6,3 poikasta (125 poikasta/20 poikuetta), kun taas poikuelaskennoissa havaittujen kaikkien poikueiden keskipöytä oli 4,2. Vuonna 2021 ajanjaksolla 28.5. – 22.6. oli poikueissa keskimäärin 5,9 poikasta (295 poikasta/50 poikuetta), kun taas poikuelaskennoissa havaittujen poikueiden keskipöytä oli 4,6. Vuonna 2020 aikavälillä 14.5. - 22.6. oli poikueissa 5,1 poikasta (132 poikasta/26 poikuetta) ja poikuelaskennoissa havaittujen poikueiden keskipöytä oli 4,4. Vuonna 2019 aikavälillä 15.5. – 17.6. havaitsemisani poikueissa oli keskimäärin 5,4 poikasta (235 poikasta/44 poikuetta) ja poikuelaskennoissa 4,1. Vuonna 2018 havaitsin ennen poikuelaskentoja (22.5. – 14.6.) keskimäärin 6,2 poikasta (364 poikasta/ 59 poikuetta) ja poikuelaskennoissa 3,8, v. 2017 (17.5. – 19.6.) keskimäärin 4,7 poikasta/poikue (141 poikasta/ 30 poikuetta) ja poikuelaskennoissa 4,3 sekä v. 2016 (16.5. – 17.6.) keskimäärin 6,5 poikasta /poikue (315 poikasta/ 48 poikuetta) ja poikuelaskennoissa 5,2. Osa havainnoista saattaa koskea samoja poikueita.

Poikueissa oli v. 2023 keväällä vähän poikasia jo ennen poikuelaskentoja. Tilanne oli samanlainen v. 2016 – v. 2023 huonoimpana pesimävuonna 2017. Huomattavin poikueen keskimääräisen poikasmäärän muutos poikuelaskentoihin tullessa on ollut v. 2018 ja v. 2023: v. 2016 (ennen poikuelaskentoja 6,5/poikuelaskennat 5,3), v. 2017 (4,7/4,3), v. 2018 (6,2/3,8), 2019 (5,4/4,1), v. 2020 (5,1/4,4), v. 2021 (5,9/4,6), v. 2022 (6,3/4,2) ja v, 2023 (4,8/2,5).

Poikueista suurin osa kuoriutuu toukokuun jälkimmäisellä puoliskolla. Vuonna 2023 ajanjaksolla 22.5. – 30.5. oli poikasista 88 % (alle viikon ikäiset 71/ kaikki poikaset 80) alle viikon ikäisiä ja 1.6. – 22.6. enää 33 % (27/85). Vastaavasti v. 2020 ajanjaksolla 14.5. – 29.5. oli poikasista 82 % (62/76) alle viikon ikäisiä ja 4.6. – 22.6. enää 16 % (9/56). Vastaavasti v. 2019 ajanjaksolla 15.5. – 31.5. oli poikasista 64 % (45/70) alle viikon ikäisiä ja 1.6. – 17.6 enää 29 % (49/170). Vuonna 2017 oli 17.5. – 31.5 havaituista poikasista 81 % (44/54) alle viikon ikäisiä, mutta 3.6. – 19.6 vain 29 % (25/87).

Erityisen varhaisia, vapun tienoon poikueita ei tänä vuonna näkynyt. Haudonta alkoi keskimääräiseen aikaan (26.4. vähintään puolet kannasta aloittanut haudonnan) ja ensimmäiset alle viikon ikäiset poikueet havaitsin 22.5. Naaras hautoo n. 26 vrk. Myöhäisenä keväänä 2022 ensimmäiset kaksi alle viikon ikäistä poikuetta uivat esiin 24.5. Vuonna 2021 ensimmäiset neljä vähän yli viikon ikäistä poikuetta näyttäytyivät 28.5.

Isoja, yli kymmenen pienen poikasen poikueita näkyy hieman ennen juhannusta alkavissa poikuelaskennoissa enää vähän, sillä poikasten hävikki on heti yleisimmän kuoriutumisanjakson jälkeen suuri. Tämä ilmenee havaittujen poikueiden poikasmäärän nopeana pientymisenä kesäkuun kuluessa.

Poikasten määrä vähenee toukokuun poikueista kohti juhannusta eli jo ennen varsinaisten poikuelaskentojen alkua. Vuonna 2023 ajanjaksolla 22.5. – 30.5. keskimääräinen poikuekoko oli 6,2 (80 poikasta/13 poikuetta) ja 1.6. – 22.6. 4,1 (82/20).

Vuonna 2020 ajanjaksolla 14.5. – 29.5. keskimääräinen poikuekoko oli 5,4 (76 poikasta/14 poikuetta) ja 4.6. – 22.6. 4,7 (56 poikasta/12 poikuetta). Vuonna 2019 poikuekoon pienentyminen oli vähäisempää: aikavälillä 15.5. – 31.5. keskimääräinen poikuekoko oli 5,8 (70 poikasta/14 poikuetta) ja 1.6. – 17.6. 5,5 (165 poikasta/30 poikuetta). Tilanne oli toinen v. 2018, jolloin toukokuun lopun (22.5. – 1.6.) poikueissa oli keskimäärin 6,9 poikasta (187 poikasta/27 poikuetta), kun taas kesäkuun alkupuolen (8.6. – 14.6.) poikueissa enää 5,5 poikasta (177 poikasta/ 32 poikuetta). Samoin kävi v. 2017, kun 17.5. – 31.5. poikueissa oli vielä keskimäärin 6,0 poikasta (54 poikasta/9 poikuetta), mutta 3.6. – 19.6. enää 4,1 (87 poikasta/21 poikuetta) – kesäkuun alku oli tavallista kylmempi ja sateisempi. Poikuekoon pienentyminen näkyi myös v. 2016, jolloin 16.5. – 30.5. tavatuissa poikueissa oli keskimäärin 7,8 poikasta (203 poikasta/26 poikuetta), mutta 1.6 – 17.6 enää 5,1 (112 poikasta/22 poikuetta).

Vuonna 2022 poikueita ilmaantui vesille liian vähän ennen kesäkuun alkua, jotta samanlainen vertailu olisi edes lähellä luotettavaa: 24.5. – 1.6. oli keskimääräinen poikuekoko 6,9 (55 poikasta/8 poikuetta) ja 3.6. – 19.6. 5,8 (70 poikasta/12 poikuetta). Myös v. 2021 poikueita ilmaantui myöhään: 28.5. – 1.6. oli keskimääräinen poikuekoko 5,8 (29 poikasta/5 poikuetta) ja 2.6. – 22.6. 6,4 (185 poikasta/29 poikuetta).

Vuosien 2013 – v. 2021 yhteenlasketussa aineistossa ennen poikuelaskentoja havaittujen poikueiden koko pienenee toukokuun poikueista kesäkuun poikueisiin seuraavasti: 14.5. – 1.6. poikueissa on keskimäärin 6,1 poikasta (674 poikasta/110 poikuetta) ja 2.6. – 22.6. 4,6 poikasta (852/186). Kaikkien ennen poikuelaskentoja havaittujen poikueiden keskikoko on 5,2 (1526/296).

Pesimäkauden edistyessä kohti keskikesää on poikuekoko joinain vuosina edelleen laskenut, mutta aina ei näin ole käynyt. Vuosina 2016 – 2020 ovat poikuekoot olleet seuraavanlaiset: (poikuekoot kolmelta ajanjaksolta: n. 15.5. – 31.5., n. 1.6. – 15.6. ja n. 20.6. – 14.7.): v. 2016: 7,8 (n = 26), 5,1 (n = 22) ja 5,2 (n = 13), v. 2017: 6,0 (n = 9), 4,1 (n = 21) ja 4,3 (n = 8), v. 2018: 6,9 (n = 27), 5,5 (n = 32) ja 3,8 (n = 11), v. 2019: 5,8 (n = 12), 5,3 (n = 32) ja 4,1 (n = 36), v. 2020: 5,4 (n = 14), 4,7 (n = 12) ja 4,2 (n = 23). Vuosina 2016 ja 2017 ei poikuekoko pienentynyt kesäkuun alkupuolen kokoluokasta keskikesää lähestyttäessä. Sen sijaan v. 2018 ja v. 2019 on poikueiden koossa havaittavissa vähenemistä. Koska suurin osa keskikesän poikueista on jo useamman viikon ikäisiä, täytyy poikasmäärän vähentymisen johtua poikasten kuolleisuudesta, ei esimerkiksi samaan aikaan ilmaantuvista uusintapesyeistä, joissa on useimmiten vähemmän poikasia kuin kevään poikueissa. Aineiston osittainen pienuus on kuitenkin otettava huomioon.

Purolahden – Purolahden hoitoniityn tienoo on ollut viitenä vuonna seitsemästä (v. 2017 – v. 2023) suosituin sinisorsan poikuealue. Myös tänä vuonna havaitsin eniten eri poikueiksi tulkittuja poikueita Purolahden matalilta rannoilta ja hoitoniityn lätäköiltä (9). Useasti näin poikueita Kivinokan pohjoisrannan – Saunalahden (6) ja Viikin vanhan puhdistamon ja sen purkuojan alueella (5). Vuonna 2022 havaitsin eniten poikueita Kyläsaaren – Vanhankaupunginkosken (6) ja Kivinokan pohjoisrannan – Saunalahden (6) alueella. Useita poikueita näkyi myös Purolahdella (4), puhdistamon altaalla (4) ja Lammassaaren hoitoniityn - Keinumäen hoitoniityn - Pornaistenniemen – alueella (4).

Vuonna 2021 ajanjakson 28.5. – 22.6. poikueista havaitsin eniten eri poikueiksi tulkittuja poikueita Purolahdella (7). Useita poikueita näkyi myös mm. Saunalahdella (5), Verkatehtaanpuiston – Vanhankaupunginkosken alueella (4), Etu-Viikin peltojen lantalan altaalla (4) ja Viikin vanhan puhdistamon altaalla (3).

Vuonna 2020 ylivoimaisesti eniten poikuehavaintoja kertyi Purolahdelta – Purolahden hoitoniityltä, missä näkyi 30 % kaikista poikueista (11/37). Paikka oli sinisorsapoikueiden suosima myös v. 2017 (17 %) ja v. 2019 (18 %). Myös Saunalahdelta olen kirjannut runsaasti poikueita: v. 2017 32 % ja v. 2019 18 % kaikista poikueista ruokaili siellä.

Lahden itäranta on kolmena vuonna neljästä ollut aavistuksen enemmän poikueiden suosiossa. Vuonna 2023 havaitsin kaikista ajanjakson 22.5. – 16.7. eri poikueiksi tulkitsemistani poikueista (43 poikuetta) kaksi kolmasosaa (67 %) lahden itäosassa (Saunalahti – Fastholma – Purolahti – Hakalanlahti – Keinumäki), yhteensä 29 poikuetta (Kartta 1, s. 94). Lahden länsiosassa (Viikin puhdistamo – Pornaistenniemi – Arabianranta – Kyläsaari – Kivinokan länsikärki) poikueita näkyi 14. Vastaavasti v. 2020 havaitsin ajanjakson 14.5. – 13.7. eri poikueiksi tulkitsemistani poikueista (37 poikuetta) hieman yli puolet (59 %) lahden itäosassa, yhteensä 22 poikuetta. Lahden länsiosassa poikueita näkyi 15. Vuonna 2019 jakauma oli samanlainen, sillä ajanjaksolla 7.5. – 14.7. poikueista 64 % näkyi itäosassa. Vuonna 2018 tilanne oli päinvastainen, sillä kaikista poikueista (39) enemmistön (64 %) havaitsin länsipuolella.

Sinisorsapoikueet näyttävät tulevan havaituksi melko tasaisella todennäköisyydellä eri puolilla Vanhankaupunginlahtea, niin kaupunkimaisemmalla länsipuolella kuin rakentamattomalla itäpuolella. Ruoikkoisilla lahdelmilla ja katveisilla lamparealueilla poikueita jää kuitenkin todennäköisimmin havaitsematta.

Sinisorsapoikueita on varmasti liikkunut Vanhankaupunginlahdella hieman enemmän kuin mitä onnistuivat havaitsemaan. Poikueita uiskentelee havainnoitsijalle helposti hallittavien ruoikon reunojen ja hoitoniittyjen avoimen vesirajan lisäksi ruoikon sokkeloissa, minne kiikarilla tai kaukoputkella ei yllä. Osa poikueista saattaa hieman vartuttuaan myös poistua emon perässä lahdelta. Toisaalta havainnointipaikat kattavat suurimman osan poikueiden todennäköisistä ruokailupaikoista. Havaitsematta jäävien poikueiden

osuuden selvittäminen vaatisi muita menetelmiä kuin tähytyspaikoilta tarkkailu. Kamerakopteri (drone) mahdollistaisi lamparealueiden tarkkailun, mutta poikueet todennäköisesti myös pelkäävät kopteria ja suojautuvat ruoikon kätköihin. Joka tapauksessa vuodesta toiseen samoilla menetelmillä ja samalla teholla toistuva havainnointi paljastaa vuosien väliset vaihtelut sinisorsan pesinnän onnistumisessa kuin myös poikueiden tärkeimmät ruokailualueet. Kartassa 1 esitetään kaikkien puolisuokeltajasorsalajien eri poikueiksi tulkittujen poikueiden havaintopaikat.

Pesintä voi epäonnistua niin muninta- kuin poikasvaiheessa. Rantametsissä liikkuva ulkoilija tai vapaana juokseva koira on iso uhka haudontavaiheessa. Hautova naaras voi pelästyä pesältään, jolloin munat jäävät alttiiksi esimerkiksi varislinnuille. Vesilintujen poikastuoton on todettu parantuneen Vanhankaupunginlahdella niinä vuosina, kun vierasperäisiä pienpetoja (minkki ja supikoira) on poistettu tavallista tehokkaammin. Myös ravintopula poikasaikana, eli hyönteisten ja muiden pienten selkärangattomien väheneminen liiallisen rehevöitymisen, särkikalojen aiheuttaman ravintokilpailun ja joinakin vuosina kylmien säiden myötä, lisää erityisesti pienten poikasten kuolleisuutta.

Haapanan eri poikueiksi tulkittuja kaikenikäisiä poikasia näkyi poikuelaskennoissa yhteensä 24 viidessä eri poikueessa. Keskimääräinen poikuekoko oli 4,8.

Vuosien 2015 – v. 2023 poikuelaskennoissa poikasia on näkynyt vähimmillään 8 (v. 2018) ja enimmillään 27 (v. 2019), keskimäärin 18. Poikueita olen havainnut yhteensä 41 ja niiden keskikoko on ollut 3,8.

Vuonna 2015 näin 19 poikasta neljässä poikueessa (keskimääräinen poikuekoko 4,8), v. 2016 11 neljässä poikueessa (2,8), v. 2017 18 neljässä poikueessa (4,5), v. 2018 8 poikasta kolmessa poikueessa (2,7), v. 2019 27 poikasta neljässä eri poikueessa (6,8), v. 2020 17 viidessä eri poikueessa (3,4), v. 2021 21 seitsemässä eri poikueessa (3,0) ja v. 2022 20 poikasta viidessä eri poikueessa (4,8).

Pareista 24 % (5/21) tuotti poikueen, joka poikuelaskennan aikaan oli hengissä (vastaavasti v. 2015 23 %, v. 2016 11 %, v. 2017 16 %, v. 2018 16 %, v. 2019 25 %, v. 2020 19 % (5/26 = 0,19), v. 2021 41 % (7/17) ja v. 2022 25 % (5/20)).

Varttuneita poikueita näin vain yhden, joten pareista 5 % (1/21) sai poikueen selviämään vähintään neljän viikon ikään. Vuonna 2017 vastaava osuus oli 4 %, v. 2018 10 %, v. 2019 13 %, v. 2020 8 %, v. 2021 18 % ja v. 2022 5 %. Haapanan poikastuotto on Vanhankaupunginlahdella samaa suuruusluokkaa kuin sinisorsalla. Haapanapoikueista keskimäärin puolet on selvinnyt vähintään kuukauden ikään, poikkeuksena v. 2018, jolloin osuus oli suurempi (Kuvaaja 3, s. 87).

Poikastuoton luotettava arviointi poikuelaskentojen perusteella on vaikeaa, sillä haapanan yleisesti melko myöhään kuoriutuvista poikueista vain harva ehtii laskentojen aikana n. neljän viikon ikään (ikäluokka 2a). Myös yhdestä muusta laskennoissa havaitusta, mutta viimeisessä poikuelaskennassa (16.7.)

näkemättä jääneestä poikueesta, selvisi 4 poikasta varttuneeseen ikään (24.8. jo nuoria (Purolahden hoitoniityn pohjoinen lampare)). Lisäksi laskentojen jälkeen näkyi yksi uusi poikue, missä 4 noin neljän viikon ikäistä varttunutta poikasta (puhdistamon purkuoja). Nämä huomioon ottaen poikueita selvisi varttuneeseen ikään 3 ja poikasia 10. Tämän perusteella varttuneiden poikueiden keskipöytä oli $10/3 = 3,3$ ja poikastuotto $3/21 = 0,14$.

Vuonna 2022 en havainnut uusia poikueita poikuelaskennan ulkopuolisilla retkillä. Vuonna 2021 näin poikuelaskennat mukaan lukien kaikkiaan 47 poikasta kahdessatoista poikueessa pesimäkauden aikana. Jos kaikki havainnot otetaan huomioon, keskimääräinen poikuekoko oli 3,9 (47/12) ja pareista oli onnistunut 70 % ($12/17 = 0,7$) tuottamaan poikueen. Varttuneita poikueita näin koko v. 2021 pesimäkauden ajalla 9 ja varttuneita poikasia 34. Näiden havaintojen pohjalta varttuneiden poikueiden keskipöytä tuli 3,7 (34/9). Kaikkien v. 2021 havaintojen perusteella 53 % (9/17) sai poikueen selviämään turvalliseen, n. neljän viikon ikään, mikä on huomattavan hyvä tulos. Vuosien välinen vertailu tehdään kuitenkin samalla tavoin toistettujen kolmen poikuelaskennan perusteella. Siten eri vuosina vaihteleva havainnoinnin määrä ei vaikuta tuloksiin ja niiden luotettavuus on parempi.

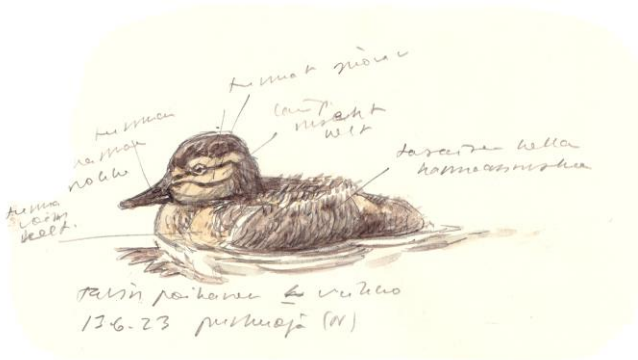
Tämän vuoden poikuelaskentojen poikueista (5) kolme näkyi Purolahden - Purolahden hoitoniityn alueella, yksi Pornaistenniemen etulampareella ja yksi Viikin vanhalla puhdistamolla (Kartta 1, s. 94). Poikuelaskentojen jälkeen havaitsin uuden poikueen puhdistamon purkuojalla. Ensimmäinen viiden, noin viikon ikäisen poikasen poikueen näkyi 26.6. Viikin vanhan puhdistamon altaalla. Myöhäisin, Purolahdella 16.7. uinut neljän poikasen poikue, oli kuoriutunut heinäkuun ensimmäisellä viikolla.

Viitteitä pesinnän epäonnistumisesta oli havaittavissa 13.6., kun Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa ruokailevaan koirasparveen (17) oli lyöttäytynyt seitsemän naarasta ja hulevesialtailla oleili neljän naaraan parvi.

Tavipoikueita havaitsin viisi ja niissä oli yhteensä 30 poikasta (Kartta 1, s. 94): 26.6. Viikin vanhan puhdistamon purkuojan pohjoispäässä ruokaili kaksi poikuetta: 12 ja 11 poikasta, molemmat poikueet vähän yli kahden viikon ikäisiä. Purolahden hoitoniityn pohjoisosan lampareilla viihtyi kaksi poikuetta: 28.6. 1 poikanen (n. neljän viikon ikäinen) ja 16.7. 4 poikasta (n. kahden viikon ikäisiä (luultavasti samassa poikueessa kuitenkin 5 poikasta (7.8)). Purolahden hoitoniityn eteläosan lampareilla oli 29.7. 2 poikasta (n. kolmen viikon ikäisiä).

Kaikkina vertailujakson 2013 – 2023 vuosina, paitsi v. 2021, olen havainnut vähintään yhden tavipoikueen. Vuonna 2015 havaitsin kolme poikuetta ja 13 poikasta (1, 4 ja 8), v. 2016 yhden poikueen (6 poikasta), v. 2017 niin ikään yhden poikueen (5 poikasta), v. 2018 kaksi poikuetta ja 8 poikasta (3 ja 5) ja v. 2019 neljä poikuetta ja yhteensä 28 poikasta (6, 7, 7 ja 8). Vuonna 2020 havaitsin neljä poikuetta, ja niissä

oli yhteensä 13 poikasta (1, 1, 4 ja 7). Vuonna 2022 havaittiin kolme poikuetta ja yhteensä 9 poikasta (1, 1, 7).

Parimäärään suhteutettuna v. 2015 17 % pareista ($3/18 = 0,17$) onnistui pesinnässään eli tuotti poikueen vesille, v. 2016 8 % ($1/12 = 0,08$), v. 2017 8 % ($1/12 = 0,08$), v. 2018 15 % ($2/13 = 0,15$), v. 2019 20 % ($4/20 = 0,20$), v. 2020 25 % ($4/16 = 0,25$), v. 2021 0 % ($0/11 = 0$), v. 2022 16 % ($3/19 = 0,16$) ja v. 2023 peräti 50 % ($5/10$). Pesinnän onnistuminen on tässä tapauksessa laskettu koko pesimäkaudella tehdyistä poikuehavainnoista, ei vain poikuelaskennassa havaituista poikueista, ja tämä vähentää vuosien välisen vertailun luotettavuutta. Tavipoikueet liikkuvat usein tiheässä kasvillisuudessa ja ovat siten vaikeammin havaittavia kuin esimerkiksi sinisorsa- ja haapanapoikueet. Tavipoikueet viihtyivät läpi poikasajan Purolahden hoitoniitylle talvella 2023 kaivetuilla lampareilla ja olivat sieltä helposti havaittavissa.

Harmaasorsapoikueita näkyi seuranta-alueella seitsemän (1, 2, 4, 4, 6, 7, 9) (Kartta 1, s. 94) ja ainakin yhden täytyi olla syntyjään alueen ulkopuolelta. Poikueita ruokaili Pornaistenniemen etulampareella (2), Saunalahdella (2), Keinumäen edustan lampareella (1), Hakalanlahdella (1) ja Purolahdella (1) (Kartta 1, s. 94). Ensimmäinen, alle viikon ikäinen poikue (10 poikasta) havaittiin 18.6. Pornaistenniemen etulampareella (useat havainnoitsijat). Kaikki poikueet kuoriutuivat kesäkuun puolivälin – juhannuksen aikaan.

Vuosina 2014 – v. 2023 on Vanhankaupunginlahdella havaittu yhteensä 31 poikuetta (v. 2013 ei nähty yhtään). Vuonna 2014 havaittiin kaksi poikuetta: 6 poikasta Hakalanlahdella (8.7.) ja 6 poikasta Saunalahdella (18.7.) ja v. 2015 kaksi poikuetta (1 ja 8 poikasta) 28.6. alkaen Pornaistenniemen etulampareella. Vuonna 2016 näkyi samaisella lampareella vuoden ainoa poikue, 8 poikasta (15.6.) ja samalla paikalla myös vuoden 2017 ainoa poikue: 4 poikasta (15.8.). Vuonna 2018 näkyi kolme poikuetta (1, 2 ja 2 poikasta), joista 1 noin kahden viikon ikäinen poikanen (26.6.) Saunalahdella, 2 noin neljän viikon ikäistä poikasta (16.7.) Pornaistenniemen etulampareella ja 2 noin neljän viikon ikäistä poikasta (21.7.) Kivinokan länsikärjessä. Vuonna 2019 näkyi vain yksi poikue: 4.7. ui Saunalahden pohjukassa emon perässä 10 vastakuoriutunutta untuvikkoa. Myös v. 2020 oli poikueita yksi: Hakalanlahdella näkyi yksinäinen, yli

kahden, mutta alle kolmen viikon ikäinen poikanen (13.7.). Samana kesänä kuljetti Leposaaren edustalla, seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä, harmaasorsaemo vastakuoriutunutta 11 poikasen poikuetta (23.6.).

Vuonna 2021 poikueita nähtiin kuusi, ja niistä ainakin kahden täytyi olla syntyjään alueen ulkopuolelta (seuranta-alueella pesi 4 paria). Poikueita näkyi Hakalanlahdella (2), Saunalahdella (2) ja Pornaistenniemen etulampareella (2). Ensimmäinen poikue (10 vastakuoriutunutta poikasta) havaittiin 27.6. Hakalanlahdella. 3.7. ui Saunalahdella 7 (vastakuoriutuneita), 26.7. Hakalanlahdella 9 (n. neljän viikon ikäisiä), Pornaistenniemen etulampareella 6 (n. neljän viikon ikäisiä) ja 3 (n. viikon ikäisiä) sekä 9.8. Saunalahdella 10 poikasta (n. viiden viikon ikäisiä). Keskimääräinen poikuekoko oli 7,5 (45/6). Seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä havaitsin v. 2021 kaksi poikuetta lisää: Varjosaaren vesillä 3.7. (n. kolmen viikon ikäisiä) ja Leposaaren edustalla 13.7. 1 poikasta (n. kolmen viikon ikäinen

Vuonna 2022 poikueita havaittiin seitsemän (4, 5, 6, 8, 9, 10 ja 10 poikasta). Poikueita näkyi Pornaistenniemen etulampareella (3), Saunalahdella (3) ja Hakalanlahdella (1). Ensimmäinen vähän yli viikon ikäinen poikue (10 poikasta) ilmaantui 26.6. Pornaistenniemen etulampareelle (T.Sulander). Samalla lampareella näkyi myös kaksi muuta poikuetta: 15.7. alkaen 5 (vähän yli kahden viikon ikäisiä) ja 1.8. 9 poikasta (vähän yli kolmen viikon ikäisiä). Saunalahden kolme poikuetta näkyivät seuraavasti: 12.7. 8 (vähän yli kahden viikon ikäisiä) ja 10 (noin kahden viikon ikäisiä (A. ja B. Nylander)) sekä 1.8. 4 (vähän yli kolmen viikon ikäisiä). Hakalanlahden pohjoisosissa viihtyi yksi poikue 1.7. lähtien. Poikasia oli alkuun 6 (alle viikon ikäisiä), mutta 8.7. enää 5 ja 12.7. vain 2 ainakin 21.7. saakka.

Harmaasorsien pesintä on v. 2013 – v. 2023 onnistunut erinomaisesti. Tuloksien valossa v. 2023 pareista peräti 100 % (6/6) sai poikueen vesille.

Pesintä onnistui v. 2013 – v. 2022 seuraavasti: v. 2013 100 % (2/2), v. 2014 67 % (2/3), v. 2016 33 % (1/3), v. 2017 20 % (1/5), v. 2018 100 % (3/3), v. 2019 33 % (1/3), v. 2020 33 % (1/3), v. 2021 100 % (4/4) ja v. 2022 88 % (7/8 = 0,88).

Vuosien 2014 – v. 2023 poikueista (31) varhaisimmat ovat kuoriutuneet kesäkuun toisella viikolla ja myöhäisimmät heinäkuun alkupäivinä.

Lapasorsapoikueita näkyi kaksi (Kartta 1, s. 94). Niistä ensimmäinen ui Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa 16.7 (yksi vähän yli neljän viikon ikäinen poikanen) ja Saunalahden eteläisessä pohjukassa 11.8. (yksi vähän yli viiden viikon ikäinen poikanen).

Lapasorsapoikueita näkyi edeltävinä kymmenenä vuonna (v. 2013 – v. 2022) vain kolmella pesimäkaudella (yht. kuusi poikuetta): v. 2015 ruokaili tulvaniityllä (= Purolahden hoitoniityn pohjoisosa) 10.7. alkaen emojensa kera kaksi poikuetta, joissa oli yhteensä 15 (9 ja 6) muutaman vuorokauden ikäistä

poikasta. Vuonna 2021 havaitsin kaksi poikuetta: Saunalahdella 26.7. yhden noin viiden viikon ikäisen poikasen (sama yksilö myös 2.8.) ja Purolahdella 7.8. kaksi niin ikään viiden viikon ikäistä poikasta. Purolahdella ui 4.8. myös kaksi nuorta lintua, mutta on mahdollista, että ne olivat saapuneet lahdelle muualta. Vuonna 2022 näkyi kaksi poikuetta: Purolahdella ruokaili 7 poikasen poikue 12.7. (P.Montonen). Mahdollisesti sama poikue näkyi myös 18.7. ja 21.7., ja tuolloin siinä oli enää 3 poikasta (noin viiden viikon ikäisiä). Myös toinen, 4 poikasen poikue (noin neljän viikon ikäisiä) havaittiin 30.7. Purolahdella (T. Sulander).

Vuoden 2023 kaikkien pesimäaikaisten havaintojen perusteella 50 % (2/4) pareista sai poikueen vesille. Molempien poikueiden poikaset selvisivät varttuneeseen ikään. Vastaavasti v. 2022 29 % (2/7 = 0,29) pareista sai poikueen vesille. Molemmista selvisi poikasia (3 ja 4) myös turvalliseen ikään. Vuonna 2021 ainakin kaksi paria eli 33 % (2/6 = 0,33) onnistui pesinnässään. Molemmat parit saivat vähintään yhden poikasen kasvatettua vähintään kuukauden ikään.

Varttuneita poikueita oli v. 2023 kaksi ja molemmissa yksi poikanen. Vuonna 2022 varttuneita poikueita oli kaksi ja poikasia 7, joten varttuneiden poikueiden keskipöytä oli 3,5 (7/2). Vuonna 2021 oli varttuneita poikasia 3, ja varttuneiden poikueiden keskipöytä 1,5 (3/2).

Telkkien poikastuotto oli vertailujakson v. 2013 – v. 2023 poikuelaskennoista selvästi paras. Aloitetuista pesinnöistä 30 % (9/30) tuotti poikueen, joiden poikasista ainakin osa selvisi varttuneeseen ikään. Lähes yhtä hyvä tulos oli v. 2013, jolloin 29 % pareista/aloitetuista pesinnöistä (10/34 = 0,29) tuotti vähintään kuukauden ikään ehtineitä poikasia. Huonoimmat vuodet ovat olleet v. 2018 ja v. 2021: molempina vuosina 31 pesintää tuotti vain 2 varttunutta poikuetta (2/31 = 0,06) eli 6 % pesinnöistä. Useimpina vuosina poikastuotto on ollut lähellä 10 %. Esimerkiksi v. 2014, v. 2015, v. 2016, v. 2020 ja v. 2022 (v. 2014 3 poikuetta eli 8 % (3/37), v. 2015 4 poikuetta eli 10 % (4/38), v. 2016 5 poikuetta eli 11 % (5/44) ja v. 2020 4 poikuetta eli 13 % (4/32 = 0,13) ja v. 2022 4 poikuetta eli 14 % (4/29) pesinnöistä. Keskimääräistä parempia vuosia ovat olleet v. 2019, jolloin 27 pesintää tuotti 5 varttunutta poikuetta eli 19 % (5/27 = 0,19) ja v. 2017, jolloin 36 pesintää tuotti 6 varttunutta poikuetta eli 17 % (6/36 = 0,17) pesinnöistä.

Poikastuoton kuin myös pesinnän onnistumisen arvioinnissa täytyy kuitenkin ottaa huomioon pönttöjen tarkistuskierröksen tulokset, joiden valossa pesinnät onnistuivat paremmin kuin poikuelaskennat antavat olettaa.

Varttuneiden poikueiden keskipöytä oli tänä vuonna 2,4 (22/9), joka oli keskitasoa (v. 2013 2,1, v. 2014 6,0, v. 2015 2,5, v. 2016 5,0, v. 2017 3,2, v. 2018 3,5, v. 2019 3,4, v. 2020 2,3, v. 2021 6,0 ja v. 2022 3,0 poikasta).

Pesinnässä onnistuneiden osuus nousee, kun huomioon otetaan myös ennen tai jälkeen poikuelaskentojen tehdyillä retkillä havaitut poikueet. Tänä vuonna näin kolme poikuetta, joita en varsinaisissa poikuelaskennoissa havainnut.

Vuonna 2023 pesinnän onnistuminen eli kuoriutuneiden poikueiden osuus suhteessa parimäärään oli poikuelaskentojen perusteella 37 % ($11/30 = 0,37$). Jos kaikki pesimäkaudella näkemäni telkkäpoikueet lasketaan mukaan pesinnässä onnistui 46 % ($14/30 = 0,46$).

Vuoden 2022 poikuelaskentojen perusteella 17 % ($5/29$) pareista sai poikueen vesille. Ennen tai poikuelaskentojen en havainnut näiden lisäksi uusia poikueita. Vuonna 2021 poikuelaskentojen perusteella pareista onnistui, 19 % ($6/31 = 0,19$), mutta ennen poikuelaskentoja tehdyt poikuehavainnot kohottivat tuloksen 29 % ($9/31 = 0,29$). Vuoden 2021 heikkoa poikastuottoa eli varttuneiden poikueiden pientä osuutta (6 %) nämä havainnot eivät muuttaneet.

Aiempina tarkastelujakson vuosina pesintä onnistui poikuelaskentojen havaintojen perusteella seuraavasti: v. 2013 35 % ($12/34 = 0,35$), v. 2014 10 % ($4/37 = 0,10$), v. 2015 29 % ($8/28 = 0,29$), v. 2016 20 % ($9/44 = 0,20$), v. 2017 26 % ($8/31 = 0,26$), v. 2018 6 % ($2/31 = 0,06$), v. 2019 19 % ($5/27 = 0,19$) ja v. 2020 13 % ($4/32 = 0,13$).

Vuosien välistä pesinnän onnistumista ja poikastuottoa arvioidaan vuodesta toiseen samana ajankohtana toistettujen poikuelaskentojen (10 päivän välein toistetut laskennat) tulosten perusteella. Satunnaistekijät, kuten sää tai poikueen piilottelu laskijan tullessa paikalle, voivat heikentää tuloksen totuudenmukaisuutta. Laskentojen ulkopuolisen havainnoinnin määrä voi vaihdella eri vuosina, mikä taas vähentää tulosten vertailukelpoisuutta vuosien välillä. Poikuelaskentojen ja muun havainnoinnin yhdistelmä vie ainakin yksittäisten vuosien tasolla lopputulosta lähemmäs oikeaa.

Pesinnän onnistumisen tai poikastuoton arviointi pelkän maastohavainnoinnin pohjalta osoittautuu erityisen vajaaksi, kun havaintoja verrataan pönttöjen tarkistuskierrosten (Eero Haapanen) antamiin tietoihin. Telkkien pesät ja niiden onnistuminen on melko helppo tulkita pesinnän jälkeen.

Pönttöjen tarkistuskierrosten perusteella haudottuja munapesyeitä oli tänä vuonna 17 (aloitettuja oli 30, joista 13 hylättiin). Kaikki pesyeet, joita oli alettu haudata, myös kuoriutuivat. Hylätyt munapesyeet tarkastettiin rikkomalla pari munaa, ja pesyeistä yksikään ei ollut sellainen, että haudonta olisi keskeytynyt. Yksi tuhoutui uuttukyyhkyn vallattua pöntön kantamalla risuja munien päälle. Kahdessa oli rikkinäisiä munia - mahdollisesti näissä oli jokin peto vierailut. Muut olivat hylättyjä, hautomattomia munapesyeitä. Näissä kaikissa esiintyi todennäköisesti tai pääosin telkälle tyypillistä loismunintaa. Näihin jäi yhteensä 102 munaa (noin 102 munaa).

Telkkänaarailla on tapana munia useampaan pönttöön, vaikka naaraat eivät itse aikoisikaan hautoa niitä (loispesintää) – tällaiset, munaluvultaan suuriksi kasvavat pesyeet jäävät usein vaille varsinaista emoa, mutta osaa näistäkin pesyeistä voidaan hautoa.

Loismunintaa oli onnistuneissa pesinnöissä jonkin verran, ja niihin jäi pitkälle haudottuja munia 1, 3, 1, 2 ja lisäksi 3 isokoskelon munaa. Yhdessäkään hylätyssä pesinnässä munaluku ei ollut suurempi kuin 11.

Pönttöjen tarkistuskierroksen antamien tietojen perusteella telkät onnistuivat pesinnässä paljon paremmin kuin poikuelaskennat antoivat olettaa. Loismunitut (10) pesyeet pois lukien todellisia pesintöjä oli 20 (17 haudottua ja 3 tuhoutunutta). Näistä 85 % (17/20) tuotti poikueen, kun taas poikuelaskennan pelkästään aloitettuihin pesintöjen/parien määrään perustunut tulos jäi 37 % (11/30).

Vuoden 2022 pönttöjen tarkistuskierrosten perusteella haudottuja munapesyeitä oli 23 (aloitettuja oli 29, joista kuutta ei alettu hautoa). Aloitetuista munapesyeistä kuusi olivat sellaisia, joissa naaras muni joko vain yhden munan pönttöön tai kyseessä oli ns. loismuninta

Haudotuista pesyeistä 21 onnistui eli poikue oli kuoriuduttuaan hypännyt pöntöstä. Kaksi munapesyettä ryöstettiin ennen poikueen kuoriutumista. Näin ollen pesintä onnistui eli tuotti poikueen 91 % (21/23) pesinnöistä. Loismunittuja ja yhden munan pesyeitä en laskenut pesinnöiksi. Tämä on aivan eri luokkaa kuin poikuelaskentojen tulos, 17 % (5/29), antoi olettaa, kun tiedossa on vain aloitettujen (pönttöön munittu) pesintöjen määrä. Jos poikuelaskennassa havaittujen poikueiden määrää verrataan haudottujen (pesässä untuvia) munapesyeiden määrään, jää tulos edelleen liian alhaiseksi, vain 22 % (5/23).

Aiempien vuosien tulokset pesinnän onnistumisesta ja poikastuotosta ovat siis liian alhaiset. Aiemmissä laskelmissa parimäärän pohjana on käytetty aloitettujen pesintöjen (= moneenko pönttöön on munittu) määrää, joka on hieman suurempi kuin todellinen pesintää yrittävien naaraiden määrä. Pesinnän onnistumisen arvot pitäisikin laskea takautuvasti uudelleen. Tämän raportin kirjoitusvaiheessa aiempien vuosien pönttöjen tarkistuskierroksen tulokset eivät ikävä kyllä olleet saatavilla.

Kiertolaskennoista ei ole isoa apua telkän parimäärän arvioinnissa, niin suurta on vuosien välinen vaihtelu pönttöjen tarkistuskierrosten tulosten kanssa. Kiertolaskennat toteutettiin jäidenlähdön jälkeen, aikaisimmillaan 20.4. ja myöhäisimmillään 3.5. Yhdeksänä keväänä yhdestätoista laskenta ajoittui 23.4. – 28.4.

Kiertolaskennan parimääräarviot alittavat pönttöjen tarkistuskierroksen määrät yhdeksänä vuonna ja ylittävät kahtena vuonna. Aliarvio parimäärissä vaihtelee 13 – 63 % tarkistuskierroksen tulokseen nähden (keskimäärin 55 %) ja ylitykset ovat enimmillään 10 % suurempia.

Vuoden 2021 pönttöjen tarkastuskierrosten perusteella 13 pesintää haudottiin ja niistä kuoriutui poikasia, kun taas poikuelaskentojen mukaan vain 6 pesintää onnistui ($6/31 = 0,19$). Koska aloitettuja pesintöjä (pönttöön munittu, mukaan lukien loispesintä) on aina enemmän, kuin lopulta haudotaan, pesinnät onnistuvat arvioitua paremmin.

Isot poikastappiot pian pesästä lähdön jälkeen ja/tai joidenkin vastakuoriutuneiden poikueiden uittaminen ulos lahdelta voivat osaltaan selittää pönttöseurannan ja poikuelaskentojen tulosten välistä eroa. Jonnekin tuoreet poikaset häviävät.

Eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikoko oli ennen poikuelaskentaa 5,4 (76/14), mutta poikuelaskennoissa enää 2,8 (31/11). Vastaavasti v. 2022 poikasten lukumäärä poikueissa laski poikuelaskentaa edeltävän ajan 4,3 (17/4) poikasesta poikuelaskentojen 2,6 (13/5) poikaseen.

Poikuekoko laskee jyrkästi pian kuoriutumisvaiheen jälkeen (Kuvaaja 4, s. 87). Esimerkiksi v. 2021 kaikkien pesimäkauden poikuehavaintojen perusteella keskimääräinen poikuekoko oli 9,0 (81/9), mutta poikuelaskennoissa enää 6,5 (39/6). Vuoden 2021 isoimmassa poikueessa ui 16 untuvikkoa. Vuonna 2019 ja v. 2020 kaikki poikuelaskennoissa havaitut poikueet olivat vähintään n. neljän viikon ikäisiä, mutta v. 2021 oli poikueista kolme (7, 7 ja 8) korkeintaan vähän yli viikon ikäisiä. Haudonta näytti alkaneen v. 2021 useissa pesissä tavallista myöhempään, kuten sinisorsilla sinä vuonna, tai sitten poikueet olivat uusintapesyeistä.

Vuonna 2020, ennen poikuelaskentoja ajanjaksolla 12.5. – 18.6., havaitsin 9 eri poikueiksi tulkittua poikuetta, joissa oli yhteensä 55 poikasta (6,1 poikasta/poikue), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (23.6., 3.7. ja 13.7.) näkyi enää 9 poikasta neljässä poikueessa (2,3 poikasta/poikue). Vuonna 2019 havaitsin ennen poikuelaskentoja (17.5. – 19.6.) 10 eri poikueiksi tulkittua poikuetta, joissa oli yhteensä 75 poikasta (7,5 poikasta/poikue), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (24.6., 4.7. ja 14.7.) näkyi enää 17 poikasta viidessä poikueessa (3,4 poikasta/poikue). Jo tämän perusteella huomataan, että poikuekoot vähintään puolittuvat kuoriutumisen jälkeisinä viikkoina.

Vastaavasti v. 2018 havaitsin ennen poikuelaskentoja (25.5. - 11.6.) 13 eri poikueiksi tulkittua poikuetta, joissa oli yhteensä 67 poikasta (5,2 poikasta/poikue), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (26.6., 6.7. ja 16.7.) näkyi enää 9 poikasta neljässä poikueessa (2,3 poikasta/poikue). Vuonna 2017 aikavälillä 17.5. – 19.6. näin 123 untuvikkoa eri poikueiksi tulkitsemisiani 16 poikueessa (7,7 poikasta/poikue), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (21.6., 1.7. ja 11.7.) näkyi enää 42 poikasta 11 poikueessa (3,8 poikasta/poikue). Vuonna 2016 aikavälillä 16.5. – 17.6. näin 106 untuvikkoa 16 eri poikueessa (6,6 poikasta/poikue), kun varsinaisissa poikuelaskennoissa (20.6., 30.6. ja 10.7.) näkyi enää 43 poikasta 9 poikueessa (4,8 poikasta/poikue).

Poikasten kuolleisuus on nopeinta välittömästi pesästä lähtöä seuraavan viikon aikana. Vuonna 2020 poikueen vähittäistä hupenemista saattoi seurata Purolahdella Viikinojan suulla, missä poikue väheni seuraavasti: 12.5. oli vastakuoriutuneita poikasia kaksitoista, 18.5. yhdeksän, 21.5. neljä, 26.5. kolme ja 28.5. yksi, joka kuitenkin kuin ihmeen kaupalla selvisi hengissä ainakin 10.6. saakka. Vuonna 2019 poikue kuoli kokonaisuudessaan: 20.5. oli poikasia kahdeksan, 21.5. kuusi, 23.5. viisi, 26.5. yksi ja 28.5. nolla.

Samalla paikalla oli kymmenen untuvikon poikue uhan alla v. 2021 kesäkuun 18. päivänä. Näin Mölylän kalliolta veden pinnalla pitkän selän ja tunnistin uimarin saukoksi. Saman havainnon teki myös poikueen emo, joka ei näyttänyt tietävän, mihin ohjata poikaset. Emo kuljetti poikueen hoitoniityn rantaan, mutta ei vienyt maihin. Olisiko maissa vaaninut vesilintua jokin toinen uhka? Emo kääntyi poikue perässään takaisin vesille ja vei joukkueen ulommas, korsikon sekaan. Kolme päivää myöhemmin poikueessa oli yksi vähemmän, ja viikon kuluttua oli poikasista jäljellä seitsemän.

Kolmas esimerkki: vuoden 2017 poikasten kuoriutumisia seuraavana kahtena viikkona (17.5 – 31.5) poikueissa oli keskimäärin yhdeksän poikasta (107 poikasta 12 poikueessa, vaihteluväli 1 – 21 (!) (todennäköisesti usea naaras oli muninut samaan pönttöön ja naaras oli hautonut ne kaikki)), mutta kesä – heinäkuun vaihteeseen mennessä oli poikuekoko vähentynyt neljään. Vastaavasti v. 2016 (aikavälillä 16.5 – 30.5) poikueiden keskimääräinen koko oli yhdeksän (71 poikasta 8 poikueessa, vaihteluväli 1 – 15 poikasta), mutta poikuelaskennoissa viiden tienoilla.

Vuosien 2016 – v. 2023 yhdistetyssä aineistossa poikuekoko pienenee poikuelaskentoja edeltävän ajan (17.5. – 19.6.) 5,5 poikasesta (497 poikasta/91 poikuetta) poikuelaskentojen aikaiseen (20.6 – 16.7) 3,7 poikaseen (205 poikasta/55 poikuetta).

Satunnaisia luonnonkoloissa pesimisiä lukuun ottamatta Vanhankaupunginlahden telkät pesivät pöntöissä. Pönttöpesintöjen seurannalla päästään lähimmäs totuutta pesinnän onnistumisen ja epäonnistumisen syiden selvittämisessä.

Petojen aiheuttamat pesätuhot olivat vähäisiä tänä vuonna. Kahdessa oli rikkinäisiä munia, ja näissä oli mahdollisesti jokin peto vierailnut.

Vuonna 2022 Eero Haapanen totesi 15.5. tarkastuskäynnillä yhden Kuusiluodon pohjoisrannan pöntön tyhjennetyksi: pöntössä oli untuvia, ei munia. 25.5. löytyi Fastholmassa pöntöstä kaksi syötyä ja neljä hylättyä munaa.

Vuonna 2021 luultavasti nädän tyhjentämiä munapesiä oli kolme (17.4. mennessä). Tämän jälkeen yksi telkän munapesä tyhjentyi ehkä nädän syömänä: pöntössä oli 15.5. lämmin muna, joka 30.5. oli poissa.

Vuonna 2020 huhti- toukokuussa tarkastettujen pönttöjen munapesyeistä 10 hylättiin. Näistä kahteen pönttöön oli munittu vain yksi muna, muut olivat täysilukuisia tai ylisuuria munapesiä.

Telkän loispesintä (usea naaras munii samaan pönttöön) näyttää keskittyvän Kuusiluotoon. Vuonna 2020 Kuusiluodossa oli seuraavia määriä eri pönttöihin hylättyjä munia: 15, 12, 14, 14, 12,13, 15, 10. Kolmea munapesyettä lukuun ottamatta kaikki hylätyt pesät olivat Kuusiluodossa. Hylätyissä pesissä haudonta ei ollut käynnistynyt. Klobbenissa hylättiin v. 2020 10 munan pesye ja Lammassaarella sekä Leposaarella yhden munan pesyeet. Vuonna 2022 hylättiin kuusi munapesyettä (1, 1, 1, 12, 13 ja 18 munaa). Usein myös onnistuneisiin pesiin voi jäädä melko paljon (osittain haudottuja) kuoriutumattomia munia.

Telkän, kuten myös puolisukeltajasorsien poikasia uhkaavat vaarat niin ilmasta kuin maalta. Puhdistamon allas on osoittautunut turvallisemmaksi ympäristöksi telkkäpoikueille kuin Vanhankaupunginlahden poukamat. Puhdistamon altaassa ei uiskentele haukia, mutta isokokoiset lorkilajit ja varikset kyllä napsivat poikasia niin poukamista kuin puhdistamon altaalta. Myös ravintopula voi johtaa poikasten kuolemaan.

Talvella 2023 Purolahden hoitoniitylle kaivettiin neljä lamparetta. Aiemmin yhtenäisen ruohovartiskasvillisuuden peittämälle niitylle ilmaantuneilla vesialtailla ruokaili läpi kesän neljä telkkäpoikuetta. Viikin vanhan puhdistamon altaalla varttui kolme, puhdistamon purkuojan varrella kolme ja Fastholman lumenkaatopaikan lumensulamisvesistä kertyneissä lampareissa kaksi poikuetta. Hulevesialtailla kasvoi yksi ja Pornaistenniemen etulampareella yksi poikue.

Vuonna 2022 havaitsin neljä poikuetta Viikin vanhan puhdistamon altaassa ja yhden Saunalahdella. Aiempina vuosina poikueita on näkynyt enemmän myös muualla. Esimerkiksi v. 2021 poikueista kaksi oli Pornaistenniemen etulampareella, yksi Purolahdella, yksi Hakalanlahdella ja yksi Keinumäen edustan lampareella. Kuluneen kymmenen vuoden aikana enemmistö nuoruusvaiheeseen selvinneistä telkänpoikasista on varttunut puhdistamon altaalla. Purolahden hoitoniityn lamparealue on uusi, turvallinen kasvupaikka niin telkkäpoikueille kuin puolisukeltajasorsille.

Tiheimmin telkkiä pesii Kuusiluodossa.

Silkkiuikkujen pesintä onnistui Vanhankaupunginlahden osin merellisissä olosuhteissa heikohkosti: neljä paria kahdestakymmenestäyhdestä sai poikueen vesille, jolloin onnistujien osuus oli 19 % (4/21). Vuonna 2013 pareista onnistui 29 % (13/45), v. 2014 28 % (13/46), v. 2015 27 % (12/44), v. 2016 57 % (28/44), v. 2017 vain 3 % (2/64), v. 2018 26 % (12/46), v. 2019 22 % (10/45), v. 2020 16 % (7/45), v. 2021 31 % (9/29) ja v. 2022 24 % (9/37).

Silkkiuikkujen pesänrakennus eteni joutuisasti. Suurin osa Kivinokan – Saunalahden kolonian pareista (14/21) oli edennyt pesinnässään haudontavaiheeseen 7.5. mennessä. Useana keväänä on enemmistö pesistä ollut valmiina jo toukokuun ensimmäisen viikon lopulla. Viimeisen kymmenen vuoden aikana (v.

2022 lukuun ottamatta) on valmiiden pesien osuus (emo makuulla) ollut toukokuun puolivälissä n. 70 – 100 % lopullisesta määrästä. Vuonna 2022 myöhäinen jäiden lähtö luultavasti viivästytti pesänrakennuksen aloitusta. Kolonian pesien määrä on ollut keskimäärin 34. Vuonna 2021 koloniassa valmistui vain yhdeksän pesää ja nyt siis 14, mikä myös on pienimmästä päästä. Enimmillään pesiä on ollut koloniassa 54 (v. 2017).

Merellisessä ympäristössä vedenousu on aina mahdollinen, samoin kuin korkea aallokko, ja munapesyeitä voi tuhoutua molemmista syistä. Vuonna 2015 äkillinen vedenousu toukokuun puolivälissä tuhosi 34 pesästä kolmea lukuun ottamatta kaikki ja lopulta vain noin puolet pareista pesi. Vuonna 2017 vedenousu yhdessä korkean aallokon kanssa huuhtoi munapesiä veteen touko- kesäkuun vaihteessa. Suurin osa emoista poistui saman tien lahdelta tekemättä uusintapesää. Vuonna 2022 melko korkealle noussut vesi (n. + 20 cm) koetteli puolivalmiita pesiä toukokuun puolivälissä ja eittämättä pesiä hajosi. Moniko pareista rakensi uuden, ei selvinnyt, sillä uusi ruoko kätki tuolloin osaa koloniasta.

Tänä vuonna ei tuhoisia vedenousuja esiintynyt pesänrakennus- tai haudonta-aikaan. Uikkujen suosimalla Kivinokan edustalla ja Saunalahdella oli ylivuotisia ruokolauttoja pesäalustoiksi melko hyvin. Jäättömien tai vähäjäisten talvien jälkeen (esim. keväänä 2020 ja 2021) ruokolauttoja on ollut niukasti ja pesänrakennuspaikat kolonian edustalla harvassa.

Soidin- ja osin myös pesänrakennusaikaan Vanhankaupunginlahdelta laskemani uikkujen määrä oli n. kaksinkertainen lopullisen parimäärän vaatimaan yksilömäärään verrattuna (26.4. 85 yksilöä). Viikko tämän jälkeen uikkujen määrä oli laskenut lopulliseen (7.5. 45 (21 paria)).

Sekä v. 2021 että v. 2023 keväällä näkyi saukko kolonian edustalla pesänrakennusaikaan useasti. Saukon läsnäolo saattoi karkottaa pesintää harkitsevia pareja lahdelta. Munien kaappaaminen kelluvasta pesästä käynee saukolta sujuvasti. Vuonna 2021 osa pesintää harkinneista pareista poistui ennen muninnan alkua ja mahdollisesti juuri saukon vuoksi.

Eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikoko oli 1,8 (7 poikasta/4 poikuetta) ja kaikkien havaittujen poikueiden keskikoko 1,6 (11/7). Poikueiden poikasmäärä vaihteli yhdestä kahteen ja yleisin poikuekoko oli kaksi.

Vuonna 2022 eri poikueiden keskikoko oli 2,0 (18/9) ja kaikkien havaittujen poikueiden keskikoko 1,7 (25/15). Poikueiden poikasmäärä vaihteli yhdestä kolmeen ja yleisin poikasmäärä oli kaksi. Vastaavasti v. 2021 eri poikueiden keskikoko oli 1,9 (17/9), kaikkien havaittujen poikueiden keskikoko 1,6 (22/14) ja poikueiden poikasmäärä vaihteli yhdestä neljään. Vuonna 2020 eri poikueiden keskikoko oli 2,0 (14/7) ja kaikkien havaittujen poikueiden keskikoko 1,9 (23/12). Vastaavat poikuekoot olivat v. 2019 2,2 (20/9) ja 2,1 (38/18), v. 2018 1,5 (18/12) ja 2017 1,4 (25/18). Vuosien 2013 – v. 2023 aineistossa eri poikueiksi tulkittujen poikueiden keskikoko on 1,8 (271/152).

Varttuneita yli kolmen viikon ikään selvinneitä poikueita havaitsin 2 ja niissä oli yhteensä 4 poikasta ($4/2 = 2,0$). Vuonna 2022 oli varttuneita poikueita 4 ja niissä 6 poikasta ($6/4 = 1,5$). Vuonna 2021 oli varttuneita poikueita 2, ja niissä yhteensä 2 poikasta ($2/2 = 1,0$). Vuonna 2020 oli varttuneita poikueita 5, ja niissä yhteensä 9 poikasta ($9/5 = 1,8$). Vastaavasti v. 2019 6 varttunutta poikuetta ja 13 poikasta ($13/6 = 2,2$) sekä v. 2018 7 varttunutta poikuetta, joissa oli yhteensä 11 poikasta ($7/11 = 1,6$). Vastaavat luvut olivat v. 2013 6 varttunutta poikuetta ja 10 poikasta ($10/6 = 1,7$), v. 2014 3 varttunutta poikuetta ja 5 poikasta ($5/3 = 1,7$), v. 2015 1 varttunut poikanen ja 1 poikue ($1/1 = 1,0$) sekä v. 2016 8 varttunutta poikuetta ja 14 poikasta ($14/8 = 1,8$). Vuosien 2013 – v. 2023 aineistossa varttuneiden poikueiden keskipikoko on 1,7 (75/44).

Silkkiuikun, kuten monen muun Vanhankaupunginlahdella pesivän vesilinnun, suurimmat pesinnän tappiot tulevat haudonta-ajalla. Poikasia katoaa myös silkkiuikkupoikueista, mutta selvästi vähemmän kuin esim. sinisorsalla tai telkällä. Tänä vuonna silkkiuikkupareista 9 % (2/21) sai poikuelaskentojen perusteella poikueen turvalliseen ikään. Havaittua suurempi osa silkkiuikkuparien poikueista kuitenkin selvinnee vähintään kolmen – neljän viikon ikään, sillä osa pareista kuljettaa poikueensa pois Vanhankaupunginlahdelta, kun poikaset ovat melko pieniä. Vastaavasti v. 2013 13 % (6/45) pareista onnistui tässä, v. 2014 10 % (5/46), v. 2015 2 % (1/44), v. 2016 16 % (8/49), v. 2017 3 % (2/64), v. 2018 15 % (7/46), v. 2019 13 % (6/45) ja v. 2020 11 % (5/44), v. 2021 7 % (2/29) ja v. 2022 11 % (4/37), joten poikastuoton vaihteluväli on ollut 2 - 16 %.

Nokikanapareista 5 eli 55 % (5/9) yhdeksästä sai poikuelaskennan perusteella poikueen vesille. Tulos oli tavallista parempi. Tämä ei poista ikävää seikkaa, että parimäärä väheni huomattavasti.

Onnistumisprosentti on vaihdellut nokikanalla vuosien välillä melkoisesti. Vuonna 2013 emoista onnistui 43 % ($9/21 = 0,49$), v. 2014 jopa 79 % ($31/39 = 0,79$), v. 2015 29 % ($11/38 = 0,29$), v. 2016 32 % ($10/31 = 0,32$), v. 2017 0 %, v. 2018 15 % ($3/20 = 0,15$), v. 2019 69 % ($18/26 = 0,69$), v. 2020 26 % ($9/34 = 0,26$) ja v. 2021 24 % ($6/25 = 0,24$) ja v. 2022 15 % (4/27).

Nokikanapoikueet tulevat yleensä hyvin havaituiksi, ei vähiten lajin näkyvän reviirikäyttäytymisen kuin myös poikueiden kuuluvan kerjuuääntelyn vuoksi. Tässä suhteessa arviot pesinnän onnistumisesta ovat luotettavammalla tasolla kuin esimerkiksi piilottelevammalla sinisorsalla. Useana vuonna poikueita on näkynyt myös poikuelaskentojen ulkopuolisissa laskennoissa, mutta tänä vuonna en havainnut uusia poikueita.

Vuonna 2022 poikuelaskennassa ja sen ulkopuolisilla retkillä eri poikueiksi tulkittuja poikueita näkyi yhteensä 7 ja poikasia 21. Nämä havainnot huomioon ottaen keskimääräinen poikuekoko oli kaikkien havaintojen perusteella 3,0 (21/7) ja pareista 26 % (7/27) onnistui tuottamaan poikueen. Samoin v. 2021 havaitsin poikuelaskentojen ulkopuolella poikueita. Nämä mukaan lukien poikueita oli lahdella vähintään 9

ja poikasia 30. Tällöin keskimääräiseksi poikuekooksi tuli 3,3 (30/9) ja pareista 36 % (9/25) onnistui tuottamaan poikueen. Samoin v. 2020 havaitsin poikuelaskentojen ulkopuolella kaksi poikuetta lisää, joten pesintä onnistui myös tuolloin hieman paremmin kuin poikuelaskennat antoivat olettaa (11/34 = 0,32).

Vuosien välinen vertailu tapahtuu kuitenkin poikuelaskentojen pohjalta. Niiden perusteella keskimääräinen poikuekoko oli v. 2023 2,0 (10/5).

Vuosina, jolloin poikueita on havaittu enemmän kuin yksi tai kaksi, on poikuekoko vaihdellut poikuelaskentojen perusteella seuraavasti: v. 2014 2,4 (34/14), v. 2015 1,4 (15/11), v. 2016 1,8 (18/10), v. 2019 2,5 (38/15), v. 2020 2,3 (21/9), v. 2021 2,5 (15/6) ja v. 2022 2,5 (10/4).

Poikueiden poikasmäärä vaihteli tänä vuonna yhdestä neljään. Ennen poikuelaskentoja (30.5.) havaitsin Pornaistenniemen etulampareella vasta kuoriutuneen poikueen, jossa oli 6 poikasta.

Varttuneita poikueita näin 4 ja niissä oli yhteensä 8 poikasta (8/4 = 2,0) Vastaavasti v. 2022 näin poikuelaskennoissa 2 poikuetta ja niissä oli yhteensä 2 poikasta (2/2 = 1,0). Varttuneita poikueita oli tuona vuonna kuitenkin poikuelaskentojen ulkopuolisten havaintojen kanssa yhteensä 4 ja niissä oli yhteensä 10 poikasta (10/4 = 2,5). Vuonna 2021 näin poikuelaskennoissa 4 poikuetta ja niissä yhteensä 11 poikasta (11/4 = 2,8), mutta yhdessä poikuelaskentojen ulkopuolisten havaintojen kanssa poikueita oli 8 ja niissä 22 poikasta (22/8 = 2,8).

Pareista 44 % (4/9) sai kasvatettua poikueensa varttuneeseen ikään.

Aiempien vuosien vastaavat osuudet olivat poikuelaskentojen perusteella v. 2013 10 % (2/21), v. 2014 35 % (14/39), v. 2015 16 % (6/38), v. 2016 26 % (8/31), v. 2017 0 % (ei poikuehavaintoja edes poikuelaskentojen ulkopuolella), v. 2018 5 % (1/20), v. 2019 35 % (9/26), v. 2020 12 % (4/34) ja v. 2021 16 % (4/25 (poikuelaskentojen ulkopuolisten havaintojen kanssa 32 % (8/25) ja v. 2022 7 % (2/27 (poikuelaskentojen ulkopuolisten havaintojen kanssa 15 % (4/27))).

Vuosina, jolloin kuoriutuneiden poikueiden määrä on ollut suuri, myös varttuneita poikueita on näkynyt poikuelaskennoissa eniten (v. 2014, v. 2016 ja v. 2019), poikkeuksena vain v. 2013. Vuonna 2016 suhteellisesti suurin osa kuoriutuneista poikueista selvisi turvalliseen ikään.

Nokikanan pesät ovat tukevampia ja korkeampia kuin silkkiuikun, mutta vedennousu yhdessä kovan aallokon kanssa touko- kesäkuun vaihteessa saattaa tuhota munapesiä juuri ennen kuoriutumisvaihetta. Niissä oloissa ovat eniten vaarassa avoveden äärelle, kuten Kivinokan pohjoisen poukaman ja Saunalahden länsireunan edustalle rakennetut pesät. Tänä vuonna ei pesintöjä näistä syistä tuhoutunut. Sen sijaan vuoden 2017 täydellisen epäonnistumisen pääsyyinä voi pitää voimakkaita tuulia ja korkeaa vettä. Vuonna 2018 pesintöjä tuhoutui Pornaistenniemen lampareelle pesiytyneen minkin toimesta.

Myös tällä pesimäkaudella sekä v. 2021 ja v. 2022 asusteli minkki samaisella lampareella. Tämän vuoden huhtikuussa siellä havaittiin myös saukko. Viimeisenä kolmena keväänä reviereille asettumisen aikaan

lampareella kiisteli viisi nokikanaparia, mutta pesimään jäi lopulta vain yksi pari. Parien poistumisen pontimena on mitä todennäköisimmin ollut minkki ja sen lisäksi tänä vuonna saukko.

Vuoden 2019 huhtikuussa lampareelta saatiin loukuttettua minkkinaaras juuri ennen nokikanan munintojen alkua ja pesintätulos parani. Vuonna 2016 kymmenestä Vanhankaupunginlahdella havaitsemastani poikueesta peräti kahdeksan oli Pornaistenniemen – Keinumäen lamparealueella ja vain kaksi muualla lahdella.

Tämän vuoden onnistuneista pesinnöistä neljä oli Saunalahdella ja yksi Pornaistenniemen etulampareella. Vuonna 2022 pesinnät onnistuivat eri puolilla lahtea: poikuelaskennoissa havaituista poikueista kolme kuoriutui Saunalahdella ja yksi Purolahdella (lisäksi laskentojen ulkopuolella Hakalanlahdella, Purolahdella ja Pornaistenniemessä, kussakin yksi).

Vuonna 2022 näin Kivinokan pohjoisessa poukamassa, varhain 24.5. aamulla, ketun noutavan ensin yhden ja heti perään toisen, luultavimmin nokikanan munan läheltä vesirajaa.

Viidestä kyhmyjoutsenparista kolme tuotti poikueen (4, 1 ja 2 poikasta). Saunalahdella ruokaili 26.6. kolme vähän yli viikon ikäistä poikasta emojensa seurassa ja samassa paikassa luultavasti sama poikue 6.7., mutta tuolloin poikueessa olikin neljä poikasta (vähän yli kahden viikon ikäisiä). On tavallista, että ruoikon reunassa ruokailevan joutsenperheen jäsenistä joku jää kasvillisuuden taa piiloon. Tästä perheestä oli 16.7. jäljellä enää kaksi poikasta (vähän yli kolmen viikon ikäisiä). Nämä kaksi varttuivat lahdella lentokykyisiksi. Arabianrannassa ui 26.6. yksi alle viikon ikäinen poikanen emoineen ja uudelleen 6.7. sekä läpi kesän eri puolilla lahtea. Kolmannen poikueen näin Purolahdella 16.7., ja siinä kaksi kolmen viikon ikäistä poikasta. Myös tämä poikue viihtyi yli kesän sekä syksyn eri puolilla lahtea. Viidestä pesästä kolme oli Kuusiluodon – Kokkoluodon alueella, yksi Purolahdella ja yksi Kivinokan pohjoisen poukaman edustalla.

Vuonna 2022 neljästä kyhmyjoutsenparista kaksi sai poikueen (2 ja 3 poikasta). Lammassaaren rannassa ruokaili juhannuksen aikaan (22.6.) kaksi alle viikon ikäistä poikasta emojensa kera. Perhe siirtyi Ryönälahdelle, millä suunnalla poikue varttui nuoruusikään. Saunalahdelle ilmaantui 12.7. kolme vajaan kahden viikon ikäistä poikasta, joista parin viikon kuluttua (25.7.) oli jäljellä vain yksi. Tämä poikanen varttui nuoruusikään Saunalahden suunnalla. Neljästä pesästä kolme oli Purolahden – Ryönälahden alueella ja yksi Kuusiluodon koillisrannalla.

Vuonna 2021 seitsemästä kyhmyjoutsenparista vain yksi sai poikueen (3 poikasta). Ryönälahdella pesineen parin poikue kuoriutui kesäkuun viime päivinä. Poikueesta oli 19.7. jäljellä enää 1. Kyhmyjoutsenperhe liikkui heinäkuusta aina loka-marraskuun vaihteeseen Ryönälahden - Purolahden alueella. Koko lahden ainoa kyhmyjoutsenen poikanen oli saavuttanut lentokyvyn marraskuun 1. päivänä,

jolloin nuori lintu lensi emojensa kera Pornaistenniemen etulampareelle. Siivilleen poikanen pääsi siis neljän kuukauden kuluttua kuoriutumisesta. Seitsemästä pesästä oli Ryönälahdella kolme, Purolahdella kaksi, Saunalahdella yksi ja Kuusiluodon koillisreunassa yksi.

Vuonna 2020 seitsemän kyhmyjoutsenparia tuotti viisi poikuetta (2, 2, 2, 3 ja 4 poikasta). Ensimmäinen, havaintohetkellä 23.6. n. kahden viikon ikäinen kolmen poikasen poikue, oli kuoriutunut 10.6. aikoihin. Kahden poikasen poikueista havaitsin kaksi vasta n. 4 viikon ikäisinä, ja poikasia onkin voinut olla kuoriutumisaikaan enemmän. Toinen näistä poikueista oli kuoriutunut melko myöhään, heinäkuun ensimmäisellä viikolla. Kahden Saunalahdelle asettuneen parin pesintä keskeytyi parin viikon kuluttua haudonnan aloituksesta, ja syynä saattoi olla samalla lampareella pesinyt laulujoutsen.

Vanhankaupunginlahdella pesivien laulujoutsenparien (v. 2014 yksi, v. 2020 – 2022 kaksi ja v. 2023 yksi) koiraiden käytös on ollut kiivasta niin kyhmyjoutsenia kuin myös meri- ja kanadanhanhia kohtaan. Kyhmyjoutsenten pesät sijoittuvat nykyisin mahdollisimman etäälle laulujoutsenten pesä- ja ruokailupaikoista.

Kuoriutuneiden poikueiden määrä on vaihdellut v. 2013 – v. 2023 vähintään yhdestä enintään viiteen. Poikueen poikasmäärä on ollut vähimmillään yksi ja enimmillään seitsemän. Vuonna 2013 havaitsin neljä poikuetta (3, 4, 6 ja 6 (joista 3 valkoista)) poikasta, v. 2014 neljä (1, 4, 6 ja 6 (joista 1 valkoinen) poikasta), v. 2015 kolme (7, 4 ja 2 poikasta), v. 2016 kaksi (4 ja 6 poikasta), v. 2017 kaksi (2 ja 2 poikasta), v. 2018 kaksi (3 ja 5 poikasta) ja v. 2019 kolme (2, 5 ja 6 poikasta).

Keskimääräinen poikuekoko on vaihdellut v. 2013 – v. 2023 vähintään kahdesta enintään viiteen: v. 2016 keskimääräinen poikasmäärä, 5 (10/2), oli tarkastelujakson suurin. Vuonna 2013 poikueissa oli keskimäärin 4,75 (19/4), v. 2014 4,25 (17/4), v. 2015 4,3 (13/3), v. 2017 2 (4/2), v. 2018 4 (8/2), v. 2019 4,3 (13/3), v. 2020 2,6 (13/5), v. 2021 3 (3/1), v. 2022 2,5 (5/2) ja v. 2023 2,3 (7/3) (Kuvaaja 5, s. 88). Viimeiset neljä vuotta kyhmyjoutsenten poikasmäärä on ollut aiempaa alhaisempi.

Poikasia on voinut kuolla jo ennen kuin poikueet on ensimmäisen kerran havaittu. Pääsääntöisesti ne ovat olleet vajaan viikon tai korkeintaan kahden viikon ikäisiä ensimmäisellä havaintohetkellä. Osa pienistä poikueista saattaa olla munapesyeen menettämisen jälkeen munittuja uusintapesyeitä, joissa munaluku on pienempi tai sitten pesintä voi olla parin ensimmäinen. Ankarien talvien jälkeen munaluku jää yleensä pienemmäksi kuin leutojen.

Uusintapesyeen munimiseen vierähtää helposti pari – kolme viikkoa. Toisaalta nuorelta parilta voi pesäpaikan eli vapaan ruoikonreunan löytämiseen mennä joutsenten jo sangen tiheään asuttamalla lahdella aikaa. Nämä lienevät syitä, miksi joka vuosi yksi tai kaksi pesyettä ilmaantuu Vanhankaupunginlahden vesille vasta heinäkuun alussa. Yleensä kyhmyjoutsenpoikueet kuoriutuvat lahdella kesäkuun puolivälin - juhannuksen vaiheilla. Koska kyhmyjoutsenen poikaset saavuttavat

lentokyvyn vähän yli neljän kuukauden ikäisinä, kuoriutumisen viivästyminen yli heinäkuun puolivälin asettaisi ne vaaraan jäädä varhaisen talven sattuessa jäiden saartamiksi. Vuoden 2021 syksynä Vanhankaupunginlahden itäiset osat jäättyivät 27. marraskuuta ja v. 2022 28. marraskuuta.

Pareista onnistui pesinnässään eli sai poikueen vesille 60 % ($3/5 = 0,60$). Vuonna 2013 pareista onnistui 67 % ($4/6 = 0,67$), v. 2014 57 % ($4/7 = 0,57$), v. 2015 50 % ($3/6 = 0,50$), v. 2016 25 % ($2/8 = 0,25$), v. 2017 40 % ($2/5 = 0,40$), v. 2018 29 % ($2/7 = 0,29$), v. 2019 33 % ($3/9 = 0,33$), v. 2020 71 % ($5/7 = 0,71$) v. 2021 14 % ($1/7 = 0,14$) ja v. 2022 50 % ($2/4 = 0,50$).

Laulujoutsenet ovat vuosittain häätäneet muutamia jo pesimään asettuneita kyhmyjoutsenia pesäpaikaltaan. Pois ajetuista pareista osa ei ole aloittanut uutta pesintää haudonnan keskeydyttyä, ainakaan seuranta-alueella. Esimerkiksi vuoden 2021 toukokuun 22. päivänä laulujoutsenpari ajoi hautovan kyhmyjoutsenen Purolahden pesältä. Laulujoutsenet asettuivat lepäämään kaapatulle pesäkummulle, jonka painaumassa kyhmyjoutsen hetki sitten oli hautonut munapesyettään. Laulujoutsenpari ei kuitenkaan ollut kumpikaan lahdella pesivistä ja ne poistuivat joidenkin päivien kuluttua paikalta. Kyhmyjoutsenparia se ei auttanut, eivätkä ne tapauksen jälkeen palanneet pesälleen.

Kyhmyjoutsen voi tehdä uusintapesyeen, jos tuho tapahtuu pesinnän varhaisessa vaiheessa. Keväällä 2023 kyhmyjoutsen hautoi Purolahdella Mölylän kallion edustan poukamassa 10.5. saakka. Pari hylkäsi pesänsä tuntemattomasta syystä, mutta kokoili pian tämän jälkeen uuden pesän n. 400 m päähän, Klobbenin kaakkoispuolen ruoikon reunaan. 22.5. pesässä jo haudottiin.

Laulujoutsen pesi ensimmäisen kerran Vanhankaupunginlahdella v. 2014. Vuonna 2020 pareja oli ensimmäistä kertaa kaksi: toinen Pornaistenniemessä ja toinen Saunalahdella. Samoilla paikoilla pesittiin myös v. 2021 ja v. 2022. Vuoden 2023 keväällä pesintöjä käynnistyi vain yksi, Pornaistenniemessä.

Ensimmäisenä pesimävuonna pari valtasi vanhan kyhmyjoutsenen pesän Klobbenin kannaksen länsireunassa. Vuodesta 2015 alkaen sama pari on pesinyt Pornaistenniemen takalampareella, ja myös siellä alkujaan kyhmyjoutsenen kokoamalla ruokokummulla. Vuonna 2020 pari jätti tuon kummun, mutta sama lampare säilyi pesimäpaikkana. Tyhjäksi jääneeseen pesään asettui v. 2020 harmaahaikara.

Poikue kuoriutui toukokuun lopulla: Pornaistenniemen etulampareelle (piilokojulampare) 29.5. uineessa poikueessa oli kuusi poikasta. 10.6. poikasia oli jäljellä kolme (P. Montonen). Nämä kolme poikasta selvisivät lentokykyisiksi. Lentokykyisiä ne olivat viimeistään lokakuun alkupäivinä, n. 17 – 18 viikkoa kuoriutumisesta (n. 120 vrk).

Perhe oleili Pornaistenniemen lampareilla aina elokuun loppupuolelle, jolloin se siirtyi Hakalanlahden ja Purolahden rantavesille (21.8. hav. T. Sulander). Siitä lähtien joutsenet ruokailivat erityisesti Purolahden hoitoniityn vesirajan läheisyydessä ja lokakuun alusta alkaen myös Etu-Viikin puiduilla viljapelloilla.

Pornaistenniemen parin poikueet ovat aiempina vuosina (v. 2014 – v. 2022) kuoriutuneet seuraavasti: 17.6., 30.5., 27.5., 23.5., 3.6., 27.5., 18.5., 26.5. ja 3.6. Vaihtelu varhaisimman kuoriutumisen (18.5.) ja myöhäisimmän (17.6.) välillä on 30 vrk! Myöhäisin kuoriutumisajankohta oli parin ensipesintä ja aikaisin jäättömän talven 2019/2020 ja sitä seuranneen lämpimän maalisen – huhtikuun siivittämä (laulujoutsenpari vietti koko talven lahdella). Vuonna 2023 lahti vapautui jäistä 12.4.

Pornaistenniemen laulujoutsenparin poikue kuoriutui v. 2017 asti joka vuosi aiemmin: v. 2014 17.6., v. 2015 30.5., v. 2016 27.5., v. 2017 23.5. Vuonna 2018 vastakuoriutunut poikue nähtiin 3.6. ja v. 2019 27.5. Vuoden 2018 myöhäinen jäidenlähtö (18.4.) saattoi viivästyttää haudonnan alkua ja pienet poikaset havaittiin vasta kesäkuun ensimmäisellä viikolla, samoin kuin v. 2022 (jäidenlähtö 23.4.). Jäät lähtivät 2014 26.3., v. 2015 21.3., v. 2016 6.4., v. 2017 6.4., v. 2019 7.4. ja v. 2021 6.4. Jäiden lähdön aikaisuus näyttäisi aikaistaneen ja myöhäisyys myöhentäneen laulujoutsenparin pesinnän aloitusta ensimmäisten harjoitteluvuosien jälkeen.

Vuodesta 2020 Saunalahdella pesinyt pari oleili Saunalahdella keväästä alkaen ja läpi kesän. Pari näkyi myös ruoikon reunan pesäkummulla Kivinokan lavan lampareella, mutta jostain syystä varsinainen pesintä ei alkanut. Saunalahden vesillä liikkui säännöllisesti saukko, joka saattoi estää parin pesintäaikoja.

Vuonna 2022 Pornaistenniemen parin poikue kuoriutui kesäkuun alkupäivinä. Ensimmäisen kerran viiden poikasen poikue nähtiin 5.6. Pornaistenniemen etulampareella (P. Lankila) ja seuraavan kerran 7.6., jolloin poikaset olivat vähän alle viikon ikäisiä (T. Sulander). 10.6. poikue oli siirtynyt emoineen Purolahdelle. Viikon kuluttua (17.6.) poikueesta oli jäljellä neljä (D. Assmann) ja 22.6. enää kaksi. Nämä varttuivat Purolahdella ainakin 15.7. saakka. Tämän jälkeen laulujoutsenperhe siirtyi näkymättömiin Pornaistenniemen lampareille. Elokuun loppuun tultaessa poikue oli pienentynyt yhteen. 19.9. nuori lintu ruokaili emon seurassa Purolahden hoitoniityllä. Kuoriutumisesta lentokykyisyyteen kului n. 16 viikkoa (n. 110 vrk).

Vuonna 2021 Pornaistenniemen pari menetti usean vuoden onnistumisten jälkeen poikueensa kokonaisuudessaan. Ensihavainto noin viikon ikäisestä viiden poikasen poikueesta tehtiin 3.6. Keinumäen ja Hakalanlahden välisen niityn kaakkoisreunassa (T. Sulander). Perhe oli pyrkimässä niityltä Hakalanlahdelle. Toinen emoista pääsi lahdelle, mutta toinen jäi hetkeksi jumiin karjatien verkkoaitaan. Emo vapautettiin Pelastuslaitoksen eläinpelastuksen ja Sulanderin yhteistyöllä ja joutsenet pääsivät taas yhteen. Perhe näkyi kokonaisuudessaan Hakalanlahdella saman päivän iltana, mutta 4.6. poikueen huomattiin huppenneen kolmeen. Perhe oleili tässä koostumuksessa Hakalanlahden pohjoisosassa ja Purolahden hoitoniityn tuntumassa aina n. 20.6. saakka. Tuolloin kettu vei ainakin yhden poikasista (P.

Montonen)) ja 22.6 alkaen oli poikueesta jäljellä enää yksi. Viimeinenkin poikanen hävisi heinäkuun toisella viikolla: 10.7. poikanen nähtiin emojen seurassa (O. Häärä), mutta ei enää 11.7. jälkeen.

Ensimmäisestä pesintävuodesta 2014 aina vuoteen 2017 parin poikue tuhoutui tuntemattomasta syystä ensimmäisen viikon aikana. Poikaset vain katosivat, ilman että kukaan näki miksi. Petoeläimillä, etenkin ketulla, saattaa olla iso osuus Vanhankaupunginlahden laulujoutsenparien poikastappioissa.

Viides vuosi toden sanoi, minkä jälkeen v. 2018 – v. 2020 ja v. 2022 ainakin yksi poikanen selvinnyt lentokykyiseksi: v. 2018 alkujaan neljän poikasen poikueesta selvisi kaksi, v. 2019 kuuden poikasen poikasesta neljä, v. 2020 neljän poikasen poikueesta kolme ja v. 2022 viiden poikasen poikueesta yksi. Vuonna 2014 poikasia kuoriutui 4, v. 2015 3, v. 2016 5, v. 2017 4. Tämä pari on kahdeksan vuoden pesimähistoriansa aikana saanut vesille ainakin 46 poikasta, joista 13 (28 %) on selvinnyt lentokykyisiksi.

Saunalahden parin pesintä epäonnistui v. 2022. Itälampareen pesässä hautoi emo vielä 16.5., mutta 19.5. pesä oli tyhjä ja sotkettu (E. Haapanen). Pesä tuhoutui mahdollisesti jonkin pedon (kettu) toimesta.

Sama pari sai v. 2021 kolme poikasta ja ne nähtiin ensimmäisen kerran 3.7. Poikaset olivat tuolloin jo noin kolmen viikon ikäisiä (kuoriutuminen kesäkuun toisella viikolla). Joutsenperhe oleili Saunalahdella aina elokuun puoleenväliin, jonka jälkeen ne siirtyivät Hakalanlahden pohjoisreunan ja Purolahden pohjukan väliselle alueelle, missä toinen laulujoutsenpari oli jo menettänyt poikasensa. Saunalahden parin poikaset olivat tuolloin varttuneet jo n. yhdeksänviikkoisiksi. Poikue säilyi samansuuruisena syyskuun toisen viikon alkuun, (7.9.), minkä jälkeen poikasia oli enää kaksi. Lokakuun kolmannella viikolla poikasista toinen katosi. 21.10. alkaen nähtiin vain yksi. Ainokainen saavutti lentokyvyn pian tämän jälkeen. Se onkin tähän asti ainoa Saunalahden parin v. 2020 – v. 2023 historian kahdeksasta poikasesta, joka on selvinnyt siivilleen.

Vuonna 2020 Saunalahdella tuolloin ensimmäistä kertaa pesineen parin 5 vastakuoriutunutta poikasta nähtiin kesäkuun alkupäivinä (M. Soini). Kaksi poikasta hävisi tästä poikueesta 23.6. mennessä ja vielä yksi 13.7. mennessä. Elokuun lopulla ei poikueesta ollut enää yhtään jäljellä.

Kanadanhanhi pesi v. 2014 Vanhankaupunginlahdella ensimmäistä kertaa ja heti kahden parin voimin (Kokkoluoto ja Klobben). Seuraavana vuonna parimäärä tuplaantui (Klobben 2 paria, Kokkoluoto 1 pari ja Lemmenlehto/Lammassaaren hoitoniitty 1 pari). Vuonna 2016 kolme paria aloitti haudonnan (Klobben, Kokkoluoto ja Lemmenlehto/Lammassaaren hoitoniitty) ja näistä kaksi sai poikueen vesille (Lemmenlehdon parin haudonta keskeytyi viikon jälkeen). Vuonna 2017 havaitsin vain yhden pesän (Kokkoluoto), mutta on hyvin mahdollista, että jokin hautoja jäi huomaamatta. Yllätys oli, kun v. 2018 parimäärä moninkertaistui: hautovia lintuja löytyi peräti kahdeksan (Lammassaaren hoitoniitty 6 (vanha osa 5, pitkosten viereinen niitty 1), Klobben 1, Kokkoluoto 1). Uusille pareille näytti löytyvän tilaa Lammassaaren hoitoniityltä, mistä

ne oli myös helppo laskea. Vuonna 2019 parimäärä säilyi kahdeksassa, mutta hautojen määrä Lammassaaren hoitoniityllä väheni yhteen (niityn vanha osa). Hautoja oli muualla seuraavasti: Pornaistenniemen etulampare, Kokkoluoto, Kokkoluodon luoteisreunan ruoikko, Kuusiluodon länsireuna, Purolahti, Saunalahden länsireuna, Klobben.

Vuonna 2020 oli pesiviä pareja kuusi: Saunalahdella, Klobbenilla, Pornaistenniemen etulampareella, Keinumäen edustan lampareella, Kokkoluodolla ja Arabianrannan edustalla. Lisäksi seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä Varjosaaressa pesi kaksi paria.

Vuonna 2021 kanadanhanhia pesi kahdeksan paria: Pornaistenniemen etulampareella (2), Kokkoluodon ja Kuusiluodon alueella (4), Klobbenilla (1) ja Saunalahdella (1).

Vuonna 2022 pareja oli seitsemän.

Kokkoluodolla tai sen viereisessä poukamassa kanadanhanhet ovat pesineet jokaisena yhdeksänä vuonna ja Klobbenilla seitsemänä. Vähitellen, parimäärän kasvaessa, pesimäpaikoiksi on valittu muitakin kuin saaria. Nykyisellään kanadanhanhia pesii harvakseltaan koko seuranta-alueella, mutta tiheimmin avovesialueen ruoikoiden reunoilla Kokkoluodon läheisyydessä sekä Pornaistenniemen – Keinumäen lampareilla. Uudeksi pesän paikaksi valikoitui v. 2022 Viikin vanhan puhdistamon altaiden välinen kannas.

Tänä vuonna parimäärä kasvoi kymmeneen. Pesimäpaikkoja olivat Pornaistenniemen etulampare, Saunalahti, Kivinokan länsiosa, Kuusiluoto/Kokkoluoto, Viikin vanha puhdistamo, Lammassaaren hoitoniitty, Viikinojan altaat (uusi pesimäpaikka), Hakalanlahti, Klobben ja Arabianranta. Näistä pesähavaintoja oli viisi ja reviihävaintoja viisi.

Poikueita kuoriutui ainakin yhdeksän. Eri poikueiksi tulkituista vastakuoriutuneista poikueista tein seuraavat ensihavainnot: 21.5. Purolahden hoitoniitty 5 poikasta, Kivinokan länsikärki 6 poikasta ja

Kyläsaari 2 poikuetta perhekunnassa, jossa yhteensä 15 poikasta. 23.5. Purolahden hoitoniityllä 6 poikasta. 24.5. Viikin vanhalla puhdistamolla 4 poikasta. 30.5. Lammassaaren hoitoniityllä 1 poikanen ja Purolahden hoitoniityllä 2 poikasta. 6.6. Lammassaaren hoitoniityllä 7 poikasta. Arabianrannan perhekunta kasvoi kesän aikana niin, että parvessa oli enimmillään 26.6. 29 poikasta ja 15.8. saman verran nuoriksi varttuneita. Poikasia oli kaikkiaan 46 ja niissä oli keskimäärin 5,1 poikasta (46/9).

Vuonna 2022 ainakin kuudelta parilta seitsemästä kuoriutui poikasia. Ensimmäiset vastakuoriutuneet poikueet näyttäytyivät emojensa seurassa 22.5.: Kuusiluodossa 2 poikasta (E. Haapanen) ja Lammassaaren hoitoniityllä 3 poikasta. Seuraavat kaksi alle viikon ikäistä poikuetta (4 ja 5 poikasta) laidunsivat 24.5. myös Lammassaaren hoitoniityllä, jonka vesirajan matalaan kasvustoon monet kanadanhanhiemot ovat aiemminkin saattaneet poikasensa pian kuoriutumisen jälkeen. Samalle niitylle ilmestyi uusi, vastakuoriutunut 5 poikasen poikue 25.5. ja viimeisin kuudesta poikueesta (9 pientä poikasta) puolestaan Purolahden hoitoniitylle. Vajaan viikon ikäisiä poikasia havaitsin yhteensä 28. Poikueissa oli keskimäärin 4,6 poikasta (28/6), pienimmässä 2 ja suurimmassa 9 poikasta. Poikueet emoineen yhdistyivät parveksi kesäkuun puolella ja siirtyivät Arabianrantaan. Perhekunnat viettivät siellä suurimman osan kesää. Enimmillään oli emojen seurassa 22.6. 21 ja 21.7. 20 poikasta.

Vuonna 2021 kaikki kahdeksan paria saivat poikasia, vähintään 25 poikasta yhteensä. Ensimmäinen poikue (3 vastakuoriutunutta) seuraili emojaan 17.5. Arabianrannassa, mutta nämä olivat kuoriutuneet todennäköisesti seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä Varjosaassa, missä haudonta oli samaan aikaan päättynyt. 24.5. havaitsin jo neljä poikuetta, joissa ruokaili 1, 2 ja 3 poikasta Lammassaaren hoitoniityllä ja 4 Arabianrannassa. Seuraavissa uusissa poikueissa oli 2.6. 1 poikanen Arabianrannassa, 8.6. 3 poikasta Kuusiluodossa ja 5 Lammassaaren hoitoniityllä sekä 14.6. 6 poikasta Lammassaaren hoitoniityllä.

Ensimmäisellä tapaamishetkellä poikueissa oli siis 1, 1, 2, 3, 3, 4, 5, 6, keskimäärin 3,1 poikasta/poikue (25/8). Kuusi poikueista oli tapaamishetkellä muutaman vrk:n ikäisiä ja kaksi jo 3 - 4 viikon ikäisiä (3 ja 6 poikasta).

Alkuun perheet ruokailivat etenkin Lammassaaren hoitoniityllä vesirajan läheisyydessä, mutta muutaman viikon ikäisiä poikueita emot kuljettivat jo ruokoiden reunoille ruokailemaan. Myöhemmin kesällä poikaset jäävät helposti ruokojen katveeseen ja poikastappioiden arvionti vaikeutuu. Arabianrannassa kaksi tai kolme perhettä liittyi jo varhain perhekunniksi. Esimerkiksi 3.7. Arabianrannan nurmella ruokaili kuuden aikuisen ja 14 poikasen ryhmä.

Aikaisena v. 2020 keväänä kuusi paria tuotti kuusi poikuetta. Ensimmäisenä kuoriutunut poikue, jossa oli ainakin 3 vastakuoriutunutta poikasta, seuraili emojaan hyvin varhain, jo 7.5. Kokkoluodon edustalla.

Lopuissa poikueissa oli 2, 3, 4, 6 ja 7 poikasta, ja nämä ilmaantuivat kesäkuun alkuun mennessä kuoristaan. Poikueissa oli poikasia keskimäärin 4,2 (25/6).

Touko- kesäkuun vaihteesta lähtien perhekunnat viihtyivät vain ja ainoastaan Arabianrannassa ja sielläkin isompana joukkona (esim. 10.6. 21, 26.6. 24 ja 3.7.25 poikasta). Poikastappioita en havainnut, mutta yksi aikuinen jäi kyyttöjen telomaksi Lammassaaren hoitoniityllä. Vahingoittunut yksilö jäi pian ketun saaliiksi.

Vuonna 2019 kuoriutui ainakin 7 poikuetta. Ensimmäiset 5 vastakuoriutunutta poikasta seuraili emojaan 9.5. Lammassaaren hoitoniityllä. Tämän jälkeen näin kuusi eri poikuetta, kooltaan 1 – 10 poikasta. Poikueet kuoriutuivat 15.5. – 28.5. ja oleskelivat erityisesti Lammassaaren hoitoniityllä. Poikueista joku saattoi olla peräisin seuranta-alueen ulkopuolelta, esim. Varjosaaren – Leposaaren tienoilta. Usean poikueen yhteenliittymä oleskeli lähivuosien tapaan Arabianrannan nurmilla toukokuun loppupuolella ja edelleen kesäkuussa (mm. 28.5. 26 poikasta neljän aikuisen seurassa).

Vuonna 2018 havaitsin seitsemän vastakuoriutunutta poikuetta 21.5. ja 28.5. välillä. Poikueissa oli yhteensä 24 poikasta (2,2,2,3,4,4 ja 7) ja keskimäärin 3,4 poikasta (24/7). Vähäisen poikasmäärän perusteella suurin osa emoista oli todennäköisesti nuoria.

Vuosien 2018 ja v. 2020 – v. 2023 poikueiden keskimääräinen poikuekoko on 4,1 (148 poikasta/36 poikuetta). Muina vuosina poikueet ovat ehtineet varhain sekoittua toisiinsa.

Vuonna 2017 havaitsin ensimmäiset kaksi poikuetta 20.5.: Kyläsaarella näkyi 12 poikasta ja Lammassaaren hoitoniityllä 4. Tämän jälkeen alkoi lahden vesillä uida alueen välittömässä läheisyydessä pesineitä emoja poikasineen, joiden seurassa ruokaili Arabianrannan nurmilla enimmillään 21 poikasta. Vuonna 2016 ensimmäinen poikue oli vesillä 18.5. Purolahdella (7 poikasta) ja suurin yhdellä kertaa havaittu poikasmäärä oli tuona vuonna Lammassaaren hoitoniityllä ruokailleet 42 poikasta.

Varhaisimmillaan ensimmäinen vastakuoriutunut poikue on näkynyt 7.5. (v. 2020) ja myöhimpään 22.5. (v. 2022). Jäät pysyivät v. 2022 pitkään (jäiden lähtö 23.4.), kuten myös v. 2018 (jäiden lähtö 18.4.), jolloin ensimmäiset poikaset kuoriutuivat reilusti toukokuun jälkipuoliskolla (21.5.). Samoin kuin laulujoutsenella myöhäinen jäiden lähtö näyttää siirtävän pesinnän alkua.

Merihanhi pesi v. 2015 ensimmäistä kertaa Vanhankaupunginlahdella. Pareja oli silloin kaksi, ja sama parimäärä säilyi myös v. 2016 ja v. 2017. Pesät sijaitsivat todennäköisesti Klobbenilla, sillä haudonta-aikana kaksi yksinäistä merihanhikoirasta (merihanhilla, kuten myös kanadanhanhilla, vain naaras hautoo) odotteli usein Klobbenin rantavesissä (Hakalanlahdella ja Purolahdella) puolisoaan ruokailemaan. Vuonna 2018 merihanhipareja pesi jo viisi. Pesistä kolme sijaitsi Klobbenin – Purolahden alueella, yksi Säynäslahden lampareilla ja yksi Saunalahdella.

Vuonna 2019 pesiviä pareja oli neljä. Kaksi pesi Purolahdella (toinen pesä sijaitsi luultavasti Mölylän kallion edustan ruokoniemekkeellä), yksi Saunalahden eteläpohjukassa (pesä oli luultavasti ruokosaarekkeella) ja yksi pari Pornaistenniemen ja Keinumäen välisellä lamparealueella.

Vuonna 2020 parimäärä nousi seitsemään. Kaikkia pesäpaikkoja en onnistunut enää selvittämään; uudet parit tuntuvat hakeutuvan ruoikon lamparealueille, joihin ei ole suoraa näköyhteyttä. Pareista kaksi pesi Saunalahdella, kaksi Purolahdella, yksi Keinumäen edustalla, yksi Pornaistenniemen etulampareella ja yksi jossain päin Säynäslahden ruoikkoaluetta.

Vuonna 2021 kasvoi pesivien parien määrä jo yhdeksään. Yhä useammalla merihanhiparilla on pesäpaikka Pornaistenniemen ja Säynäslahden/Keinumäen välisellä lamparealueella. Pesinnät olivat Pornaistenniemen lampareilla (2), Säynäslahden/Keinumäen lampareilla (2), Purolahdella (3) ja Saunalahdella (2).

Vuonna 2022 Vanhankaupunginlahden merihanhiparilla jatkoi kasvuaan ja pareja pesi jo yksitoista. Pesinnöistä neljä oli Saunalahdella, neljä Pornaistenniemen – Säynäslahden – Keinumäen alueella ja kolme Purolahdella – Klobbenilla ja/tai sen kannaksella.

Parimäärä säilyi v. 2023 ennallaan (11). Pesimäpaikkoja olivat Pornaistenniemen etulampareella (2), Keinumäen - Säynäslahden lampareilla (3), Lammassaaren hoitoniityllä (1), Kuusiluodon luoteisessa poukamassa (1), Purolahden ja Klobbenin ympäristössä (2), Saunalahdella (1) ja Kivinokan pohjoisessa poukamassa (1).

Merihanhet saivat ainakin kahdeksan poikuetta ja 28 poikasta (2, 2, 3, 3, 4, 4, 4, 6), keskimäärin 3,5 (28/8) poikasta. Ensimmäiset kaksi poikuetta (yhteensä 10 poikasta) havaittiin 17.5. Purolahden ja Hakalanlahden rantavesissä. Kaikki merihanhiperheet ruokailivat juhannuksen tienoille Purolahden hoitoniityn etelä- ja pohjoisosassa uusien lampareiden läheisyydessä. Havaittiin eri poikueiksi tulkitsemäni poikueet ensimmäisen kerran seuraavina päivinä: 22.5. 3 poikasta (alle viikon ikäisiä) ja 4 poikasta (alle viikon ikäisiä), 23.5. 4 poikasta (noin viikon ikäisiä), 24.5. 3 poikasta (alle viikon ikäisiä), 30.5. 4 poikasta (alle viikon ikäisiä), 6.6. 2 poikasta (noin viikon ikäisiä), 7.6. 6 poikasta (alle viikon ikäisiä), 7.8. 2 poikasta (n. kahdeksan viikon ikäisiä).

Elokuun alkupuolella (9.8.) Purolahden hoitoniityllä ruokaili ja sen lampareiden reunoilla lepäili kahdeksan poikuetta, joissa oli yhteensä 20 nuorta (2+2+2+2+3+4+5) ja 2 höyhenpuvultaan lähes nuorta poikasta. Alkuperäinen poikasmäärä (28) oli pienentynyt kuudella (poikasmäärä paria kohden oli nyt 2,75). Kuoriutumisasajankohdan poikasmäärästä selvisi varttuneeseen ikään suuri osa, 79 %. Pesinnässä onnistui eli poikueen sai vesille 73 % (8/11) pareista. Poikastuotto oli yhtä hyvä, sillä kaikista kahdeksasta kuoriutuneesta poikueesta selvisi poikasia varttuneeseen ikään. Purolahden hoitoniity oli aiempaa

turvallisempi paikka poikueille, sillä ketun kulkiessa niityn reunalla emot johdattivat poikasensa nopeasti uusiin lampareisiin uimaan.

Elokuun alusta alkaen ja koko syksyn näkyi yksi nuori merihanhi kanadanhanhiparven mukana. Olikohan poikanen eksynyt oman lajinsa poikueesta ja leimautunut kanadanhanhiin?

Juhannuksen aikoihin merihanhiperheet alkoivat liikkua Purolahden hoitoniityn ulkopuolella esim. Ryönälähdellä ruokoiden reunoilla. Emot ja poikaset lipoiivat siellä ruokojen lehtiä. Vaikutti siltä, että ne söivät tuoreiden lehtien lisäksi kohteita lehtien alapinnoilta (ilmeisimmin kirvoja). Tässä vaiheessa poikaset olivat n. 4 - 5 viikon ikäisiä.

Vuonna 2022 poikueita kuoriutui selvästi aiempia vuosia vähemmän, vain neljä (Kuvaaja 6, s. 88) ja poikasmäärä paria kohden oli pieni (Kuvaaja 7, s. 89). Alle viikon ikäisiä poikasia oli niissä yhteensä 12. Poikueissa oli poikasia 1, 2, 4 ja 5, keskimäärin 3 (12/4). Ensimmäiset kolme poikuetta (2, 4 ja 5) havaittiin ensimmäisen kerran aikavälillä 18.5. – 20.5. Purolahdella. Viimeinen, yhden poikasen poikue ui näkyville vasta kuukautta myöhemmin (19.6.).

Merihanhiin ja todennäköisesti myös kanadanhanhiin munapesyeet sekä pienet poikaset olivat v. 2022 ja v. 2023 vaarassa, sillä suojelualueella ja sen reunoilla pesi ainakin kaksi, luultavasti kolme paria kettuja. Molempina vuosina Ruohokarilla (= Lemmenlehdossa) pesi kettupari. Vuonna 2022 kettu kulki useasti saaliin kanssa Klobbenille. Samoin lahden eteläosassa, Saunalahden ja Kivinokan rannoilla oli kettu tavallinen näky parhaimpaan muninta- ja haudonta-aikaan. 21.5. Lammassaaren hoitoniityn linnustokartoituksen yhteydessä kohtasin ketun, hampaittensa välissä hanhen suuri muna. Joku Pornaistenniemen lampareiden hanhen pesyeistä oli pienentynyt yhdellä. Vuonna 2023 ketun pesäkolo ja sen edustalla leikkivät pennut olivat kaikkien nähtävillä Purolahden hoitoniityn pohjoisosan kumpareella.

Pesistään selvinneet poikueet viihtyivät Purolahden hoitoniityllä, ja ruokailivat siellä aina juhannuksen tienoille eli neljän - viiden viikon ikäisiksi. Yhdessä viihtyvät merihanhiperheet laajensivat ruokailualueitaan tämän jälkeen mm. Lammassaaren ja Klobbenin ruokoiden edustoille. 12.7. oli kahden poikasen poikue hävinnyt. Poikueita oli jäljellä kolme ja poikasia 10 (1 + 4 + 5). Viiden ja neljän poikasen poikueet olivat tuolloin kahdeksan viikon ikäisiä ja yhden poikasen neljän viikon vanha. Viiden poikasen poikueesta katosi 18.7. mennessä yksi. Viikon kuluttua tästä vanhimpien poikueiden poikaset nousivat siivilleen.

Jos haudontavaiheen tappiot olivat merkittävät, niin poikasajan tappiot olivat pienet. Kuoriutumisajankohdan 12 poikasesta 9 selvisi nuoruusvaiheeseen eli 75 % alkuperäisestä poikasmäärästä (vastakuoriutuneita 3,0 poikasta/pari ja selvinneitä 2,3/pari). Monena vuonna poikasajan kuolleisuus on ollut suurempaa (Kuvaaja 8, s. 89). Pesinnän onnistuminen (poikueita/parimäärä) oli silti huonoin

Vanhankaupunginlahden merihanhikannan historiassa: vain 36 % pareista sai haudottua poikueen kuoriutumisvaiheeseen.

Vuonna 2021 kaikki parit saivat poikasia, yhteensä 36 poikasta (enintään muutaman vrk:n ikäisten määrä). Poikueissa oli poikasia 2, 2, 3, 3, 3, 4, 6, 6, 7, keskimäärin 4,1 (36/9).

Ensimmäinen poikue (6 poikasta) näkyi 8.5 Purolahdella ja seuraavat uudet poikueet seuraavasti: 10.5. 3 ja 3, 11.5 3, 12.5. 4 ja 7, 22.5. 2 sekä 28.5. 2 ja 6.

Poikuekoko väheni niin, että keskimääräinen poikuekoko oli 22.5 4,3 (n = 6), 25.5. 4,2 (n = 6), 28.5. 4,0 (n = 7), 4.6. 3,8 (n = 8), 8.6. 3,9 (n = 9), 14.6. 3,4 (n = 8), 28.6. 3,4 (n = 5) ja 3.7 3,0 (n = 5).

Nuoruvaiheen eli lentokykyisyyden oli saavuttanut 13.7. ainakin 9 poikasta (1, 3 ja 5). Tuolloin liikkui lahdella vielä myös 4 (1 ja 3) lähes täysikasvuista poikasta. Jos nämä 13 poikasta (5 poikuetta) olivat ainoat selvinneet, oli keskimääräinen poikuekoko laskenut 2,6:een. Havaittujen poikasten kokonaismäärä väheni niin, että 8.6. poikasia näkyi vielä yhteensä 35, 14.6. 27, 29.6. 20 ja 3.7. 15. Mikäli poikasista vain edellä mainitut 15 selvisivät heinäkuun alkuun, olisi selvinneiden osuus 42 % alkuperäisestä poikasmäärästä (vastakuoriutuneita 4,1/pari, selvinneitä 1,7 /pari).

Merihanhiperheet ruokailivat pääasiassa Purolahden hoitoniityllä sekä poikasten kasvaessa myös Lammassaaren hoitoniityn vesirajan tuntumassa, mistä ne olivat hyvin laskettavissa. Isojen poikasten aikaan n. juhannuksesta alkaen, emot kuljettivat poikueitaan myös kauemmas lahden ruoikkorannoille ja joitain poikasia jäi hyvinkin näkymättömiin.

Merikotka saalisti 2.8. yhden emoista Hakalanlahdelta. Emo sukelsi, mutta merikotka onnistui nappaamaan sen ja raahaamaan Lammassaaren hoitoniityn vesirajaan, missä ateriointi alkoi. Merikotka sekä kettu yrittivät saalistaa joitakin poikasia, mutta yhtään varmaa havaintoa ei tietooni tullut.

Vuoden 2015 kahdessa merihanhipoikueessa oli 4 ja 5 poikasta (ensimmäiset kuoriutuneet näkyivät 12.5.). Molemmat poikueet selvisivät vähintään nuoruvaiheeseen.

Vuonna 2016 kuoriutuneessa kahdessa poikueessa oli 6 ja 4 poikasta (ensimmäiset 9.5.). Toinen poikue selviytyi kokonaisuudessaan, mutta toisesta menehtyi yksi.

Vuoden 2017 kahdessa poikueessa oli 6 ja 7 poikasta (ensimmäiset 9.5.). Kuuden poikasen poikue hupeni nopeasti, sillä 18.5. oli jäljellä 4 ja 20.5. enää 1, joka sitten selvisi ainakin nuoruuspukuun. Saman vuoden toisesta poikueesta (7 poikasta) katosi poikasia niin, että 11.7. jäljellä oli 3 ja 21.7. vain 2 poikasta.

Vuonna 2018 kuoriutui viisi poikuetta ja yhteensä 22 poikasta (2, 3, 3, 6 ja 8), keskimäärin 4,4/pari. Myöhäisen kevään ensimmäinen poikue näkyi 23.5., jolloin 2 vastakuoriutunutta poikasta liuskeli Purolahden hoitoniityllä. Seuraavat, korkeintaan parin vuorokauden ikäiset poikueet, havaitsin 25.5. (6 poikasta), 29.5. (8 poikasta) ja 31.5. (3 poikasta). Viimeinen poikue ilmaantui 13.6. (3 poikasta). Poikueista

oli 18.6 jäljellä ainakin kolme ja poikasia 12 (2, 2 ja 8). Kahdeksan poikasen poikueesta oli 30.7 jäljellä seitsemän ja toisesta kahden poikasen poikueesta yksi. Poikueiden havaitseminen vaikeutui ruoikon kasvun myötä, joten epävarmuus poikueiden selviytymisestä kasvoi kesän edetessä.

Vuonna 2019 havaitsin kaikkiaan kolme poikuetta ja yhteensä 13 poikasta (2, 5 ja 6), keskimäärin 4,3/pari. Ensimmäinen poikue kuoriutui 11.5 ja siinä oli 5 poikasta, 15.5 mennessä poikue oli huvennut kolmeen, ja ne selvisivät ainakin nuoruusvaiheeseen. Muissa poikueissa en havainnut tappioita ja poikueet varttuivat lahdella elokuulle saakka.

Vuonna 2020 merihanhipoikueissa (7) oli yhteensä 27 poikasta (1, 3, 3, 4, 4, 6, 6), keskimäärin 3,9/pari. Ensimmäisen vastakuoriutuneen poikueen havaitsin 10.5. ja siinä oli 6 poikasta. Seuraavat kaksi poikuetta näkyivät 18.5. (3 ja 4 poikasta), ja siitä eteenpäin 20.5. (6), 3.6. (3), 4.6. (1) ja 8.6. (4). Osa poikueista oli ensimmäisen havainnon hetkellä jo viikon - kahden viikon ikäisiä.

Poikueita näkyi yleisesti hoitoniityillä ruokailemassa tai niiden tuntumassa kesäkuun ensimmäiselle viikolle, jonka jälkeen havainnot vähenivät. Tyypilliseen tapaan emot veivät isoiksi varttuneita poikasiaan toisaalle lahden ruoikkoreunoihin ja ruokojen katveeseen, usean perheen yhteenliittymänä. Juhannuksen aikaan poikueissa oli jäljellä 60 % kuoriutumisasajankohdan poikasmäärästä (1, 1, 1, 2, 3, 4 ja 5). Luultavasti osa oli kuollut petojen suihin tai muista syistä.

Merikotkan asettuminen Klobbenin saarelle Purolahden suulle pesimään v. 2020 ei ihme kyllä lopettanut merihanhiperheiden ruokailuja Purolahden niityllä. Yhdenkään hanhenpoikasen en nähnyt jäävän kotkan saaliiksi enkä kuullut kenenkään kanssaharrastajan sellaista nähneen. Kerran tai kaksi näin merikotkien kuitenkin yrittävän hanhien saalistusta. Mahdollista on, että ne jonain toisena kertana myös onnistuivat, ilman että kukaan oli näkemässä.

Vastakuoriutuneissa merihanhipoikueissa (n = 42) on v. 2015 – 2023 ollut vähintään 1 ja enintään 8 poikasta. Yhden poikasen poikueita on ollut kaksi ja kahdeksan yksi. Useimmiten poikasia on ollut kolme, neljä tai kuusi (kaikkia yhdeksän poikuetta). Eri poikuekokojen osuudet ovat olleet: 1 (5 %), 2 (17 %), 3 (21 %), 4 (21 %), 5 (7 %), 6 (21 %), 7 (5 %) ja 8 (2 %). Tarkastelujakson keskimääräiseksi poikuekooksi tulee 4,0 (170/42). Kirjallisuuden mukaan merihanhen munamäärä on Suomen leveysillä 4 – 9.

Vanhankaupunginlahden varhaisin havainto vastakuoriutuneesta poikueesta on 8.5. (6 poikasta) ja myöhäisin 15.6. (7 poikasta).

Kahlaajien pesinnöistä

Töyhtöhyypän v. 2023 parimäärä (55) lukeutuu suurimpien joukkoon v. 2013 – v. 2023 aikana (v. 2013 15, v. 2014 23, v. 2015 27, v. 2016 31, v. 2017 27, v. 2018 39, v. 2019 45, v. 2020 59, v. 2021 55 ja v. 2022 65).

Parimäärä (pesien määrä ennen uusintapesyitä) oli pelloilla 27 (v. 2013 13, v. 2014 18, v. 2015 20, v. 2016 21, v. 2017 17, v. 2018 27, v. 2019 34, v. 2020 42, v. 2021 29 ja v. 2022 48) (Kartta 2, s. 95). Hoitoniityillä pesi enemmän töyhtöhyppiä kuin yhtenäkkään tarkastelujakson vuonna, 28 paria (v. 2013 2, v. 2014 5, v. 2016 10, v. 2017 10, v. 2018 12, v. 2019 11, v. 2020 17 ja v. 2021 26) (Kartta 3, s. 95).

Hoitoniityillä pesivien töyhtöhyppien lähivuosien parimäärän kasvu on seurausta Lammassaaren hoitoniityn laajentumisesta yhteensä n. 20 hehtaarilla (v. 2017 loppukesästä niitettiin ruoikosta uutta niittyä n. 10 hehtaaria ja v. 2020 loppukesästä n. 10 ha). Niittyjä alettiin niittää vuosittain v. 2014 loppukesästä alkaen, joka sekä lisäsi töyhtöhyppien suosiman matalan kasvillisuuden alaa. Erityisesti Lammassaaren hoitoniityn vanha osa on kehittynyt tehostuneen laidunnuksen (kyytöt ja lampaat) ja niiton yhteistuloksena yhä suotuisammaksi hyppien pesinnän kannalta. Laiduntajien oikea-aikaisella ohjauksella on saatu hillittyä niiton jälkeistä ruokojen kasvua Lammassaaren hoitoniityn uudella osalla syksyllä 2019, 2021 ja 2022. Lyhytaikaisenkin laidunnuksen tuloksena niityn kasvillisuus oli keväällä 2020, 2022 ja 2023 tavallista matalampaa, joka saattoi olla yhtenä syynä töyhtöhyppien parimäärien kasvuun Lammassaaren hoitoniityn uudella osalla (esim. v. 2018 3, v. 2019 1, v. 2020 6 paria). Niiton jälkeisen laidunnuksen ansiosta niityllä on levähtänyt runsaasti kahlaajalintuja, erityisesti taivaanvuohia ja liroja, sekä syys- että kevätmuuton aikaan. Hoitotoimien onnistuminen on lisännyt myös pelloilla pesivien hyppien ruokailumahdollisuuksia viljelyalueen ulkopuolella.

Kuten v. 2020 – v. 2022, seurasin Etu-Viikin pelloilla pesivien töyhtöhyppien pesien sijoittumista ympäristöltään erilaisille peltolohkoille myös tänä vuonna. Pääpiirteiltään, mm. kasvillisuuden peittävyydeltä ja kasvilajien monipuolisuudelta, erilaisia ympäristöjä oli kaksi: kynnöspelto (sisältää kevytmuokatut pellot, joilla ohuesti sänkien jäänteitä), laidun/nurmi (kokonaan kasvillisuuden peittämä). Yhtään sänkipeltoa (puolipeittävä kasvillisuus) ei v. 2022 ja v. 2023 ollut, toisin kuin v. 2020 ja v. 2021.

Kun katsotaan hautojien osuutta eri peltoympäristöissä, eniten ennen äestyksiä ja kylvöjä aloitetuista 27 pesinnästä (1. pesinnät) havaitsin kynnöspelloilla: kynnöksellä 19 (70 % hautojista) ja laitumella/nurmella 8 (30 %).

Vuonna 2022 hautojien määrä oli kynnöksellä 30 (63 % hautojista) ja laitumella/nurmella 18 (37 %). Vuonna 2021 hautoi kynnöspelloilla 16 (55 % hautojista), laitumilla/nurmilla 9 (31 %) ja sänkipelloilla 4 (14 %) pareista. Vastaavasti v. 2020 kynnöksillä hautoi 26 (62 % hautojista), laitumilla/nurmilla 8 (19 %) ja sänkipelloilla 8 (19 %) hyppistä. Hyppien 1. pesintöjen pesistä yli puolet (55 – 70 %) on siis aina v. 2020 – v. 2023 sijainnut kynnöspelloilla.

Kun aloitettujen haudontojen määrät suhteutetaan tarjolla olevien ympäristöjen osuuksiin koko viljelypinta-alasta, valinta näyttäisi kohdistuvan kasvittomaan kynnöspeltoon yhtä selkeästi. Vuonna 2022 kynnöspeltojen osuus oli 60 % (65 ha) peltojen pinta-alasta, ja suosio (63 %) pesäpaikkana

samansuuruinen. Myös laitumia/nurmia (35 % ja 43 ha) valittiin saman verran kuin niitä oli pinta-alansa puolesta tarjolla, sillä pesistä 37 % sijaitsi niillä.

Vuonna 2021 kynnöspeltojen (53 %), laitumen/nurmen (41 %) ja sänkipellon (6 %) pinta-alojen osuudet olivat sänkipeltoa lukuun ottamatta lähes vastaavat kuin niiden suosio hautojien keskuudessa (55 %, 31 % ja 14 %). Tilanne oli samanlainen v. 2020, jolloin kynnöspeltojen osuus oli 70 %, laitumen/nurmen 20 % ja sänkipellon 10 % (kun hautoja 62 %, 19 % ja 19 %). Sänkipelloilla saattaa olla aavistuksen enemmän muita ympäristöjä enemmän vetoa pesän paikkaa valitsevien hyppien keskuudessa.

Yksi hyppien pesäpaikan valintaan johtavista piirteistä on taipumus yhteispuolustukseen munien tai poikasten ryövääjiä vastaan. Lähekkäin pesivät muodostavat nopeasti joukkovoiman ja tehokkuus munia ja poikasia havittelevien variksien tai kettujen torjunnassa kasvaa. Varsinkin v. 2020 lähekkäin pesimisen suosio näkyi: 95 % (40/42) ennen toukotöitä aloitetuista pesinnöistä oli kahdessa hautojien keskittymässä, toisessa 26 ja toisessa 14 pesää. Näiden keskittymien yhteispinta-ala oli 20 ha eli vajaa viidesosa koko viljelypinta-alasta. Välimatka keskittymästä toiseen oli n. 500 m.

Vuonna 2021 pesät sijoittuivat samalla tavoin kahteen keskittymään. Erona edellisvuoteen nämä muodostuivat muutamista, aavistuksen erillään sijaitsevista ryhmistä. Isommassa keskittymässä oli 19 (4, 6 ja 9 hautojen ryhmät) ja toisessa 10 hautojaa (6 ja 4 hautojen ryhmät). Yksittäiset hautojat hautoivat lähimmillään parinkymmenen metrin päässä toisistaan. Hyppäryhmien alat vaihtelivat kolmesta neljään hehtaariin.

Myös v. 2022 hyppät keskittyivät kahdelle eri alueelle, ja niiden yhteispinta-ala oli n. 30 ha (1/4 peltoalasta). Isommalla n. 20 ha alalla oli 37 ja pienemmällä n. 10 ha alalla 11 pesää. Isommassa keskittymässä oli kolme hieman toisistaan erillään olevia pesäryhmittymää, joista tiuhimmassa oli 9 pesää n. kahden hehtaarin alalla (4,5 pesää/ha).

Vuonna 2020 14 hautojan keskittymä oli kokonaan kynnöspeltoa, mutta v. 2021 saman alueen 10 hautojan keskittymässä toinen ryhmä (6) hautoi kynnöspellolla ja toinen (4) sänkipellolla. Vuoden 2020 26:n ja v. 2021 19:n hautojan keskittymässä oli kaikkia kolmea kasvipeitteisyydeltään erilaista peltolohkoa. Vuonna 2022 isomman keskittymän 37 parin pesäpaikkavalinnassa painottui nurmi: hautojista n. puolet (18) sijoittui nurmelle, jota oli kuitenkin vain kolmasosa pesintäkeskittymän pinta-alasta.

Vuonna 2023 Purolahden hoitoniityn pohjoisosa muokkaantui lampareiden kaivuun yhteydessä töyhtöhyppiä houkuttelevaksi, alkukeväällä osin kasvittomaksi ympäristöksi. Niitty veti hyppäpareja puoleensa moninkertaisesti verrattuna aiempiin vuosiin. Todennäköisesti suurin osa siellä pesinnän aloittaneista olisi muussa tapauksessa pesinyt siihen välittömästi rajautuvilla peltolohkoilla.

Pesimäkeskittymiä oli tänäkin vuonna kaksi, mutta Purolahden hoitoniityn rajautuvassa, pesimäkeskittymistä suuremmassa hautoi tänä vuonna aiempaa vähemmän hyppiä. Isommassa

keskittymässä oli 20 hautojaa muutamissa, aavistuksen erillään sijaitsevilla ryhmissä (6, 6, 4 ja 4 hautojaa ryhmässä) ja toisessa 7 hautojaa (5 ja 2 hautojaa ryhmässä). Yksittäiset hautajat hautoivat lähimmillään parinkymmenen metrin päässä toisistaan.

Kuovitaanko pesä nurmelle tai kenties kynnökselle on luultavasti usean painoarvoltaan erilaisen tekijän summa. Hyypät ryhtyvät yhteispuolustukseen yleensä vain omalla peltolohkollaan eli lähekkäisten pesijöiden voimin, joten jonkin ympäristön (kynnös/nurmi) suosio pesäpaikanvalinnan aikaan voi kallistaa vaakaa suosituimman suuntaan, ainakin niin kauan kuin kyseisellä alueella on tilaa. Varhaiskevään kasvittomuuden katsotaan ennustavan matalampaa eli liikkumisen ja oletettavasti myös ravinnonhankinnan kannalta helpompaa poikasajan ympäristöä, jollaisina kynnöspellot näyttäytyvät. Toisaalta nurmet on asutettu Viikin keväisillä pelloilla nopeimmin ja haudonta on alkanut niissä hieman aiemmin kuin kynnöspelloilla. Niitä eivät uhkaa myöskään toukokuotyöt kesken haudonnan, mutta muistavatko hyypät tämän?

Pelloilla v. 2023 pesineistä hyypistä varhaisimmat hautajat (5) näkyivät 17.4. Hautojista kolme oli kynnöksellä ja kaksi nurmella. Siitä eteenpäin hautojamäärän (1. pesye) kertymä oli seuraava: 18.4. 9 (kynnös 6, nurmi 3), 21.4. 14 (kynnös 10, nurmi 4), 24.4. 20 (kynnös 13, nurmi 7), 26.4. 25 (kynnös 18, nurmi 7), 29.4. 26 (kynnös 19, nurmi 7), 7.5. 27 (kynnös 19, nurmi 8). Haudonnoista yli puolet oli aloitettu 20.4. mennessä (Kuvaaja 10, s. 90).

Vuonna 2022 pesineistä hyypistä varhaisin hautoja näkyi 18.4. (nurmella) ja kaksi päivää myöhemmin hautojia oli kahdeksan (kynnös 2, nurmi 6). Siitä eteenpäin hautojamäärän (1. pesye) kertymä oli seuraava: 22.4. 13 (kynnös 6, nurmi 7), 23.4. 18 (kynnös 8, nurmi 10), 25.4. 30 (kynnös 16, nurmi 14), 28.4. 33 (kynnös 17, nurmi 16), 2.5. 35 (kynnös 19, nurmi 16), 3.5. 44 (kynnös 26, nurmi 18), 10.5. (kynnös 24, nurmi 18), 16.5. 47 (kynnös 29, nurmi 18), 19.5. 48 (kynnös 30, nurmi 18).

Vuonna 2022 haudonnoista yli puolet oli aloitettu 25.4. mennessä, ja tuolloin pesien määrä kynnöspelloilla ylitti nurmilla pesivien määrän (Kuvaaja 9, s. 90). Siitä eteenpäin uusia hautoja ilmaantui lähestulkoon ainoastaan kynnöspelloille. Ainakin osa toukokuun mittaan pesinnän aloittaneista saattoi olla hoitoniityillä (Lammassaari ja Keinumäen edusta) pesintää harkinneita ja sieltä pelloille siirtyneitä. Kyseisten niittyjen alasta oli 90 % veden vallassa 22.4. ja viikkoa myöhemmin vielä 60 %. Uusia tulijoita ilmaantui peltojen koilliskulman laajalle kynnöslohkolle, jonne vähitellen kasvoi kymmenen parin keskittymä.

Ensimmäisiä hautoja on aiempina vuosina näkynyt seuraavasti: v. 2015 14.4. (1 hautoja), v. 2016 11.4. (9), v. 2017 18.4. (3), v. 2018 16.4 (3), v. 2019 7.4. (4), v. 2020 6.4. (1) ja v. 2021 6.4. (1). Aikaiset

haudonnan aloitukset keväällä 2019, 2020 ja 2021 ovat suoraa seurausta varhaisista keväistä (terminen kevät alkoi v. 2019 14.3., v. 2020 1.3. ja v. 2021 21.3.).

Ensimmäisen vastakuoriutuneen poikasen näin 23.5. kynnöspellolla. Samalla lohkolle näkyi yksi ensimmäisistä hautojista 17.4. (36 vrk aiemmin). Havaittiin peltoalueella tällä pesimäkaudella ainoastaan viisi poikuetta ja 7 poikasta (1 + 1 + 1 + 1 + 3). Näistä kaksi poikuehavaintoa perustuu varoitteluun emoihin, ja näiden poikueiden poikasmääräksi merkitsin yhden.

Ennen toukokuun munittujen 1. pesyeiden poikueita kuoriutui 30.5. mennessä ainakin neljä, ja niistä kolme kynnöksellä ja yksi nurmella. Yksi uusintapesyeen poikue ilmaantui 19.6. kynnöspellolle (1. pesyeet olivat tuhoutuneet tuolta peltolohkolta 8.5. – 10.5. toukokuussa).

Ensimmäisen traktorin näin 20.4. äestämässä kynnöspelloa. Kevään toukokuussa (lannoitus, kyntäminen, äestys, kylvö) aikavälillä 20.4. – 10.5. tuhoutui 12 ensimmäisen pesyeen pesää, joista 11 kynnöspelloilta ja 1 nurmelta. Lisäksi 2 pesää tuhoutui todennäköisesti muusta syystä nurmelta. Uusintapesyeitä munittiin 14 ja niistä ainakin yksi tuhoutui kylvön yhteydessä 25.5.

Vuonna 2022 näin kevään ensimmäiset kaksi untuvikkoa 16.5. nurmilohkolle. Kyseisellä lohkolle olin nähnyt ensimmäisen hautojen 28 vrk aiemmin. 19.5. poikueita oli kuoriutunut ainakin 7, joista nurmella 3 ja kynnöspellolla 4.

Toukokuun alkuun puoliväliä. Alkuun äestettiin vain sellaisia peltoja, joilla ei pesinyt hyppiä. Olin lähettänyt koetilalle kartan pesien sijainneista ja tämä oli ilmeisesti vaikuttanut työjärjestykseen. Silti yksi pesä tuhoutui 19.5. Vähitellen äestykset etenivät kynnöspellojen lohkoille, joilla myöhään aloittaneet parit hautoivat ja pesistä tuhoutui 23.5. mennessä ainakin 15. Lyhyiden rituaalien jälkeen naaraat munivat 30.5. – 7.6. yhteensä 8 uutta pesyettä. Näistä ei kuitenkaan kuoriutunut yhtään poikuetta.

Havaittiin pelloilta yhteensä 19 poikuetta ja niissä 49 poikasta (keskimäärin 2,6 poikasta/poikue). Viimeiset kaksi pesyettä kuoriutuivat toukokuun viimeisinä päivinä, joten ne oli munittu vapun aikoihin.

Kynnöspelloille munituista pesyeistä kuoriutui 13 poikuetta (68 % poikueista) ja niissä havaittiin yhteensä 33 poikasta (keskimäärin 2,5 poikasta). Nurmilohkoille munituista syntyi ainakin 6 poikuetta (32 %), joista laskin 16 poikasta (keskimäärin 2,6 poikasta). Eniten poikueita (5) havaittiin Purolahden hoitoniityn viereiseltä kynnöspelloilta, joka sai olla rauhassa maatöiltä aina 7.6. saakka. Tämä poikuemäärä oli 56 % (5/9) lohkolle munituista.

Vuoden 2021 12 poikueesta 58 % (7) näkyi kynnöspelloilla, 33 % (4) nurmella ja 9 % (1) sänkipellolla. Vastaavasti v. 2020 poikueita näkyi 19. Näistä 68 % (13) näkyi kynnöspelloilla, 5 % (1) laiturilla/nurmella ja 27 % (5) sänkipellolla.

Vuoden 2023 pesinnöistä onnistui kynnöspelloilla 20 % ja nurmilla 14 %. Vuoden 2022 pesinnöistä onnistui kynnöspelloilla 43 % ja nurmilla 33 %. Sekä v. 2020 että v. 2021 menetettiin äestyksissä ja kylvöissä ainakin 12 munapesyettä (v. 2020 6.5. ja 2021 4.5 alkaen). Vuonna 2021 tuhoutui kynnöspeltojen pesinnöistä 8 (50 % kynnöksille munituista), sänkipelloilta 3 (75 %) ja nurmilta 1 (8 %). Nurmipesän tuhon syynä oli lannoitetta levittänyt traktori, muissa äestys. Lisäksi v. 2020 yhdeltä sänkipelloilta keskeytyi vapun aikaan äkillisesti viiden munapesyeen haudonta kahdeksasta. Olikohan asialla kettu tai jokin muu maapeto? Yhteensä ainakin 17 paria joutui v. 2020 munimaan uuden pesyeen. Enin osa pesyeistä munittiin samalle lohkolle viikon sisällä, mutta osa vaihtoi lohkoa.

Poikueet on helpoin havaita kasvittomilta kynnöspelloilta ja vaikein laitumilta/nurmilta, missä korkeaksi kohonnut kasvillisuus peittää poikaset taakseen toukokuun puolestavälistä alkaen. Vuonna 2021 havaittujen poikueiden määrä vastasi melko hyvin eri peltoympäristöjen osuuksia, joten haudonta-ajan tappioihin ei ympäristöllä näyttänyt olleen vaikutusta. Sen sijaan vuonna 2020 näkyi laitumilla/nurmilla vähemmän poikueita, mitä pesintöjen osuudesta ympäristössä olisi osannut odottaa. Hätäilevien emojen perusteella nurmilla oli tuolloin kuitenkin kaksi poikuetta enemmän kuin oli näkyvillä.

Vuonna 2021 poikueita ilmaantui pelloilla pesiville hyypille aikavälillä 4.5. – 13.5. (poikueista tehdyt ensihavainnot). Mahdollisesti vielä yksi uusintapesyeen poikue kuoriutui kesäkuun lopussa. Ennen toukokuuta, käytännössä vappuun mennessä aloitettujen pesintöjen poikueita näkyi yhteensä 12 ja poikasia 30 (keskimäärin 2,5 poikasta). Vuonna 2020 poikueita kuoriutui pitemmällä jaksolla, 30.4. – 16.6. Uusintapesyeitä kuoriutui useampia. Poikueita havaitsin 23 ja poikasia 49 (keskimäärin 2,1 poikasta), mukaan lukien uusintapesyeet.

Poikasmäärä on aina minimiarvio. Vastakuoriutuneista poikueista usein vain osan pääsee näkemään kokonaan, sillä emot ottavat niitä yhtenäen höyhenyksensä alle suojaan, ja varsinkin ensimmäisinä kuoriutumisen jälkeisinä vuorokausina. Poikasmäärän joutuu silloin merkitsemään vähintään yhdeksi. Vuonna 2022 näin kävi yhden ja v. 2021 neljän poikueen kanssa.

Aikainen haudonnanaloitus on ainoa kynnöspelloille munivien pelastus. Varhaisimmin munitut pesyeet ehtivät juuri ja juuri kuoriutua ennen äestysten alkua. Pesien sijainnista voi aina myös tiedottaa viljelijää, ja minä toimin v. 2020, v. 2021 ja v. 2022. Osan pesistä äestäjät onnistuivatkin kiertämään.

Vuonna 2020 ennen äestyksiä aloitetuista pesyeistä kuoriutui 17.5. mennessä 13 ja sen jälkeen vielä 6 29.5. mennessä. Tästä eteenpäin, v. 2020 kesäkuun ensimmäisestä viikosta alkaen havaitut 4 vastakuoriutunutta poikuetta olivat todennäköisesti uusintapesyeitä. Vuonna 2021 uusintapesinnät epäonnistuivat, poikkeuksena yksi havainto hätäilevästä naaraasta ja mahdollisesta poikueesta (poikasia en onnistunut näkemään).

Uusintapesyeet tuottavat paljon huonommin poikasia kuin ensimmäiset pesyeet. Vuonna 2023 vain 1/14 uusinnoista tuotti poikueen. Vuonna 2020 neljäsosa (4 poikuetta/17 uusintapesyettä) haudonnoista johti kuoriutumiseen. Tuolloin vielä toukokuun viimeisellä viikolla pelloilla tehtiin myöhäisiä kylvöjä (rypsiä/rapsia ja kauraa) ja ainakin 10 munapesyettä tuhoutui haudonnan viime päivinä. Näiden pesyeiden emot eivät munineet enää uutta pesyettä.

Vuoden 2023 kesäkuun 1. päivänä Lammassaaren hoitoniityn vesirajaan oli kokoontunut 16 pesinnän lopettanutta hyppää. Tämä vastaa noin kolmasosaa pelloilla pesineiden yksilömäärästä. Vastaavasti v. 2022 kesäkuun 3. päivänä Lammassaaren hoitoniityn vesirajalle oli kerääntynyt 20 aikuisen hyppän parvi, noin viidesosa pelloilla pesineiden yksilömäärästä. Vuoden 2021 kesäkuun ensimmäisellä viikolla oli aikuisista pelloilla pesineistä hyppistä poistunut saman verran ja kesäkuun toisella viikolla n. 60 % sekä kolmannella jo n. 80 % pelloilla pesineistä yksilöistä. Pellot jättäneissä aikuisissa on sekä pesinnössään onnistuneita (poikue kuoriutui) että epäonnistuneita (ei poikuetta). Kaikkina kolmena vuonna juhannuksen tienoilla oli pelloilla jäljellä kymmenkunta aikuista - koiraita ja naaraita. Vuonna 2021 oli aikuisilla valvottavanaan pari nuorta ja muutama lentokyvytön poikanen. Vuonna 2022 samaan aikaan näkyivät peltojen viimeiset poikaset, kolme neliviikkoista. Pelloilta poistuneet aikuiset eivät kuitenkaan jättäneet Viikin – Vanhankaupunginlahden aluetta, vaan viihtyivät etupäässä rantaniittyjen lietteillä syksyä kohti kasvavissa parvissa.

Havaittujen poikueiden määrän perusteella v. 2023 ainakin 19 % (5 poikuetta/27 paria) pelloilla pesineistä pareista onnistui tuottamaan poikueen. Vuonna 2022 samassa asiassa onnistui ainakin 40 % (19/48) pareista, v. 2021 ainakin 41 % (12/29) ja v. 2020 ainakin 55 % (23 poikuetta/ 42 paria). Vuonna 2021 havaitsin myös yhden ja v. 2020 muutaman parin, joilla hätäilyn tai muun käytöksen perusteella oli poikasia lähettyvillä, mutta joita en onnistunut kasvillisuuden seasta löytämään. Havaintojen perusteella peltojen pesinnöistä on v. 2020 – v. 2023 onnistunut huonoimmillaan 19 % ja parhaimmillaan 55 %.

Poikueista selvisi v. 2023 n. kahden viikon ikään vähintään yksi (v. 2022 7, v. 2020 11, v. 2021 8). Sitä vanhempia poikueita en tänä vuonna havainnut. Vuonna 2020 selvisi kolmen viikon ikäisiksi 3, v. 2021 5 ja v. 2022 3 poikuetta. Neljän viikon ikäisiksi varttui v. 2020 2, v. 2021 2 ja v. 2022 2.

Luultavasti yksi tai kaksi tulvaniityn viereisen pellon poikueista siirtyi ainakin v. 2021, v. 2022 ja v. 2023 parin viikon ikäisinä Purolahden hoitoniityn pohjoisosaan, jonka heinikoista tai niityn hyppäpoikueista niitä ei voinut enää erottaa. Vuonna 2021 kesäkuun 11. päivänä näkyi seitsemän juuri lentämään oppineen töyhtöhyppän parvi, joten nuoriksi selvinneiden määrä pellolla syntyneistä oli vähintään tämä.

Poikasia katosi poikueista nopeasti ja kriittisimmät hetket näyttävät sijoittuvan välittömästi kuoriutumisen jälkeisiin päiviin. Vuoden 2023 poikashavaintoja on liian vähän tähän tarkasteluun, mutta v. 2022 alle viikon ikäisissä poikueissa oli keskimäärin 2,9 poikasta (29 poikasta/10 poikuetta) (v. 2020 2,7

poikasta (71/26 (kaikki alle viikon ikäisistä tehdyt poikuehavainnot) ja v. 2021 2,5 poikasta (30/12)). Noin viikon tai kahden viikon ikäisissä poikueissa oli v. 2022 2,1 (15/7) (v. 2021 2,0 (16/8)) ja kolmen viikon ikäisissä 2,0 (4/2) (v. 2021 1,6 (8/5)). Vastaavasti v. 2020 vähintään viikon vanhoissa poikueissa oli lähes aina vain yksi, harvoin kaksi poikasta.

Haudonta alkaa hoitoniityillä yleensä hieman myöhemmin kuin pelloilla. Tänä vuonna ensimmäiset hautojat näkyivät poikkeuksellisesti samaan aikaan kuin pelloilla: 17.4. kolme hyppäää hautoi Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa (tulvaniityllä). Lammassaaren hoitoniityllä havaitsin varhaisimmat hautojat (4) 19.4. Toisin kuin v. 2022 Lammassaaren hoitoniity ei ollut erityisen vetinen pesinnän alkuvaiheessa, ja hyypät saattoivat asettua sinne isommassa määrin ja ajoissa pesimään.

Vuonna 2022 ensimmäiset hautojat näkyivät 22.4. Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa. Lammassaaren niityiltä havaitsin ensimmäiset kaksi hautojaa vasta 30.4., jolloin iso osa niityistä oli vielä veden alla. Vuonna 2020 ja v. 2021 näin varhaisimmat hautojat 14.4. (v. 2021 Lammassaaren hoitoniityllä ja v. 2020 Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa). Meri nousi v. 2021 huhtikuun puolivälissä hoitoniityille ja viivästytti ainakin viikolla haudonnan alkua Lammassaaren niityllä.

Ensimmäiset kaksi poikuetta (1 ja 2 vastakuoriutunutta) piipersi 15.5. Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa, eli viikkoa aiemmin kuin havaintoni peltoalueen aikaisimmasta poikueesta. Havaitsin hoitoniityillä 12 poikuetta, joissa oli ainakin 25 poikasta. Eniten poikueita (8) oli Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa ja niissä oli 16 poikasta (1, 1, 1, 2, 2, 3, 3, 3). Purolahden hoitoniityn eteläosassa näin kaksi poikuetta ja yhteensä 7 poikasta (3 ja 4). Keinumäen edustan niityllä ja Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä oli molemmissa yksi poikue (1 poikanen) ja useampi varoiteleva emo. Lammassaaren vanhalta niityltä en tavannut yhtään poikuetta, mutta varoitelevia emoja lukuisasti. Ruohokarilla (Lemmenlehdossa) pesinyt kettu oli saanut ainakin yhden töyhtöhyppäaikuisen saaliiksi (osittain kaluttu yksilö pesäkolon edustalla).

Vuonna 2022 ensimmäinen poikue oli aikuisten hermostuneen käytöksen perusteella kuoriutunut 21.5 Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä. Vasta 28.5. näin samaisella niityllä kaksi enintään viikon ikäistä poikasta. 19.6. mennessä onnistuin näkemään niityillä vain kaksi poikuetta (2 ja 3 poikasta). Hätäilevät emolinnut olivat yleisiä kaikilla niityillä, mutta poikasten huomaaminen mättäisestä maastosta oli mahdotonta.

Vuonna 2020 ja v. 2021 havaitsin ensimmäisen poikasen Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa: v. 2021 12.5. ja v. 2020 kahta viikkoa myöhemmin (27.5.). Vuonna 2021 tulvaniitylle ilmaantunut varhaisin

poikainen saattoi kuitenkin olla vaeltanut viereiseltä peltolohkolta eikä peräisin niityllä kuoriutuneesta pesyeestä.

Vuonna 2021 havaitsin hoitoniityillä yhteensä neljä poikuetta ja 8 poikasta. Poikueista kaksi oli tulvaniityllä (1 + 3 poikasta) ja kaksi Lammassaaren hoitoniityllä (1 + 3). Päättellen siellä täällä hätäilleistä emolinnuista poikueita liikkui huomattavasti enemmän, mitä onnistuin hoitoniityiltä, ja erityisesti Lammassaaren niityltä löytämään. Lintutornit tarjoavat näkymiä hoitoniityille ja helpottavat ruokailevien hyypänpoikasten etsintää, kun taas nopeasti kohoavat ruohovartisten kasvien tiheiköt ja toisaalta niittyjen laajuus vaikeuttavat tarkkailua. Vaikeuksia on siis enemmän verrattuna viljelymailla pesivien hyppien pesinnän seurantaan.

Vuonna 2020 kaikki hoitoniityillä tavatut poikueet näkyivät Purolahden niityn etelä- tai pohjoisosassa, yhteensä viisi poikuetta ja 9 poikasta. Myös tuolloin näkyi ja kuului hätäileviä emoja poikasaikaan hoitoniityillä selvästi enemmän kuin itse poikasia, esimerkiksi 3.6. kartoituslaskennassa havaitsemistani 28 hyypästä 23 oli varoittelevia.

Pelloilla ja hoitoniityillä havaittujen poikasten yhteismäärä oli tänä vuonna 32 (pelloilla 7 ja hoitoniityillä 25). Parimäärään suhteutettuna poikasia näkyi 0,6/pari (32/55). Pelloilla poikasia näkyi 0,3 ja hoitoniityillä 0,9 paria kohden. Purolahden hoitoniitty on kasvillisuudeltaan aukkoinen ja töyhtöhyypän poikaset on helpompia havaita sieltä kuin Lammassaaren ja Keinumäen edustan niityn yhtenäisemmästä ruohovartiskasvillisuudesta.

Vuonna 2022 poikasia näkyi 54 (pelloilla 49, hoitoniityillä 5). Parimäärään suhteutettuna poikasmäärä oli 0,8/pari (54/65). Pelloilla poikasia näkyi 1,0 ja niityillä 0,3 pesinnän aloittanutta paria kohden.

Vuonna 2021 havaitsin poikasia yhteensä 38 (pelloilla 30, hoitoniityillä 8). Parimäärään suhteutettuna poikasia näkyi 0,7/pari (38/54). Pelloilla näin poikasia 1,0 ja niityillä 0,3 paria kohden.

Vuonna 2020 havaitsin poikasia kaikkiaan 58, joista pelloilla 49 ja hoitoniityillä 9. Parimäärään suhteutettuna poikasia näkyi 1,0/pari (58/59). Pelloilla näin poikasia 1,2 paria kohden. Tämä oli yli kaksi kertaa enemmän kuin hoitoniityillä, joilla havaitsin 0,5 poikasta/pari.

Vastaavasti eri poikasiksi tulkittuja poikasia näkyi v. 2015 52, v. 2016 32, v. 2017 18, v. 2018 16 ja v. 2019 38. Parimäärään suhteutettuna (v. 2015 27 paria, v. 2016 31 ja v. 2017 27, v. 2018 39, v. 2019 45 paria) poikasia on näkynyt seuraavasti: v. 2015 1,9, v. 2016 1,0, v. 2017 0,7, v. 2018 0,4 ja v. 2019 0,8 paria kohden.

Peltoympäristön poikasmäärä paria kohden on vaihdellut v. 2015 – v. 2019 seuraavasti: v. 2015 0,9, v. 2016 0,6, v. 2017 0,9, v. 2018 0,1 ja v. 2019 0,8.

Vuonna 2015 Purolahden hoitoniityn pohjoisen osan eli tulvaniityn viereisellä peltolohkolla pesineiden liki kymmenen parin poikueista suurin osa vaelsi hoitoniitylle pian kuoriutumisen jälkeen. Poikasten liike tuona vuonna suosittu, kesannolle jätetyn peltolohkon pesäpaikalta läheiselle niitylle vääristää v. 2015 tuloksia hoitoniittyjen ja peltoympäristön poikasmäärien eroista. Tämä näkyy v. 2015 osalta hoitoniittyjen paria kohden suhteutetussa poikasmäärässä, joka oli 5,0 eli enemmän kuin hyppien munamäärä. Vuosina 2016 – v. 2019 hoitoniittyjen poikasmäärät/pari olivat seuraavat: v. 2016 1,9, v. 2017 0,3, v. 2018 1,0 ja v. 2019 1,0.

Muut peltolohkot ovat etäällä hoitoniitystä ja lohkot rajautuvat toisistaan useimmilta sivuiltaan syvillä ojilla. Havaintojeni mukaan poikueet pysyttelevät lähes poikkeuksetta syntymälohkoillaan, ja ainoat havaittujen poikasten lukumääriin vaikuttavat tekijät ovat ravinnon puute, pedot (mukaan lukien varikset ja lokit) sekä poikasten piiloutuminen lohkojen reunakasvillisuuteen, jolloin vihkoon kirjatut lukumäärät jäävät todellista pienemmiksi. Tosin joskus poikueet voivat liikkua etäällekin syntymälohkoltaan: sekä v. 2019 että v. 2020 viljelyalueen luoteisreunalla pesineen parin poikue oli vaeltanut Keinumäen lintutornia ympäröivälle nurmialueelle ja ruoikon lietteiselle reunalle, osin ulkoiluteitä, n. 500 m matkan. Myös v. 2022 johdattivat kahden parin aikuiset muutaman vuorokauden ikäiset poikasensa (2 ja 3) n. 500 m päähän kuivuuden vaivaamalta kynöspelloilta vehreämmälle lohkolle.

Poikasista vain pieni osa selviää nuoruusvaiheeseen. Tänä vuoden kesäkuun 26. päivänä lepäili kaksi nuorta lintua Purolahden hoitoniityn vesirajassa. Muutamaa päivää myöhemmin (29.6.) ruokaili kuusi nuorta hyppää Lammassaaren hoitoniityn lietteillä. Nämä nuoret olivat varmaankin syntyjään Viikin – Vanhankaupunginlahden alueelta. Sen sijaan 9.7. Etu-Viikin pelloilla lepäilleiden 26 nuoren joukosta ison osan voi olettaa saapuneen muualta.

Vuoden 2022 heinäkuun 2. päivänä oli Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa 136 aikuisen seurassa 2 nuorta, ja nämä olivat ainoat mahdolliset seuranta-alueella tuona vuonna varttuneet. Heinäkuun lopulla - elokuun alussa näkyi hoitoniittyjen lietteillä enimmillään 14 nuorta, mutta nämä saattoivat olla jo saapuneet alueen ulkopuolelta.

Sen sijaan v. 2021 kerääntyi hoitoniittyjen lietealueille ilahduttavan runsaasti nuoria: 28.6. 20, 29.6. 25 ja 3.7. 30 yksilöä. 13.7. nuoria oli jo 57 enkä usko niiden kaikkien kasvaneen Viikin – Vanhankaupunginlahden pelloilla ja niityillä. Kesäkuun lopun nuorista enemmistö saattaa hyvinkin olla seuranta-alueen omia nuoria, ja tuona vuonna enemmän hoitoniityillä kuin pelloilla syntyneitä.

Vuonna 2020 hoitoniityillä oleskeli 23.6. neljä nuorta, joten ainakin tuon verran Viikin – Vanhankaupunginlahden hyppät onnistuivat silloin tuottamaan. 13.7. näkemäni seitsemän nuorta lintua saattoivat olla jo alueen ulkopuolelta lentäneitä.

Vuonna 2019 näkyi 4.7. Lammassaaren hoitoniityllä kolme nuorta ja 14.7. kahdeksan nuorta. Vuonna 2018 hyppien poikasista ei yksikään selvinnyt yli kahden viikon ikään.

Pikkutyllipareja pesi tänä vuonna 9, mikä oli kaksi vähemmän kuin kahtena edeltävänä vuonna. Pesivien pikkutyllien määrä on kasvanut hoitoniittyjen niittojen ja vesirajan avoimena pitämisen ansiosta. Tämä näkyi alkuun parimäärien kasvuna erityisesti Purolahden niityllä, missä kasvua oli joka vuosi yhdellä, v.

2013 yhdestä parista vuoden 2016 neljään pariin. Vuosina 2017 – v. 2019 pareja oli Purolahden niityllä kaksi, ja v. 2020 – v. 2022 vain yksi. Viimeisenä kolmena vuonna pikkutylli pesi vain niityn merenpuoleisessa eteläosassa. Syystä tai toisesta niityn pohjoisella osalla (tulvaniityllä) ruohovartinen kasvillisuus peitti niityn aiemmin lietteisiä osia vuosi vuodelta tiheämmin ja sen myötä pikkutyllien kuin myös muiden kahlaajien suosima avoin ala väheni olemattomiin. Talvella 2023 kaivettujen lampareiden rannoille syntyi ruokailupaikkoja, ja pikkutylli asettui taas niityn pohjoiselle osalle pesimään.

Lammassaaren ja Purolahden hoitoniityillä pesivien parien määrä on viime vuosina ollut lievässä laskussa: v. 2013 2, v. 2014 3, v. 2015 4, v. 2016 6, v. 2017 4, v. 2018 4, v. 2019 4, v. 2020 3 ja v. 2021 3. Niittyalan laajentuminen (uutena Keinumäen edustan niitty) ja toisaalta syyskesän laidunnus Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä, suosivat pikkutylliä ja v. 2022 hoitoniityillä pesi yhteensä 4 paria, kuten myös tänä vuonna.

Sen sijaan hoitoniittyjen ulkopuolella pikkutyllejä on alkanut pesiä enemmän, esimerkiksi Fastholman lumenkaatopaikan hiekkakentällä, ja myös Etu-Viikin pelloilla pikkutylli pesii nykyisin vuosittain. Pesivät linnut, sekä seuranta-alueella syntyneet nuoret linnut heinäkuusta alkaen, käyvät hoitoniittyjen lietteillä ruokailemassa.

Pikkutyllin tämän vuoden pesimäpaikkoja olivat: Lammassaaren hoitoniityn vanha osa (1 pari), Keinumäen edustan niitty (1), Purolahden hoitoniitty (2), Fastholman lumenkaatopaikka (2), Etu-Viikin pellot/Viikinojan altaat (1) ja Kyläsaari (2).

Seuranta-alueen parimäärät ovat vaihdelleet seuraavasti: v. 2015 8, v. 2016 9, v. 2017 8, v. 2018 9, v. 2019 10, v. 2020 10, v. 2021 11, v. 2022 11 ja v. 2023 9. Tänä vuonna Fastholman lumenkaatopaikan lumensulamisedet peittivät läpi pesimäkauden aiempaa suuremman alan, ja siten myös kuivaa, pesimiseen sopivaa kenttää ei riittänyt useammalle kuin kahdelle parille.

Tänä vuonna havaitsin kaksi poikuetta. Fastholmassa lumenkaatopaikan kaakkoisella kentällä näkyi 14.6. yksi korkeintaan viikon ikäinen poikanen. Fastholman koillisella kentällä juoksenteli 15.6. kolme noin viikon ikäistä poikasta, jotka olivat 6.7. mennessä kehittyneet höyhenpuvultaan jo lähes nuoriksi. Nuori yksilö näkyi Etu-Viikin pelloilla 9.7. ja Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa kolme nuorta 16.7. Nuoret ovat jo liikkuvaisia ja nämä yksilöt ovatkin saattaneet syntyä muualla kuin havaintopaikassa.

Vuonna 2022 näin kuusi pikkutyllipoikuetta ja niissä yhteensä 14 poikasta (1, 2, 2, 2, 3 ja 4). Fastholmassa näkyi neljä poikuetta, joista ensimmäinen luoteisreunan kentällä 19.6. (yksi alle viikon ikäinen poikanen). Kaakkoisosan kentällä oli 2.7. yksi alle viikon ikäinen poikanen, mutta 12.7. kaksi isohkoa poikasta (eri poikue?). Lounaisreunan kentällä (risukasat) juoksenteli kaksi isoa poikasta 2.7. ja samana päivänä näkyi myös koillisreunan kentällä kolme noin viikon ikäistä poikasta. Viikinojan varteen kaivetuilla altailla ja viereisellä peltolohkolla pesi kaksi paria ja molemmat tuottivat poikueen: 14.7. näkyi neljä vastakuoriutunutta poikasta ja 19.7. kaksi noin kahden viikon vanhaa. Pienimmät poikaset olivat uusintapesyeestä, sillä ensimmäinen tuhoutui toukotöissä n. 20.5.

Tyllipareja oli tänä vuonna kaksi: Purolahden hoitoniityllä (1) ja Kyläsaarella (1). Purolahden pari oli paikalla maaliskuun viimeiseltä viikolta ainakin 15.5. saakka, mutta soidin – ja reviirikäyttäytymistä enempää, pesinnän varmistanutta havaintoa en tehnyt. Kyläsaaresta löytyi 29.5. pesä, jossa oli neljä munaa. Hautova lintu lähti pesästä (Jarkko Santaharju).

Vuonna 2022 tyllipareja oli yksi. Pari oleskeli huhtikuun lopulta toukokuun 26. päivään saakka Etu-Viikin pelloilla Viikinojan altaiden viereisellä kynnös-/mulloslohkolla. Puolisot soidintelivat 13.5. Koiras kyyristeli naaraan vieressä ja kaiveli ”pesäkuoppaa” pellon kohdassa, missä oli runsaasti pieniä kiviä. Toukokuun viimeisen viikon äestysten jälkeen en enää havainnut paria.

Tylli pesi Kyläsaaren – Arabianrannan nykyisin suureksi osaksi rakennetulla täyttömaa-alueella v. 1993 – 1994. Tämän jälkeen oli vuosien tauko, kunnes v. 2015 tylli soidinteli ja hallitsi reviiriä Purolahden hoitoniityn eteläosassa. Sama toistui v. 2016, mutta molemmilla kerroilla jäi pesintä kesken, ilmeisesti veden nousun vuoksi. Vuonna 2017 oli seuranta-alueella peräti kolme tyllireviiriä (Kyläsaari, Etu-Viikin

pellot, Purolahden eteläosa), joista kaksi tuotti myös onnistuneesti poikasia: 6.6 alkaen oli Kyläsaarella 4 poikasta ja 7.6 alkaen Etu-Viikin pelloilla ainakin 2 poikasta. Vuonna 2018 pesi yksi tyllipari Purolahden hoitoniityllä ilmeisesti vailla menestystä. Vuonna 2019 tyllipareja oli kaksi: Purolahden hoitoniityn eteläosassa ja Lammassaaren hoitoniityn eteläosassa. Poikasia ei havaittu.

Vuonna 2020 pareja löytyi kolme ja reviirit sijoittuivat Purolahden hoitoniityn eteläosaan, Etu-Viikin peltojen koillisosaan ja Kyläsaareen. Kyläsaaresta löytyi neljämunainen pesä toukokuun puolessavälissä (Jarkko Santaharju). Pellon pari poistui toukotöiden jälkeen toukokuun puolessavälissä. Purolahden reviiri oli asuttu vielä toukokuun viimeisellä viikolla, mutta kesäkuun puolella lintuja ei enää näkynyt.

Vuonna 2021 pareja oli yksi. Yhdestä kahteen lintua oleskeli ja ajoittain soidinteli Purolahden hoitoniityn lietealueella huhtikuun toiselta viikolta toukokuun puoliväliin saakka, minkä jälkeen mitään pesintään viittaavaa ei havaittu.

Punajalkaviklon parimäärä on kasvanut seuranta-alueella v. 2013 kahdesta parista v. 2019 alkaen kahdeksaan pariin (v. 2013 2, v. 2014 3, v. 2015 4, v. 2016 4, v. 2017 5, v. 2018 7, v. 2019 8, v. 2020 8, v. 2021 8 ja v. 2022 8). Myös tänä vuonna pareja oli kahdeksan.

Parimäärän kasvun vuoksi kaikki eivät enää mahdu pesimään hoitoniittyjen parhaimmilla paikoilla ja uusia pareja onkin asettunut Purolahden hoitoniittyyn rajautuville peltolohkoille, lohkojen välisiin ojiin. sekä v. 2022 alkaen myös Viikinojan varteen kaivettujen altaiden reunamille. Nämä parit ruokailevat säännöllisesti hoitoniityillä ja kasvillisuudesta vapailla lieterannoilla. Lammassaaren hoitoniityn laajennus syksyllä 2017 kasvatti lajille sopivan ympäristön alaa ja uudelle, pitkosten viereiselle osalle asettuikin keväällä 2018 uusi pari ja siitä lähtien on punajalkaviklolla ollut siellä reviiri. Niittyjen laajennuttua syksyllä 2020 Keinumäen edustalle myös sinne asettui punajalkaviklopari v. 2021 keväällä.

Kaikkien punajalkaviklojen reviirit sijoittuvat joko kokonaan hoitoniityille tai pelloilla pesivien osalta suureksi osaksi niille. Tänä vuonna yhteensä 4 paria pesi Purolahden hoitoniityn, hoitoniittyyn rajautuvien peltolohkojen sekä Viikinojan altaiden muodostamalla alueella, 2 Lammassaaren hoitoniityn vanhalla osalla, 1 Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä ja 1 Keinumäen edustan niityllä.

Hätäileviä emoja havaitsin 24.5. alkaen, jolloin Lammassaaren hoitoniityllä varoitteleva emo. Viikinojan altailla oli 25.5. varoitteleva emo. Ainoan poikashavainnon tein 26.6., jolloin yksi noin kolmen viikon ikäinen poikanen näkyi Purolahden hoitoniityn pohjoisosassa. 6.7. näkyi nuori lintu Lammassaaren hoitoniityn vesirajassa ja 9.7. Purolahden pohjoisosan uuden lampareen reunalla.

Ruohokarilla (Lemmenlehdossa) ja Purolahden pohjoisosan kumpareella pesineet ketut saalistelivat päivittäin hoitoniityillä ja pelloilla ja kahlaajien sekä muiden lintulajien pesät ja poikaset olivat koko pesimäkauden vaarassa.

Vuonna 2022 en havainnut yhtään poikasta, vaikka hätäileviä emoja oli 29.5. alkaen. Tuolloin Purolahden hoitoniityllä varoitteli kaksi paria. Lammassaaren hoitoniityllä oli kaksi hermostunutta paria 6.6. ja tuosta päivästä eteenpäin kiivaasti huutavia pareja oli yleisesti kaikilla lahden kahdeksalla reviiirillä. Poikasilla oli kuitenkin ottajia. Ruohokarilla/Lemmenlehdolla pesinyt kettu oli jatkuvasti läsnä Lammassaaren niityllä. Myös Purolahden hoitoniityillä sekä Etu-Viikin pelloilla kettu oli poikasaikaan sekä valoisalla että hämärissä liikkeellä.

Ainoat mahdollisesti lahdella syntyneet nuoret (5) näkyivät 4.7. Lammassaaren - Purolahden hoitoniittyjen vesirajassa (E. Hiekkänen), mutta yhtä hyvin ne saattoivat olla muualta tulleita.

Useana aiempana vuonna poikasia on kyllä havaittu. Vuonna 2021 huomasin ensimmäisen poikasen (vähän alle kahden viikon ikäinen) 23.6 Purolahden hoitoniityn eteläosassa ja 28.6. samalla paikalla oli kolme isoa poikasta. Ainakin kahden parin poikasia (3 nuorta ja 2 isoa poikasta) ruokaili Purolahden lietteillä 3.7. Hoitoniittyjen lietteille oli 13.7. kerääntynyt 11 nuorta lintua, joiden joukossa saattoi olla jo muualla syntyneitä. Poikueita oli hätäilyn tai poikashavaintojen perusteella enemmistöllä (ainakin kuudella) pareista, jos ei kaikilla.

Vuonna 2020 ainakin kahden parin poikasia (3 + 1) näkyi Purolahden hoitoniityn lieterannoilla kesäkuun ensimmäisestä viikosta alkaen kuin myös hätäileviä pareja Lammassaaren niityn saraikkoisessa länsireunassa ja pelto-ojien varsilla. Neljä nuorta lintua ruokaili rantalietteillä juhannuksen jälkeisinä päivinä. Emojen käyttäytymisen perusteella poikueita oli seitsemällä parilla.

Vuonna 2016 havaitsin poikueita yhdellä parilla (1 poikue/4 paria). v. 2017 kolmella (3/5), v. 2018 neljällä (4/7) ja v. 2019 seitsemällä (7/8).

Taivaanvuohien parimäärä (8) oli keskimääräinen viimeisen yhdentoista vuoden aikana (v. 2013 5, v. 2014 8, v. 2015 9, v. 2016 8, v. 2017 6, v. 2018 8, v. 2019 6, v. 2020 11, v. 2021 11 ja v. 2022 10). Eniten reviiirejä (6) oli hoitoniityillä, ja niistä Lammassaaren hoitoniityn vanhalla osalla 1, Lammassaaren pitkosten viereisellä niityllä 1, Keinumäen edustan niityllä 1 ja Purolahden hoitoniityllä 3 (pohjoinen osa). Lisäksi reviiirejä oli Säynäslahden tervaleppäluhdalla 1 ja Pornaistenniemessä 1 (Lammassaaren pitkosten pohjoispää).

Pitkään asuttu reviiiri Ryönälahdella oli sekä viime että tällä pesimäkaudella tyhjä. Poikasia voi hyvällä onnella nähdä kasvillisuuden lomasta, varsinkin Purolahden hoitoniityn lietealueella, mutta nyt ei onni suosinut tarkkailijaa.

Kaksi paria **meriharakoita** pesi Arabianrannan asuintalojen tasakatoilla ranta-alueen reunalla, yksi pari alueen pohjoisosassa ja yksi eteläosassa. Yksi, lähes nuori poikanen näkyi 6.7. Arabianrannan nurmien

eteläosassa. Välittömästi seuranta-alueen ulkopuolella Varjosaassa oli yksi alle viikon ikäinen poikanen 30.5.

Vuonna 2022 havaitsin poikasia juhannuksen ajoista eteenpäin, ensimmäiset kolme isoa poikasta emojen seurassa 22.6. Heinäkuun alussa (2.7.) oli Kyläsaassa 2, Arabianrannassa 1 ja Purolahdella 3 (2 + 1) nuorta lintua aikuisten seurassa. Näistä osa saattaa olla syntyjään seuranta-alueen ulkopuolisista pesinnöistä.

Vuonna 2021 poikasia näkyi 23.6. alkaen Arabianrannassa (1 nuori) ja enimmillään 19.7. neljä nuorta.

Vuosina 2013 – v. 2022 pareja on ollut seuraavasti: v. 2013 0, v. 2014 2, v. 2015 2, v. 2016 1, v. 2017 2, v. 2018 2, v. 2019 2, v. 2020 2, v. 2021 2 ja v. 2022 2. Lisäksi seuranta-alueen välittömässä läheisyydessä, Leposaassa – Varjosaassa, pesii säännöllisesti yhdestä kahteen paria, jotka käyvät ruokailemassa Kyläsaaren – Arabianrannan alueella.

Lehtokurppien parimääräarvio (3) perustuu yksittäisinä iltaöinä, joko yhdessä reviirien rajalla tai erikseen ja etäällä toisistaan havaittujen reviirilentävien koiraiden yhteismääriin. Selkeästi toisistaan erottuvat, säännölliset lentoreitit sijoittuivat seuraaville alueille: 1) Pornaistenniemi – Lammassaari, 2) Viikinpää - Keinumäki – Hakalanniemi - Mölylä ja 3) Saunalahti – Fastholma – Rajakallio – Herttoniemen metsäselänne. Lentoreitti ja sen kattama alue voi jonkin verran vaihdella iltojen välillä, mikä hankaloittaa parimäärän arviointia. Kolme paria on seuranta-alueen reviirien vähimmäismäärä.

Reviirien arvioitu määrä on vaihdellut viime vuosina 1 - 3 välillä: v. 2013 1, v. 2014 2, v. 2015 2, v. 2016 2, v. 2017 3, v. 2018 2, v. 2019 2, v. 2020 3, v. 2021 3 ja v. 2022 3.

Rantasipipareja (12) pesi tasaisesti Vanhankaupunginlahdella: Kivinokan länsikärjessä (1), Kivinokan luoteisrannalla (1), Kivinokan pohjoisessa poukamassa (1), Saunalahden pohjukassa (1), Fastholmassa (1), Hakalanniemen eteläosassa (1), Säynäslahden tervaleppäluhdalla (1), Kuusiluodossa (1), Kokkoluodolla (1), Klobbenilla (1) ja Lammassaarella (1). Hätäileviä emoja näkyi kesäkuun puolivälistä eteenpäin. Parimäärä on viime vuosina pysytellyt hieman toisella kymmenellä: v. 2013 7, v. 2014 10, v. 2015 9, v. 2016 10, v. 2017 12, v. 2018 12, v. 2019 12, v. 2020 13, v. 2021 11, v. 2022 11.

Hoitoniityillä pesi kaikkiaan neljä kahlaajalajia (töyhtöhyyppä, punajalkaviklo, pikkutylli ja taivaanvuohi) (Taulukko 1, s. 75?). Parien yhteismäärä oli 46, yhdeksän enemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin osa töyhtöhyyppistä siirtyi luultavasti niittyjen pitkittyneen märkyyden vuoksi pesimään Etu-Viikin pelloille. Hoitoniityillä pesivien kahlaajien parimäärä on v. 2013 alkaen lähes viisinkertaistunut: v. 2013 10, v. 2014 14, v. 2015 20, v. 2016 25, v. 2017 24, v. 2018 29, v. 2019 29 paria, v. 2020 36, v. 2021 47, v. 2022 37 ja v. 2023 46. Iso osa parimäärän kasvusta on johtunut töyhtöhyyppien parimäärän kasvusta: v. 2013 niityillä pesi 2 paria hyyppiä ja v. 2023 28, mutta yhtä lailla kaikkien kahlaajalajien pareja pesii nyt niityillä enemmän.

Hoitoniittyjen varpuslinnuista

Hoitoniityillä pesi 21 varpuslintulajia, mikä on keskimääräistä tasoa kuluneen yhdentoista vuoden aikana (v. 2013 22, v. 2014 21, v. 2015 18, 2016 21, v. 2017 23, v. 2018 24, v. 2019 23 ja v. 2020 24, v. 2021 23 ja v. 2022 19) (Taulukko 2, s. 73). Varpuslintupareja oli 117 eli keskimääräistä enemmän (v. 2013 96, v. 2014 102, v. 2015 73, v. 2016 88, v. 2017 99, v. 2018 130, v. 2019 110, v. 2020 107, v. 2021 115 ja v. 2022 99), kun yhdentoista vuoden keskiarvo on 103 paria.

Varpuslintujen kokonaisparimäärän pudotus v. 2015 pesimäkaudella selittyi suureksi osaksi v. 2014 myöhäissyksyllä tehdyllä Purolahden hoitoniitylle levinneen ruoikon niitolla, mikä supisti ruoikkolajeille (ruokokerttunen ja pajusirkku) soveliasta pesimäympäristöä. Vuoden 2018 varpuslintujen runsas parimäärä johtui ruokokerttusten päämuuton aikaan vallinneista suotuisista sääoloista, jonka seurauksena ruokokerttusreviirejä oli tavallista tiheämmin hoitoniittyjen ruoikkoisissa osissa. Vaikka ruoikkoiset alueet ovat niittyjen tehostuneen hoidon myötä kaventuneet, ruokokerttusten runsauden vuosittaiset vaihtelut selittävät suureksi osaksi varpuslintujen kokonaisparimäärän heilahtelut. Vuonna 2022 parimäärän laskuun vaikutti lajimäärän lasku itsessään sekä mm. punavarpusen (5 parin pudotus), talitiaisen sekä keltävästäräkin vähäisempi esiintyminen ja mustarastaan puuttuminen kokonaan.

Ruohokarin/Lemmenlehdon lehtipuuston harvennus on vähentänyt varpuslintujen laji- ja parimäärää siellä ja toisaalta pensaikkojen poisto Purolahden hoitoniityllä.

Hoitoniittyjen tehostunut hoito (erityisesti loppukesällä tehtävät niitot) sekä niittyjen pinta-alan kasvu Lammassaaren hoitoniityn laajentumisen myötä (pitkosten viereinen niitty loppukesällä 2017 ja Keinumäen edustan niitty loppukesällä 2020), ovat voimakkaamman laidunpaineen ohella lisänneet avomaan varpuslintujen parimäärän vähän yli kahdestakymmenestä ensin neljäkymmenen tuntumaan ja v. 2023 jo viiteenkymmeneen (Taulukko 3, s. 62). Hoidon sekä niittyalan laajentumisen vaikutus näkyy niin kahlaajien kuin avomaan varpuslintujen parien yhteismäärän kasvuna sekä Lammassaaren että Purolahden hoitoniityillä (Taulukko 4, s. 63). Viime vuosina näiden linturyhmien lajimäärä on kuitenkin laskenut Lammassaaren alueen hoitoniityillä (mm. sitruunavästäräkki ja tylli puuttuvat).

Ruoikosta raivattu niitty ei välttämättä saavuta heti ensimmäisenä vuonna avomaan lintujen suosiota pesimäpaikkana, vaan vuosien kuluessa, kun niittyä hoidetaan. Vuonna 2018, ensimmäisenä keväänä Lammassaaren hoitoniityn uuden osan (pitkosten viereinen niitty) raivauksen jälkeen, niityllä pesi vain yksi pari niittykirvisiä, ainoana lintulajina. Vuonna 2019 niityllä pesi jo viisi avomaan lajia ja yhteensä 6 paria. Vuonna 2020 lajimäärä oli noussut seitsemään ja parimäärä 17:ään. Vuonna 2021 olivat avomaan lajit säilyneet samoina, mutta parimäärä oli laskenut kahdella, 15:een. Vuonna 2022 lajeja pesi kuusi ja parimäärä oli pudonnut 12:een. Niityllä oli toukokuussa vain vähän kuivaa maata ja tämä saattoi vaikuttaa sen houkuttelevuuteen pesimäpaikkana. Tänä vuonna lajimäärä pysyi kuudessa, mutta parimäärä kohosi 17:ään.

Yhtenä tekijänä varpuslintulajien parimäärän viime vuosien kasvussa on keltavästäräkin nousu syvimmästä alhosta: v. 2015 – v. 2018 pareja oli vain 4 – 7, kun taas v. 2019 – v. 2021 vähintään 15. Vuonna 2022 keltavästäräkiparien määrä laski 13:een, mutta nousi v. 2023 jälleen 15:een. Avomaan varpuslintujen (keltavästäräkki, västäräkki, sitruunavästäräkki, niittykirvinen, kiuru) parimäärät ovat sitruunavästäräkkiä lukuun ottamatta säilyneet likimain samoina, ja joillain (erityisesti kiuru) on pesiviä pareja tullut myös lisää. Avomaan varpuslintujen parimäärä oli tänä vuonna 50, suurin yhdentoista vuoden tarkastelujaksolla (v. 2013 23, v. 2014 39, v. 2015 28, v. 2016 29, v. 2017 27, v. 2018 23, v. 2019 39, v. 2020 44, v. 2021 40 ja v. 2022 37). Niittyalan kasvu n. 40 % ei kuitenkaan ole lisännyt samassa mittakaavassa avomaan varpuslintujen parimääriä. Etenkin Keinumäen edustan niitty on ollut kesäaikaan, ja varsinkin pesimäkauden alkupuolella, isolta osaltaan monelle lajille liian vetinen.

Keltavästäräkkejä pesi hoitoniityillä tänä vuonna 15 paria, eli kaksi paria enemmän kuin v. 2022 (13), ja saman verran kuin v. 2021 (15). Lähiaikojen parhaasta vuodesta, v. 2020 (19), kuitenkin jäätiin. Lammassaaren ympäristön niityillä keltavästäräkkejä pesi 9 paria eli kaksi enemmän kuin viime vuonna (7) ja kaksi vähemmän kuin huippuvuonna 2020 (11). Purolahden niityllä parimäärä on säilynyt lähivuodet

houkuttelevamman pesimäympäristön eli matalamman kasvillisuuden seuraavalle pesimäkaudelle kuin pelkkä loppukesän koneniitto.

Purolahden hoitoniityn itäreunalta on v. 2017 alkaen poistettu Tringa ry:n vapaaehtoisten voimin pensaikkoja niityn avoimuuden säilyttämiseksi. Pensaikkojen raivauksen merkitys puoliavoimen ympäristön varpuslintulajien (mm. pensaskerttu, pajulintu, punakylkirastas, punavarpunen) reviirimäärien vaihteluun on vaikea arvioida. Monilla näistä lajeista koko maan pesimäkanta on laskussa ja osalla muuttokauden olosuhteet vaikuttavat suuresti reviirimääriin. Uutta vesaikkoa nousee niityn reunoille nopeasti raivauksen jälkeen, joten jonkin verran pensaikkoa niityllä joka vuosi on.

Viikinojan varteen Purolahden hoitoniityn pohjoisosaan kaivettiin talvella 2021/2022 kolme allasta hidastamaan veden virtaamaa ja ravinteiden kulkeutumista lahteen. Samassa yhteydessä ojan itäpuoliselta osalta poistettiin nuorta lehtipuustoa ja niittyala pieneni vähäisesti niityn koillisreunalta. Muutamia ojan varrella aiemmin pesineitä lajeja (mm. mustarastas) puuttui ojan varresta tämän vuoksi.

Hoitoniittyjen linnustosta

Hoitoniityillä pesi tällä pesimäkaudella 26 lajia. Näistä 21 oli varpuslintulajeja ja 5 kahlaajalajeja. Vuosina 2013 – v. 2022 hoitoniityillä on pesinyt 34 lajia.

Avomaan lajeja pesi tänä vuonna 10 (keltavästäräkki, västäräkki, niittykirvinen, kiuru, kivitasku, töyhtöhyyppä, punajalkaviklo, taivaanvuohi, pikkutylli, tylli). Kymmenen avomaan lajia pesi Purolahden hoitoniityllä, ja yhdeksän Lammassaaren ympäristön hoitoniityillä (tylli puuttui) (Taulukko 4, s. 84 – s. 85). Avomaan lajien pareista vähän suurempi osa, 55 % (54/98), pesi Lammassaaren ympäristön hoitoniityillä, kun taas v. 2021 66 % (57/87) ja v. 2022 65 % (48/74) ero oli vielä suurempi Lammassaaren hyväksi.

Avomaan lajien parimäärän osuus hoitoniityillä pesineiden kaikkien lajien parimäärästä on v. 2013 – v. 2023 vaihdellut 30 % - 60 % (v. 2013 31 % (33/105), v. 2014 45 % (52/115), v. 2015 47 % (48/103), v. 2016 47 % (54/114), v. 2017 41 % (51/123), v. 2018 30 % (46/151), v. 2019 49 % (68/139), v. 2020 55 % (79/143), v. 2021 53 % (87/164), v. 2022 54 % (74/137) ja v. 2023 60 % (98/164)). Avomaan lajien osuus on ollut suurin v. 2020 jälkeisinä vuosina. Ruokokerttusten parimäärän vaihtelu on vaikuttanut isosti kokonaisparimäärän vuosittaiseen vaihteluun ja avomaan lajien osuuteen siinä (erityisesti v. 2018 ruokokerttunen oli runsas). Tämän ohella on tehostunut laidunnus yhdessä koneniiton ja täydentävän talkootyön kanssa laajentanut matalan kasvillisuuden alaa, lisäten avonaisuutta v. 2020 edeltäviin vuosiin verrattuna.

Hoitoniityillä pesineiden lajien kokonaisparimäärässä on havaittavissa tasaista nousua, suurimpana syynä avomaan lintujen (etenkin kahlaajien (Taulukko 1, s. 81) parimäärän nousu uusien niittyjen ja

tehostuneen hoidon myötä. Viime vuosien kohtuullisen hyvän tilanteen taustalla ovat jokavuotinen koneniitto loppukesällä, riittävä määrä laiduneläimiä (v. 2021 kyyttöjä n. 25 ja lampaita n. 80, v. 2022 lampaita vähän vähemmän) sekä koneniittoja täydentävät Tringan talkoot, joilla vesiraja pidetään kasvillisuudesta vapaana.

Lammassaaren hoitoniityllä pesivien lajien menestystä varjostaa läpi pesimäkauden niityllä päivystävä varisparvi. Lähemmäs kahdensadan nuoren ja pesimättömän variksen joukkio on merkittävä uhka avomaalla pesintää yrittäville linnuille. Suuren parven läsnäolo vaikuttaa kielteisesti pesintää harkitsevien pariin päätökseen pesiäkö niityllä vai ei. Viikin – Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen luoteisreunassa, alueen välittömässä läheisyydessä toimiva biojäteasema on varisparvea ruokkiva ja luonnonsuojelualueen linnuston pesimämenestystä heikentävä tekijä. Biojäteaseman tulisi siirtyä nykyiseltä paikaltaan.

Purolahden hoitoniityn lampareiden vesilinnuista

Seurasin vesilintujen esiintymistä neljällä, talvella 2022/2023 Purolahden hoitoniitylle kaivetulla lampareella. Kaksi lampareista kaivettiin hoitoniityn eteläosaan ja kaksi pohjoisosaan (ns. tulvaniitty). Lampareissa oli vettä läpi kauden, puolisen metriä kussakin. Aiemmin on vesi peittänyt Purolahden hoitoniittyä vain ajoittaisesti, meriveden nousun, voimakkaiden sateiden tai lumen sulamisvesien sinne tulviessa.

Seuranta ajoittui pesimäkaudelle (11.4. – 16.7.). Laskin lampareissa tai niiden vesirajassa ruokailevien tai lepäilevien vesilintujen lukumäärät Purolahden lintutornista. Koska tarkoitukseni oli seurata hoitoniitylle luodun, täysin uuden ympäristön merkitystä vesilinnuille, en ottanut lopputuloksissa huomioon lampareiden ulkopuolisilta hoitoniityn osilta laskemiani yksilöitä.

Tulosten käsittelyssä jaoin laskentakauden viiden vrk:n jaksoihin (Kuvaaja 16, s, 93). Poimin jokaisesta suurimman, lajikohtaisen päiväsumman. Jaksoissa oli havainnointia vähintään kahtena päivänä (paitsi 30.6. – 4.7., jolloin ei havainnointia). Lukumääriin sisältyvät sekä aikuiset että poikaset.

Lampareilla ruokaili tai lepäili 12 vesilintulajia. Yli puolessa jaksoista esiintyi telkkä (72 % jaksoista) sekä sinisorsa, tavi ja merihanhi (nämä kolme lajia 61 %). Kanadanhanhi esiintyi puolessa havainnointijaksoista, ja valkuposkihanhi sekä haapana vähän alle puolessa. Muut lajit olivat esiintymisensä mukaisessa järjestyksessä: harmaasorsa (22 %), heinätavi (17 %), lapasorsa (11 %) sekä laulujoutsen ja tukkasotka (molemmat lajit 0,5 %). Rikkaimmillaan lampareiden vesilintulajisto oli toukokuun lopulta eteenpäin. Tällöin yhdellä havainnointikerralla oli näkyvillä vähintään kuusi ja enimmillään kahdeksan lajia.

Päiväkohtaisten maksimien yhteismäärä oli 1208 yksilöä, mistä lukumääräisesti runsaimmat olivat valkoposkihanhi (483 yksilöä), merihanhi (212), tavi (138), sinisorsa (126), telkkä (109) ja kanadanhanhi (82). Näiden kuuden lajin yksilöiden yhteismäärä oli 95 % kaikkien lampareilla havaittujen vesilintulajien yksilöiden yhteismäärästä. Lapasorsan summa oli 10, harmaasorsan 7, heinätavin 6, laulujoutsenen 2 ja tukkasotkan 1.

Kahdeksan lajia toi poikasiaan lampareille: sinisorsa, tavi, haapana, lapasorsa, telkkä, merihanhi, kanadanhanhi ja valkoposkihanhi. Eniten sekä poikueita että poikasia toivat merihanhet: kahdeksan poikuetta ja 28 poikasta. Vastaavasti valkoposkihanhet toivat viisi poikuetta ja 11 poikasta, sinisorsat viisi poikuetta ja 14 poikasta, telkät neljä poikuetta ja 24 poikasta, tavit kolme poikuetta ja 8 poikasta. Haapanalla oli yksi poikue ja 8 poikasta, lapasorsalla yksi poikue ja yksi poikanen ja kanadanhanhella yksi poikue ja kuusi poikasta.

Lampareet kaivettiin turvaamaan etenkin vesilintupoikueiden varttumista. Ympäristönä ne näyttivätkin houkuttavan vesilintuemoja, sen verran paljon poikueita lampareille tuotiin. Havaitsin Purolahden hoitoniityn lamparealueella enemmän puolisuikeltajasorsien poikueita kuin millään muulla Vanhankaupunginlahden alueella (Kartta 1, s. 94), yhteensä 10. Puolisukeltajasorsapoikueiden esiintyvyydessä lähimmäs pääsivät Pornaistenniemen ympäristö (9 poikuetta etulampareella ja purkuojan eteläosassa), Saunalahti (8) ja Viikin vanhan puhdistamon allas yhdessä purkuojan pohjoispään kanssa (8).

Lampareille tuoduista poikueista katosi poikasia syystä tai toisesta. Yhdenkään pedon en havainnut vievän poikasia, mutta jatkuvasti lampareiden liepeillä partioinut kettu sekä lähistöllä pesinyt kanahaukka hyvinkin nappasivat poikasen, jos toisen, silloin kun kukaan ei ollut katsomassa. Miten hyvin poikasille riitti ravintoa lampareissa, en kiikarilla katsoen saanut viitteitä. Telkän poikaset sukeltelivat ahkeraan, puolisuikeltajat pupelsivat veden pieniä selkärangattomia ravinnokseen ja hanhipoikueet laidunsivat vesirajan kasveja, mutta määriä en katsomalla nähnyt. Osa poikasista varttui, osa ei.

Merihanhi poikasten alkuperäisestä määrästä (28) hävisi kuusi. Noin viikon ikäisissä poikueissa oli 2, 2, 3, 3, 4, 4, 4, 6 poikasta ja heinäkuun lopulla 2, 2, 2, 2, 2, 3, 4, 5.

Yhdestä seitsemän sinisorsan poikasen poikueesta katosi yksi ja toisesta kolmen poikasen poikueesta kaksi poikasta. Haapanapoikueesta (8) hävisi neljä ja yhdestä telkkäpoikueesta (11) kuusi poikasta. Useimmista lampareilla viihtyneistä poikueista oli kadonnut jäseniä jo ennen kuin ne uivat lampareille, niin vähälukuisia ne ensi kertaa tavatessa olivat. Nämä yhden tai kahden poikasen poikueet varttuivat sitten ainakin nuoruusiän kynnykselle lampareilla.

Purolahden hoitoniitylle kaivetut lampareet osoittautuivat sekä vesilintujen yksilömäärien että poikueiden paljouden (yhteensä 26 poikuetta) perusteella menestykseksi. Myös silloin, kun Purolahden hoitoniityllä on lampareita edeltävänä viimeisenä yhtenätoista vuonna ollut poikasaikaan yhtäjaksoisesti

useana päivänä vettä, ovat monet puolisukeltajasorsaperheet uineet niityn tulviviin osiin, etenkin sen pohjoiselle puoliskolle. Hoitoniityn pohjoisen puolen kahdella lampareella viihtyi nytkin enemmistö vesilinnuista.

Uhanalaiset ja harvalukuiset seuranta-alueella pesivät lajit (pesineet vähintään yhtenä v. 2013 – v. 2023 pesimäkautena) (lintudirektiivin liitteen I (D), v. 2019 uhanalaisluettelon (CR= äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä), al. alueellisesti uhanalainen sekä aiempien v. 2015, v. 2000 ja 2010 uhanalaisluettelon lajit (uhanalaisuusluokitus merkitty sulkuihin)). Vuosien 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, v. 2019, v. 2020, v. 2021 ja v. 2022 parien/reviirien määrä ilmoitettu suluissa.

Laji	pareja/reviirejä
laulujoutsen D	1 (0, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 2, 2, 2)
haapana VU	21 (12, 16, 17, 14, 25, 19, 16, 26, 17, 20)
heinätavi VU	2 (1, 3, 3, 2, 2, 2, 3, 2, 2, 2)
punasotka CR	0 (1, 0, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 0, 1)
tukkasotka EN	0 (3, 2, 1, 1, 1, 1, 2, 1, 1, 2)
isokoskelo NT	1 (2, 3, 3, 3, 4, 4, 1, 1, 1, 1)
tukkakoskelo NT	0 (1, 1, 2, 2, 1, 1, 2, 1, 2, 0)
ruisräikkä D	0 (1, 1, 1, 0, 1, 1, 0, 8, 3, 0)
silkkiuikku NT	21 (45, 46, 44, 49, 64, 46, 45, 44, 29, 37)
pikku-uikku CR	0 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0)
kaulushaikara D	0 (1, 3, 1, 1, 1, 1, 0, 1, 3, 2)
ruskosuohaukka D	1 (0, 0, 0, 1, 1, 1, 1, 0, 0, 0)
kanahaukka NT	1 (1, 1, 1, 2, 2, 2, 2, 3, 3, 1)
luhtahuitti D	0 (1, 2, 10, 6, 3, 3, 2, 3, 6., 1)
liejukana VU	5 (0, 1, 1, 1, 0, 1, 2, 6, 3, 4)
nokikana EN	9 (21, 39, 38, 31, 35, 20, 26, 34, 25, 27)
kurki D	0 (0, 0, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 0, 0)
pikkutylli NT	9 (3, 4, 8, 9, 8, 9, 10, 10, 11, 11)
tylli (NT 2015)	1 (0, 0, 1, 1, 3, 1, 1, 3, 1, 1)
rantasipi (NT 2010)	12 (7, 10, 9, 10, 12, 12, 12, 13, 11, 11)

punajalkaviklo NT	8 (2, 3, 4, 4, 5, 7, 8, 8, 8, 8)
taivaanvuohi NT	8 (5, 8, 9, 8, 6, 8, 6, 11, 11, 10)
käki (NT 2000)	2 (1, 1, 2, 0, 1, 1, 0, 1, 0, 1)
tervapääsky EN	pesii, ei tietoa parimääristä
palokärki D	0 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 1, 0, 0)
pikkutikka (VU (2000))	5 (6, 6, 7, 5, 6, 7, 6, 6, 8, 6)
käenpiika NT	0 (3, 2, 2, 0, 1, 0, 0, 0, 0, 0)
kiuru NT	pesii, tietoa vain hoitoniittyjen parimääristä: 9 (2, 3, 1, 0, 2, 1, 4, 5, 6, 7)
haarapääsky VU	9 (v. 2013 – 2015 ei arviota, v. 2016 ja v. 2017 10 – 20, v. 2018 15, v. 2019 23, v. 2020 15, v. 2021 11, v. 2022 10)
räystäspääsky EN	0 (v. 2013 – 2015 ei arviota, v. 2016 5 – 10, v. 2017 0 – 5, v. 2018 2, v. 2019 0, v. 2020 0, v. 2021 0, v. 2022 0)
niittykirvinen(NT 2015) al.	hoitoniityt 21 (11, 19, 22, 21, 17, 13, 17, 17, 16, 16), pelloilla pesii viitisen paria
västäräkki NT	pesii, hoitoniittyjen parimäärät: 3 (1, 2, 1, 1, 2, 2, 2, 2, 1, 1). Natura-alue v. 2004, 2007, 2012 ja 2018: 2, 10, 13, 6.
sitruunavästäräkki EN	0 (3, 2, 1, 1, 1, 1, 1, 0, 0, 0)
keltavästäräkki(NT 2015) al.	hoitoniityt 15 (6, 11, 4, 7, 5, 6, 15, 19, 15, 13), pelloilla 3 (5, 5, 6, 5, 5, 4, 4, 2, 5)
kivitasku (NT 2015)	9 (5, 8, 6, 7, 5, 4, 9, 9, 9, 6)
pensastasku VU	2 (2, 3, 1, 2, 2, 1, 1, 3, 1, 1)
pensaskerttu NT	38 (v. 2019 24, v. 2020 32, v. 2021 32, v. 2022 26)
ruokokerttunen NT	pesii, hoitoniittyjen parimäärät: 21 (30, 22, 8, 12, 21, 43, 20, 13, 25, 29). Natura-alue v. 2004, 2007, 2012 ja 2018: 357, 424, 310, 443
ruokosirkkalintu EN	2 (1, 0, 1, 0, 0, 1, 0, 1, 1, 1)
rastaskerttunen VU	7 (8, 9, 6, 6, 8, 12, 11, 9, 3, 6)
sirittäjä (NT (2010))	25 (10, 20, 20, 8, 10, 10, 27, 22, 33, 25, 24)
tiltalti (VU (2000))	1 (0, 1, 2, 3, 2, 1, 5, 6, 6, 5)
pikkusieppo D	1 (0, 0, 0, 2, 3, 2, 0, 1, 3, 2)
viiksitimali VU	10 (0, 2, 5, 10, 10, 27, 20, 25, 20, 10) v. 2018 koko Natura-alueen kartoitus, v. 2013 – v. 2017 ja v. 2019 – 2021 ei Natura-alueen kartoitusta, vain arvio.
pähkinänakkeli VU	0 (0, 0, 0, 0, 0, 1, 1, 1, 0, 0)
pussitiainen EN	0 (3, 0, 0, 1, 1, 1, 0, 0, 0, 0)
pikkulepinkäinen D	3 (2, 2, 2, 2, 1, 1, 2, 2, 2, 1)
kottarainen (NT (2000))	12 (30, 31, 26, 18, 21, 30, 29, 24, 17, 13)

harakka NT	6 (v. 2020 7, v. 2021 6, v. 2022 4) (v. 2004, 2007, 2012 ja v. 2018 Natura-alue: 2, 2, 2, 1)
närhi NT	7 (v. 2017 2, v. 2018 5, v. 2019 4, v. 2020 6, v. 2021 6, v. 2022 6)
varpunen EN	n. 20 (koetila v. 2013 – v. 2020: 10 – 20, 10 – 20, 10 – 20, 10 – 20, 10 – 20, n. 15, 30, n. 20, n. 15, n. 20)
viherpeippo EN	11 (ei tietoa v. 2013 – v. 2016, v. 2017 ainakin 8, v. 2018 ainakin 8, v. 2019 14, v. 2020 ainakin 8, v. 2021 16, v. 2022 12)
punatulkku (VU 2015)	8 (v. 2013 – v. 2015 enintään muutamia pareja, v. 2016 – v. 2018 2, v. 2019 3. v. 2020 2, v. 2021 8, v. 2022 2)
punavarpunen NT	43 (n. 20, n. 20, n. 20, n. 30, n. 20, 30, 25, 33, 50, 41)
pajusirkku VU	hoitoniityt 21 (19, 17, 10, 11, 15, 21, 14, 11, 19, 12). Natura-alue v. 2004, 2007, 2012 ja 2018 (122, 144, 134, 147).
peltosirkku CR, D	0 (1, 1, 0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
merikotka D	0 (v. 2013 – v. 2019 0, v. 2020 1, v. 2021 0, v. 2022 0)

Uhanalaiset/harvalukuiset lajit, jotka havaittiin pesimäaikaan sopivassa

pesimäympäristössä, mutta eivät pesineet tai pesintä epätodennäköinen:

jouhisorsa VU, tukkakoskelo NT, punasotka CR, tukkasotka EN, kurki D, liro NT + D, suokukko CR, pikkulokki D, palokärki D, harmaapäätikka D, käenpiika NT, räystäspääsky EN, sitruunavästäräkki EN, kuhankeittäjä EN

Uhanalaiset/harvalukuiset lajit, jotka ruokailivat pesimäaikaan säännöllisesti alueella:

valkuposkihanhi D, merikotka D, sääksi D (NT (2010)), naurulokki VU, selkälokki EN, merilokki VU, harmaalokki VU, räyskä D (NT 2010)), kalatiira D, lapintiira D

Joitain vähälukuisia lajeja

Pikkutikkoja pesi 5 paria (Pornaistenniemi, Ryönälahden tervaleppäluhta, Fastholma, Saunalahti (2)).

Käpytikkapareja pesi 17. Pesiä löysin 7, maastopoikueita havaitsin 4 ja reviiirejä 6. Vuonna 2022 pareja pesi 18 (11 pesälöytöä ja 7 reviiirejä). Vuonna 2021 oli 19 paria.

Haarapääskypareista (9) kuusi pesi Viikin tutkimustilan ulkorakennuksissa, kaksi Verkkosaaren laiturialueella ja yksi Kulosaaren kartanon venesatamassa.

Kivitaskupareista (9) kaksi pesi Kyläsaarella, kaksi Arabianrannassa, kaksi Etu-Viikin pelloilla, yksi Viikin vanhalla puhdistamolla, yksi Purolahden hoitoniityllä (pohjoisosa) ja yksi Lammassaaren hoitoniityllä (vanha osa).

Kultarintoja oli keskimääräistä vähemmän, 17 reviiiriä (v. 2015 25, v. 2016 17, v. 2017 29, v. 2018 26, v. 2019 21, v. 2020 28, v. 2021 17, v. 2022 20), eniten Pornaistenniemessä (5), Fastholmassa (3), Ryönälahden tervaleppäluhdalla (2) ja Säynäslahden tervaleppäluhdalla (2).

Tiltalttireviirejä oli vain 1 ja se oli Pornaistenniemen lehdossa.

Pikkusiepporeviirejä oli 1 (Sopulitien metsä).

Peukaloisia oli enemmän kuin koskaan v. 2016 – v. 2023 jaksolla, kaikkiaan 13 reviiiriä (v. 2016 8, v. 2017 5, v. 2018 8, v. 2019 8, v. 2020 11, v. 2021 9 ja v. 2022 7). Reviiirit olivat Kivinokan vanhassa metsässä (3), Fastholmassa (2), Ryönälahden tervaleppäluhdalla (2), Mölylän metsässä (1), Hakalanniemessä (1), Keinumäellä (1), Sopulitien metsässä (1), Herttoniemen viljelypalstojen NE-reunassa (1) ja Pornaistenniemen lehdossa (1). Peukaloisreviiirit keskittyvät lahden itäosiin.

Puukiipijöitä pesi paljon, 12 paria. Puukiipijämäärät ovat hienoisessa kasvussa Viikin – Vanhankaupunginlahden alueella: v. 2016 reviiirejä oli 9, v. 2017 11, v. 2018 10, v. 2019 9, v. 2020 14 ja v. 2022 13. Puukiipijöitä esiintyy eniten lahden itärannalla. Tänä vuonna lahden itäpuolella oli 10 reviiiriä (v.

2021 10, v. 2022 10), Hakalanniemen – Keinumäen arboretumissa 1 (v. 2021 4, v. 2022 2) ja Pornaistenniemessä 1 (v. 2021 2 Pornaistenniemessä – Verkatehtaanpuistossa, v. 2022 1).

Närhihavainnot, jotka viittasivat pesintään, kertyi seitsemältä paikalta: Kivinokan vanhasta metsästä, Mölylän metsästä, Sopulitien metsästä, Saunalahden itärannalta, Majavakalliolta, Mäyrämetsästä ja Keinumäeltä.

Punatulkkureviirejä oli hyvin, peräti kahdeksan. Ne sijoittuivat seuraavasti: Mölylä (1), Fastholma (1), Rajakallio (1), Kivinokan vanha metsä (3), Keinumäen- Hakalanniemen arboretum (1), Mäyrämetsä (1).

Nokkavarpuksen runsastunut viime vuosina. Pareja oli tänä vuonna kuusi (v. 2017 1, v. 2018 2, v. 2019 2, v. 2020 6, v. 2021 7 ja v. 2022 7). Tämän vuoden reviirit sijoittuivat seuraavasti: Majavakallio - Fastholma - Ryönälahti 2, Mölylä 2, Hakalanniemen - Keinumäen arboretum 2. Viikin nokkavarpuksen pesimäpaikat ovat pääosin lehtipuuvaltaisia. Sekametsätyyppisillä paikoilla niissä kasvaa vähintään ryhmä korkeita lehtipuita. Lähietäisyydellä tavataan usein myös ns. jaloja lehtipuita, kuten jalavia ja runsaasti siemeniä tuottavia koristepensaita sekä hedelmäpuita. Tästä syystä Hakalanniemen – Keinumäen arboretum on ollut useana vuonna nokkavarpuksen suosiossa.

Urpiaisreviirejä oli kaksi: Fastholman - Majavakallion alueella (kuten v. 2017 – v. 2022) sekä Pornaistenniemessä – Lammassaaren alueella (myös v. 2021 reviiri).

Keltasirkkureviirejä oli seuranta-alueella 27 (v. 2020 28, v. 2021 15, v. 2022 22). Tänä vuonna reviireistä oli Etu-Viikin pelloilla tai peltoihin rajautuvissa metsän reunoissa 20 (v. 2020 18, v. 2021 10, v. 2022 12).

Pyrstötiaisia pesi kaksi paria. Säynäslahden tervaleppäluhdalla pari rakensi pesää, mutta pian tämän jälkeen pesä löytyi tuhoutuneena (Taavi Sulander). Fastholmassa pesintä onnistui. Tiedossani ei ole pyrstötiaisen pesintää aiemmilta seurantalaskentavuosilta (v. 1986 alkaen) Vanhankaupunginlahdella.

Naakkoja pesi viisi paria Klobbenissa, joista ainakin kolmessa pesintä onnistui (Eero Haapanen). Tämä on uusi ilmiö. Aikaisempina vuosina on ollut vain kolme naakan yksittäispesintää.

Kirjallisuus:

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisu (20/2013): Helsingin Vanhankaupunginlahden linnustonseuranta 2012. Vuosien 2000 – 2012 yhteenveto. Mikkola-Roos Markku; Rusanen Pekka; Lehikoinen Aleks; Haapanen Eero; Pynnönen Petro; Sarvanne Hannu.

Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. uusittu painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

Kaupunkiympäristön julkaisu 2019:29. Helsingin Vanhankaupunginlahden linnustonseuranta – Vuosien 2013 – 2019 yhteenveto. Hannu Sarvanne. Markku Mikkola – Roos, Pekka Rusanen ja Kalle Meller.

Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. uusittu painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

Luonnonvarakeskus: Vesilintuseurantojen tulokset (v. 2023) (<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/vesilinnut/>)

Taulukko 1. Kahlaajien parimäärät Vanhankaupunginlahden hoitoniityillä v. 2013 – v. 2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Punajalkaviklo	2	3	4	4	5	7	8	8	8	8	8
Pikkutylli	2	3	4	6	4	4	4	3	3	4	4
Tylli	0	0	1	1	1	1	2	1	1	0	1
Töyhtöhyppä	2	5	7	10	10	12	11	17	26	17	28
Taivaanvuohi	4	3	4	4	4	5	4	7	9	8	6
Pareja	10	14	20	25	24	29	29	36	47	37	47
Lajeja	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5

Taulukko 2. Varpuslintujen parimäärät Vanhankaupunginlahden hoitoniityillä v. 2013 – v. 2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kiuru	2	3	1	0	2	1	4	5	6	7	9
Niittykirvinen	11	19	22	21	17	13	17	17	16	16	21
Metsäkirvinen	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0
Västäräkki	1	3	1	1	2	2	2	2	2	1	3
Keltävästäräkki	6	11	4	7	5	6	15	19	15	13	15
Sitruunävästäräkki	3	2	0	0	1	1	1	0	0	0	0
Satakieli	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0
Kivitasku	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	2
Pensastasku	2	2	1	2	2	1	1	3	1	1	1
Punakyllkirastas	0	1	0	1	1	0	1	0	2	0	0
Laulurastas	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Räkättirastas	0	0	2	3	1	3	0	3	0	0	1
Mustarastas	0	0	5	0	2	1	1	2	2	0	3
Lehtokerttu	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Pensaskerttu	2	2	3	5	5	4	2	2	2	3	2
Hernekerttu	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
Pensassirkkalintu	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
Ruokokerttunen	30	22	8	12	21	43	20	13	25	29	21
Rytikerttunen	2	2	3	2	4	4	1	3	1	3	1
Viitakerttunen	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0
Luhtakerttunen	1	0	0	0	0	3	0	0	1	1	3
Pajulintu	1	3	2	4	3	2	2	4	1	1	1
Harmaasieppo	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Talitiainen	2	2	1	2	3	4	4	3	4	2	1
Sinitiainen	1	2	1	1	3	1	2	3	1	1	1
Viiksitimali	0	0	0	0	0	1	0	3	0	0	0
Pikkulepinkäinen	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1
Kottarainen	2	1	3	3	3	5	6	2	3	2	3
Peippo	3	2	3	3	3	3	3	2	1	1	2
Viherpeippo	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Punavarpunen	3	4	2	5	2	7	8	4	7	2	4

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Peltosirkku	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Keltasirkku	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	1
Pajusirkku	19	17	10	11	15	21	14	11	19	12	21
pareja yht.	96	102	73	89	99	130	110	107	115	99	117
lajeja yht.	22	21	18	21	23	24	23	24	23	19	21

Vuosina 2013 – v. 2023 yhteensä 34 lajia

Taulukko 3. Avomaan varpuslintujen parimäärät Vanhankaupunginlahden hoitoniityillä v. 2013 – v. 2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Keltavästäräkki	6	11	4	7	5	6	15	19	15	13	15
Sitruunavästäräkki	3	2	0	0	1	1	1	0	0	0	0
Västäräkki	1	3	1	1	2	2	2	2	2	1	3
Niittykirvinen	11	19	22	21	17	13	17	17	16	16	21
Kiuru	2	3	1	0	2	1	4	5	6	7	9
Kivitasku	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	2
yht. pareja	23	39	28	29	27	22	39	44	40	37	50

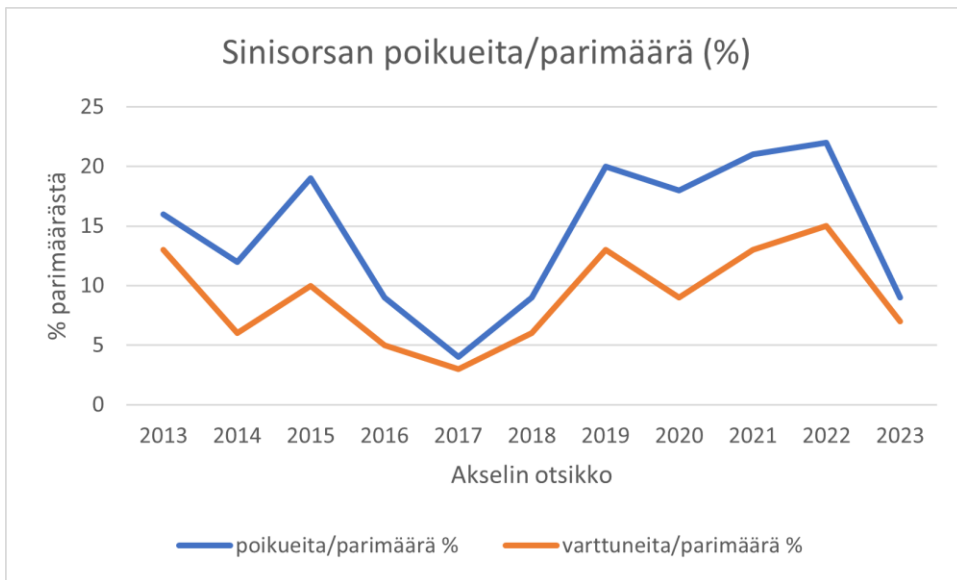
Taulukko 4. Avomaan varpuslintujen ja kahlaajien parimäärät Vanhankaupunginlahden hoitoniityillä v. 2013 – v. 2023

4.1 Lammassaaren hoitoniitty (sisältää uuden osan v. 2018 ja Keinumäen edustan niityn v. 2021 alkaen)

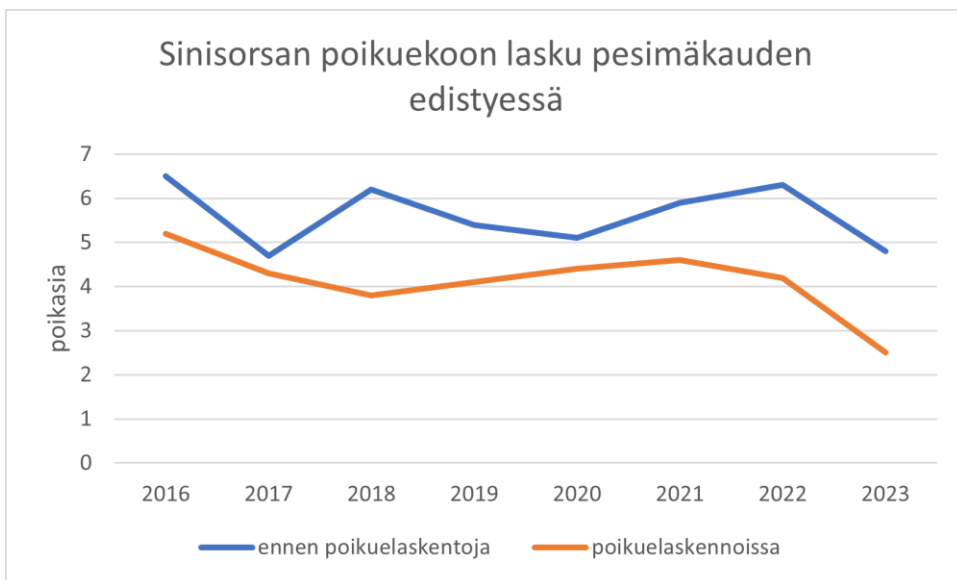
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Keltavästäräkki	5	9	2	3	3	2	7	11	8	7	9
Sitruunavästäräkki	3	2	0	0	1	1	1	0	0	0	0
Västäräkki	1	2	1	1	2	1	1	1	0	0	1
Niittykirvinen	9	15	15	14	14	9	9	9	9	10	14
Kiuru	2	2	0	0	2	1	2	3	5	5	5
Kivitasku	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Pikkutylli	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2
Tylli	0	0	1	1	1	1	2	0	0	0	0
Punajalkaviklo	0	1	1	1	1	3	3	3	4	4	4
Töyhtöhyppä	1	3	2	2	3	7	5	10	22	14	14
Taivaanvuohi	3	2	2	2	3	3	1	4	6	5	3
yht. pareja	26	37	25	26	32	30	33	39	56	48	53
yht. lajeja	8	9	8	8	10	10	10	8	7	7	9

4.2 Purolahden hoitoniitty

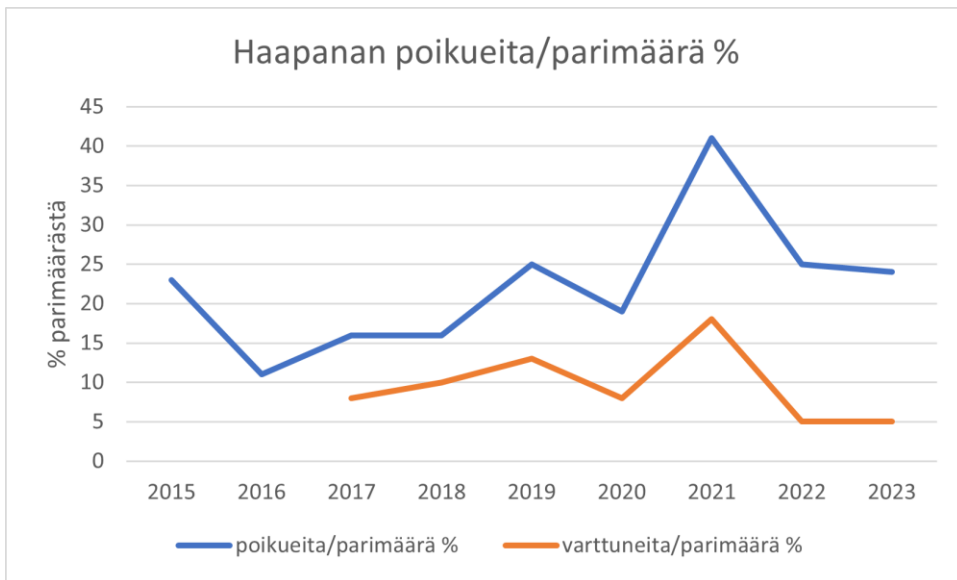
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Keltavästäräkki	1	2	2	4	2	3	8	8	7	6	6
Västäräkki	0	1	0	0	0	1	1	1	2	1	2
Niittykirvinen	2	4	7	7	3	4	8	8	7	6	7
Kiuru	0	1	1	0	0	0	2	2	1	2	4
Kivitasku	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1
Pikkutylli	1	2	3	4	2	2	2	1	1	1	2
Tylli	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1
Punajalkaviklo	2	2	3	3	4	4	5	5	4	4	4
Töyhtöhyppä	1	2	5	8	7	5	6	7	4	3	14
Taivaanvuohi	1	1	2	2	1	2	3	3	3	3	3
yht. pareja	8	16	24	29	20	22	36	37	31	26	44
yht. lajeja	6	9	8	7	7	8	9	10	10	8	10

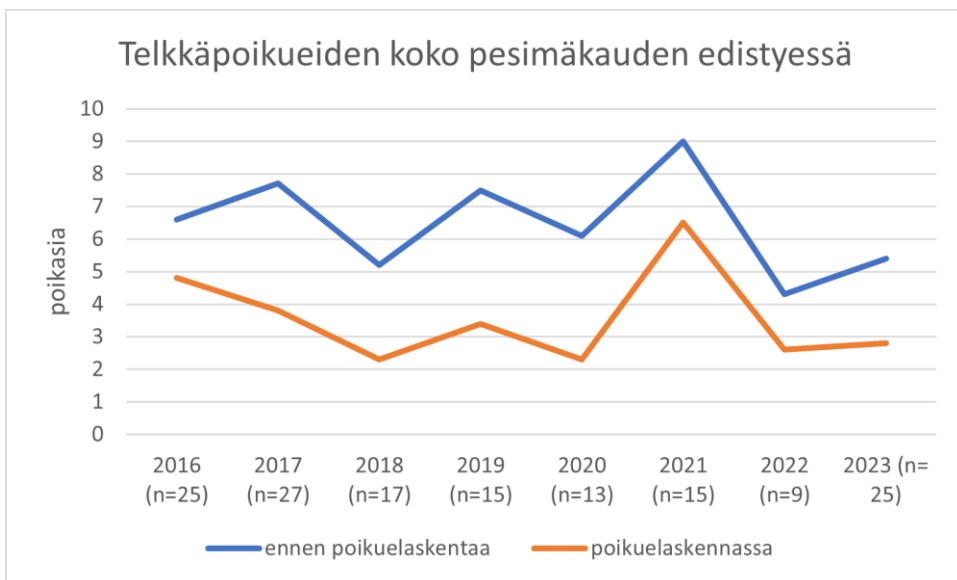
Kuvaaja 1. Sinisorsan poikueet ja varttuneet poikueet/parimäärä v. 2013 – v. 2023

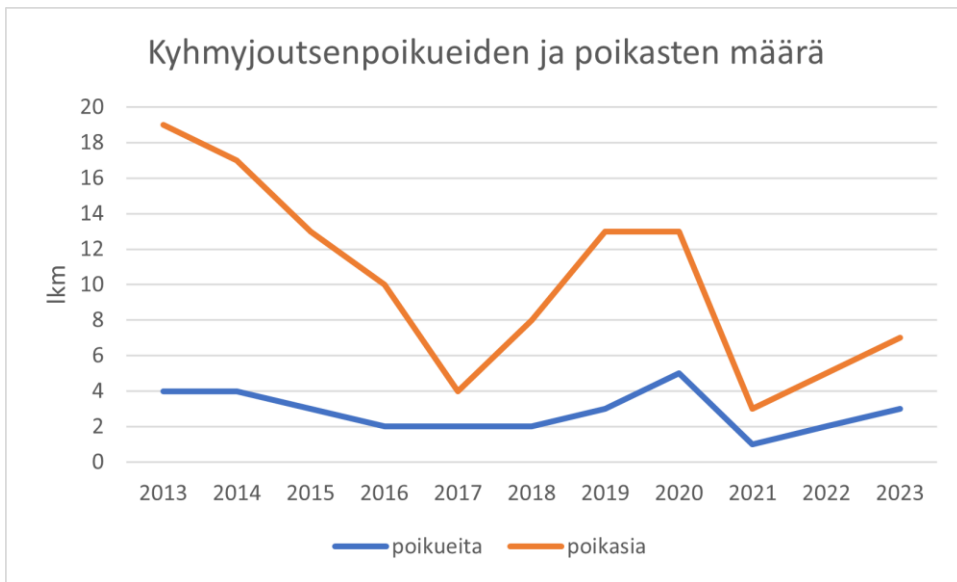
Kuvaaja 2. Sinisorsan poikuekoon lasku pesimäkauden edistyessä v. 2016 – v. 2023

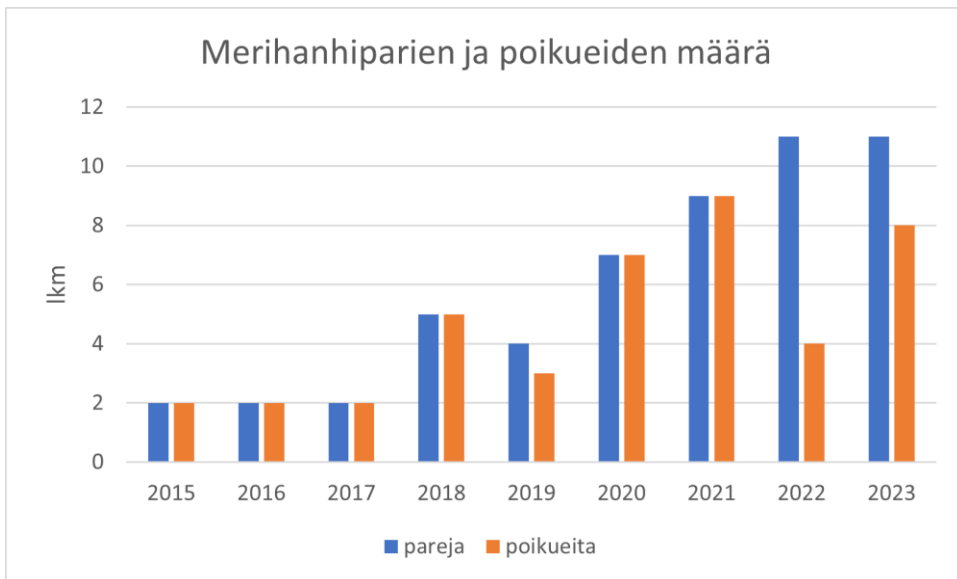
Kuvaaja 3. Haapanan poikueita ja varttuneita poikueita/parimäärä v. 2015 – v. 2023

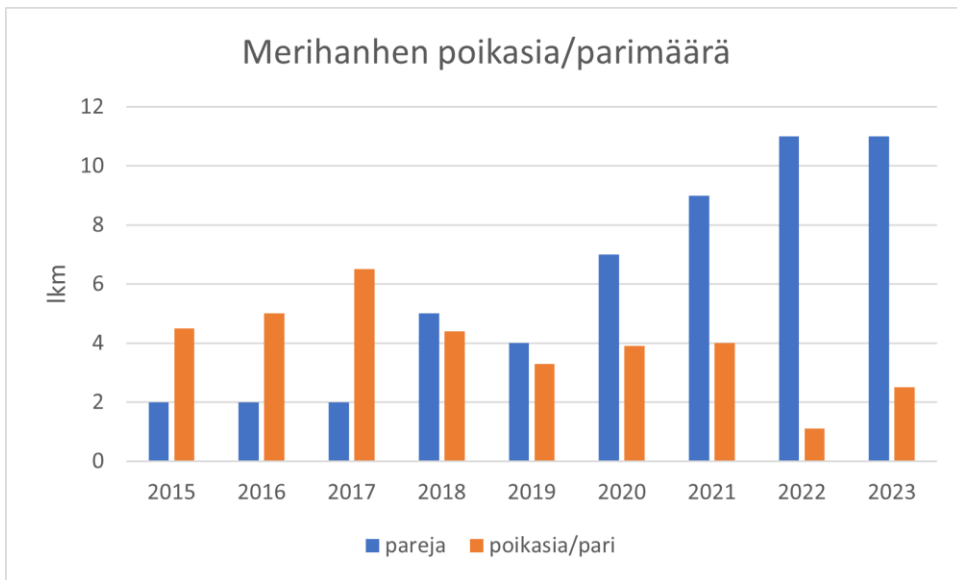
Kuvaaja 4. Telkkäpoikueiden koko pesimäkauden edistyessä v. 2016 – v. 2023

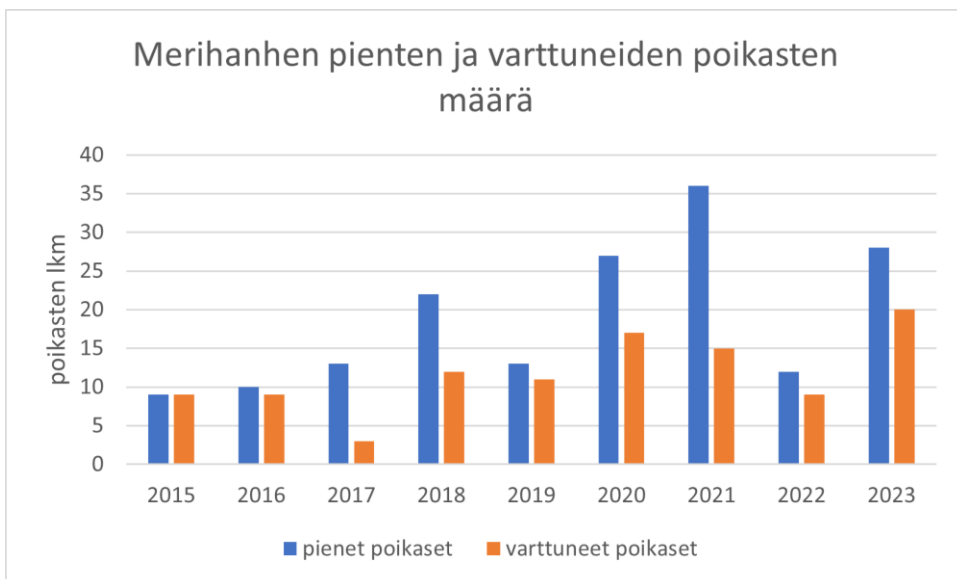
Kuvaaja 5. Kyhmyjoutsenpoikueiden ja poikasten määrä v. 2013 – v. 2023

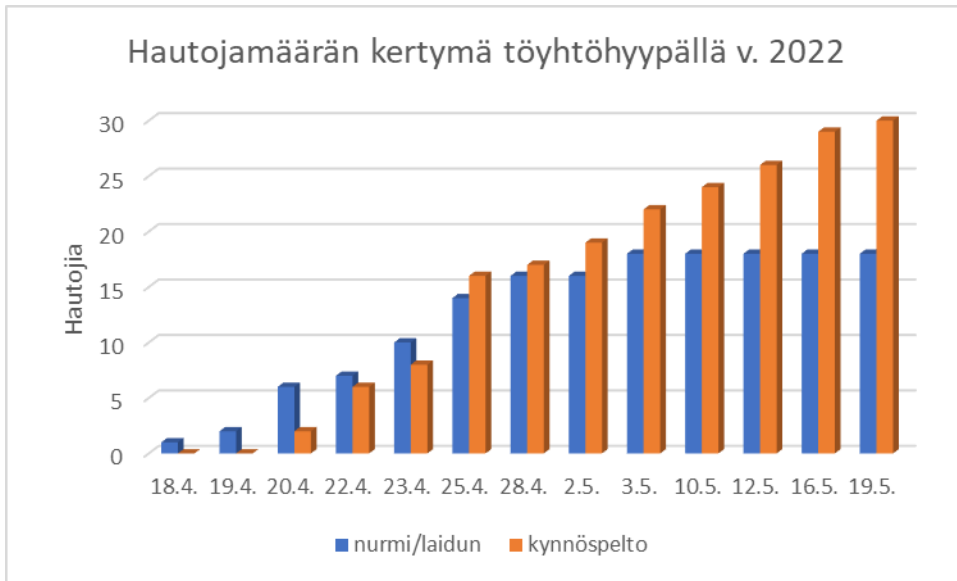
Kuvaaja 6. Merihanhiparien ja poikueiden määrä v. 2015 – v. 2023

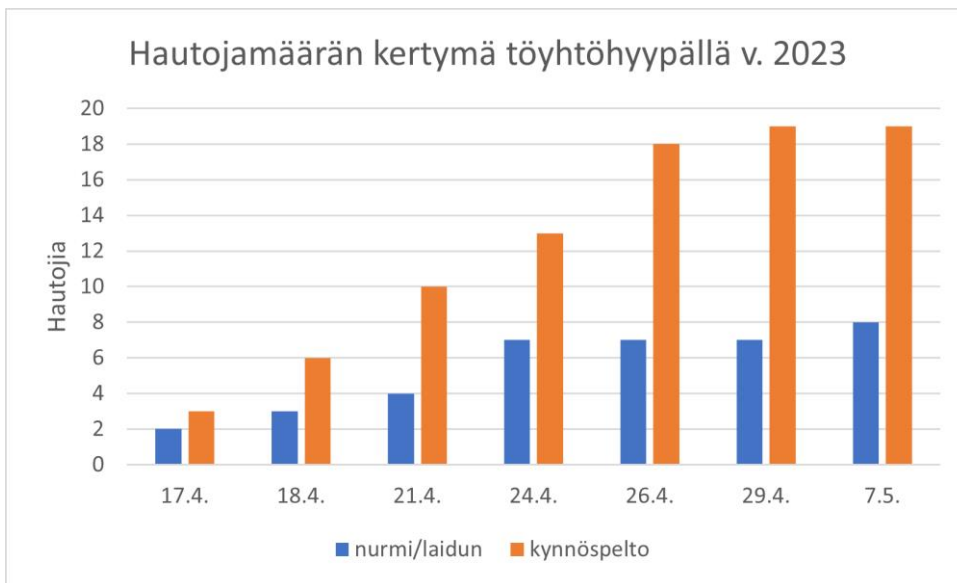
Kuvaaja 7. Merihanhen poikasten määrä suhteessa parimäärään v. 2015 – v. 2023

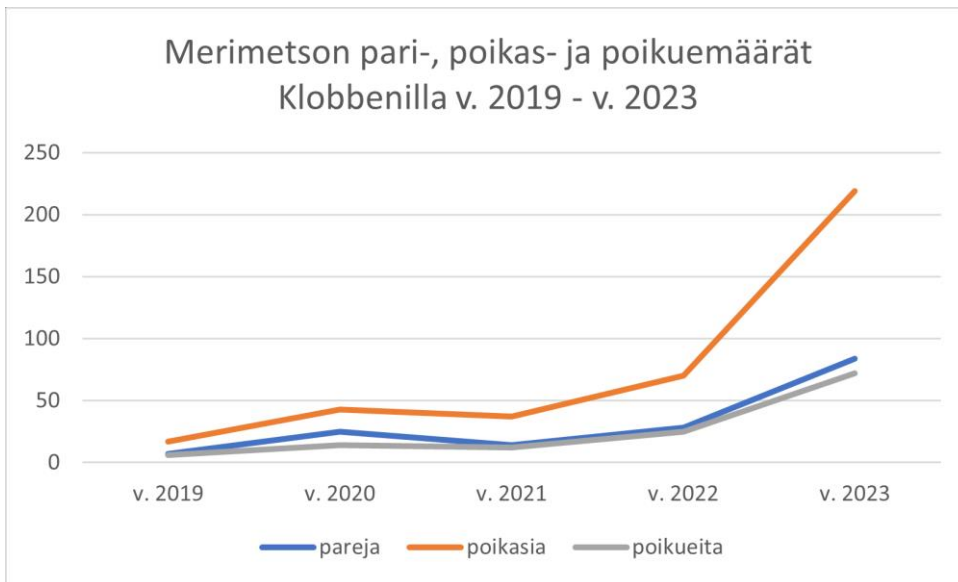
Kuvaaja 8. Merihanhen pienten poikasten ja varttuneiden poikasten määrä v. 2015 – v. 2023

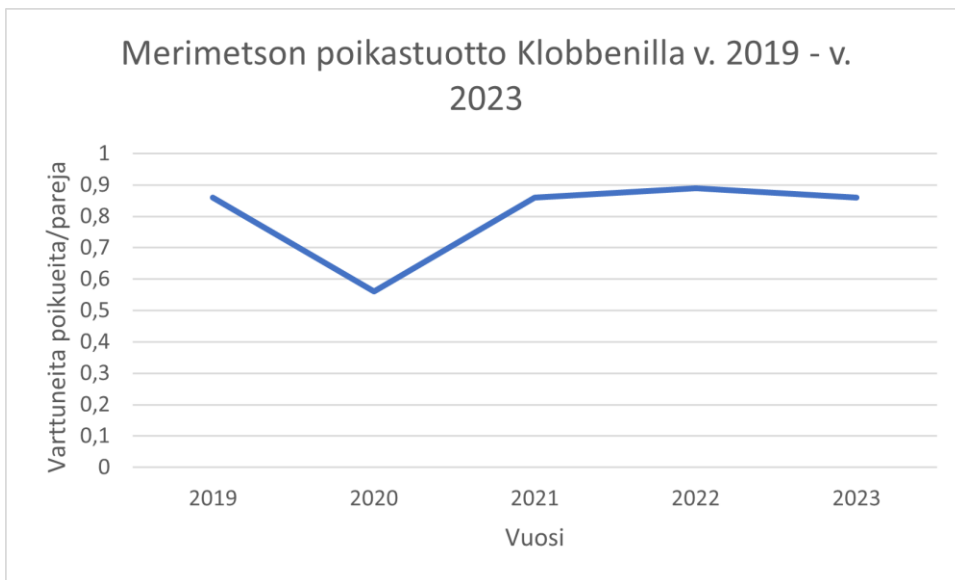
Kuvaaja 9. Töyhtöhyppien hautojien määrän kertymä nurmella/laitumella ja kynnöspelloilla v. 2022

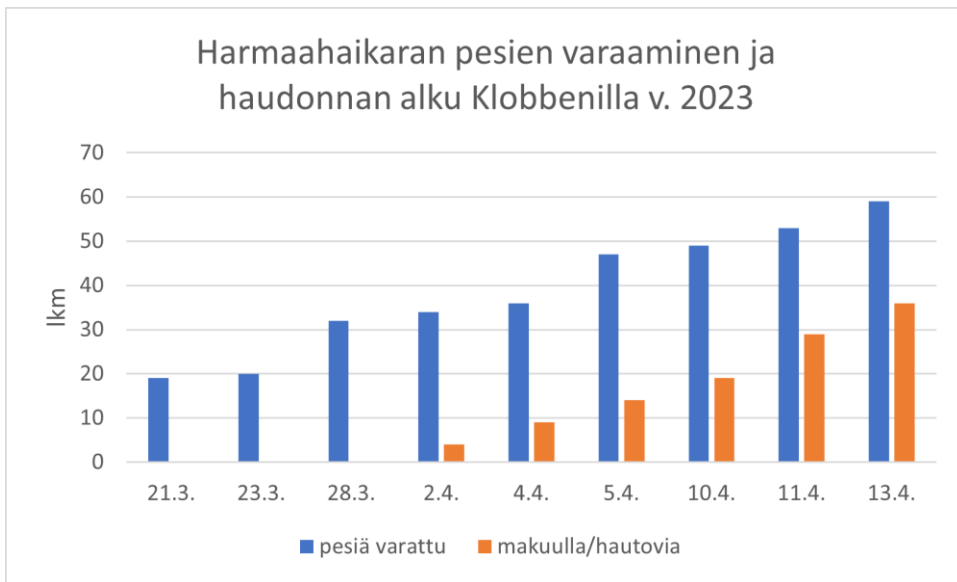
Kuvaaja 10. Töyhtöhyppien hautojien määrän kertymä nurmella/laitumella ja kynnöspelloilla v. 2023

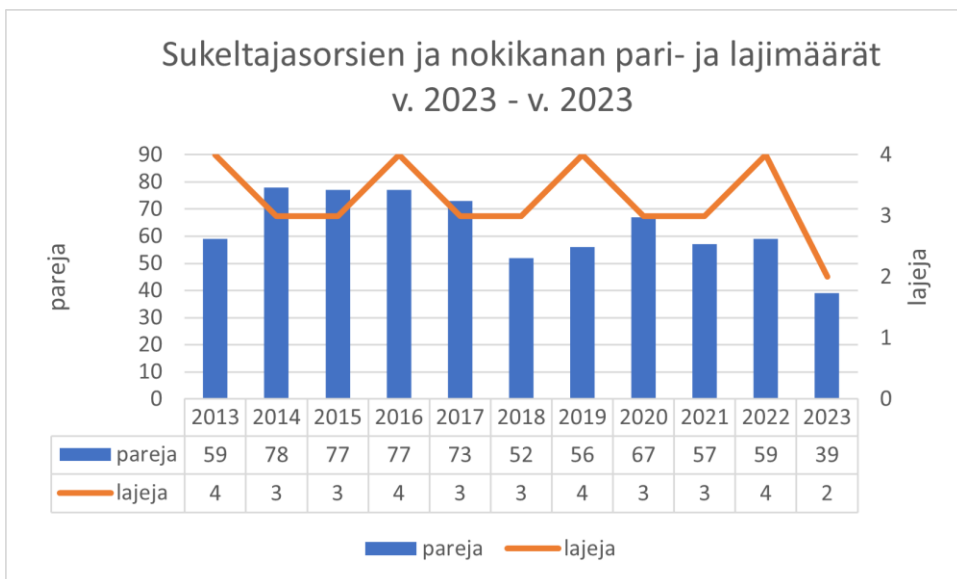
Kuvaaja 11. Merimetsokolonian kehitys Klobbenilla v. 2019 – v. 2023

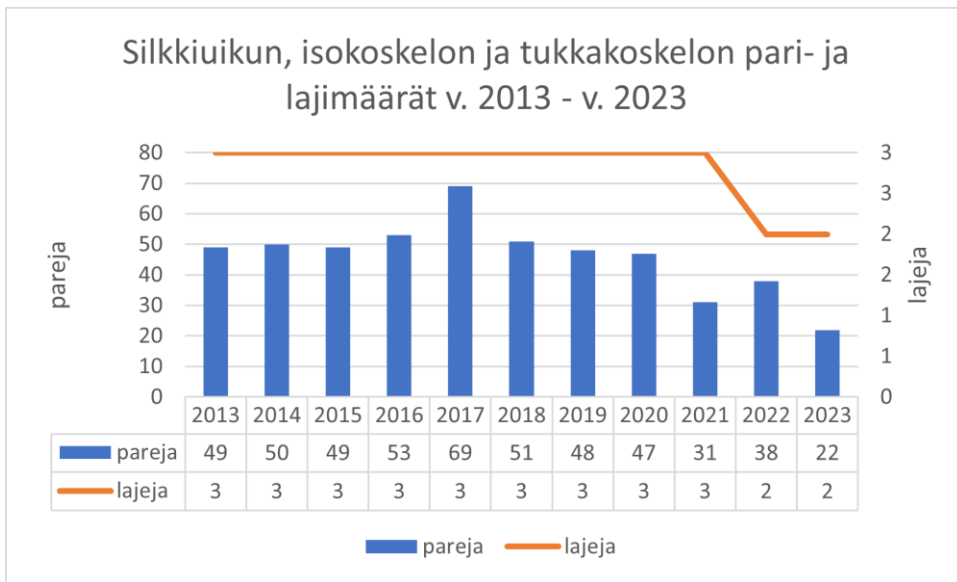
Kuvaaja 12. Merimetson poikastuotto Klobbenilla v. 2019 – v. 2023

Kuvaaja 13. Harmaahaikaran pesien varaaminen ja haudonnan alku Klobbenilla v. 2023

Kuvaaja 14. Sukeltajasorsien ja nokikanan pari- ja lajimäärät v. 2013 – v. 2023

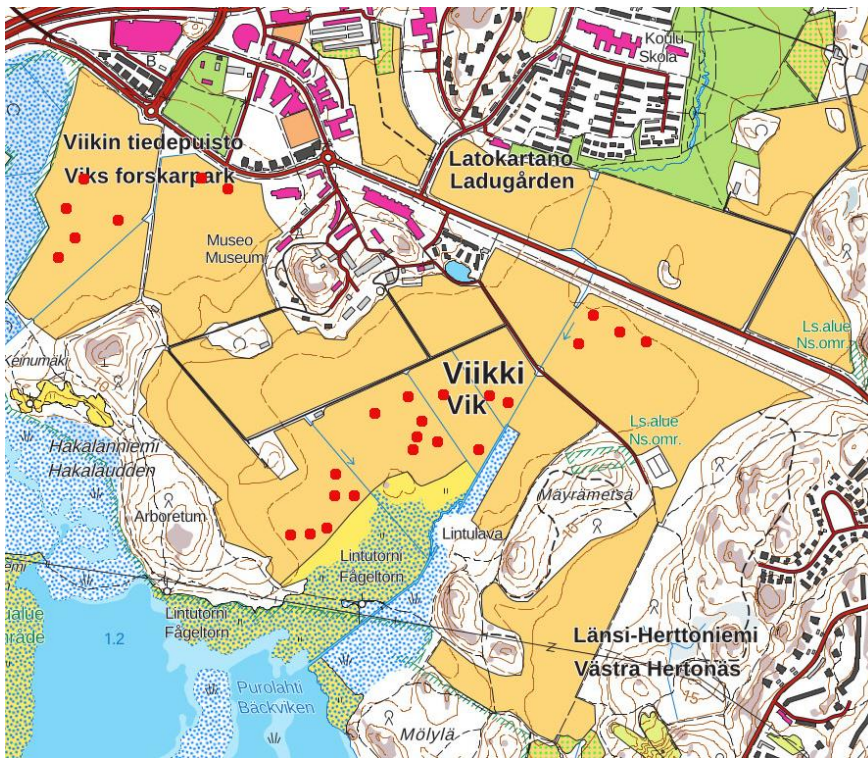
Kuvaaja 15. Silkkiuikun, isokoskelon ja tukkakoskelon pari- ja lajimäärät v. 2013 – v. 2023

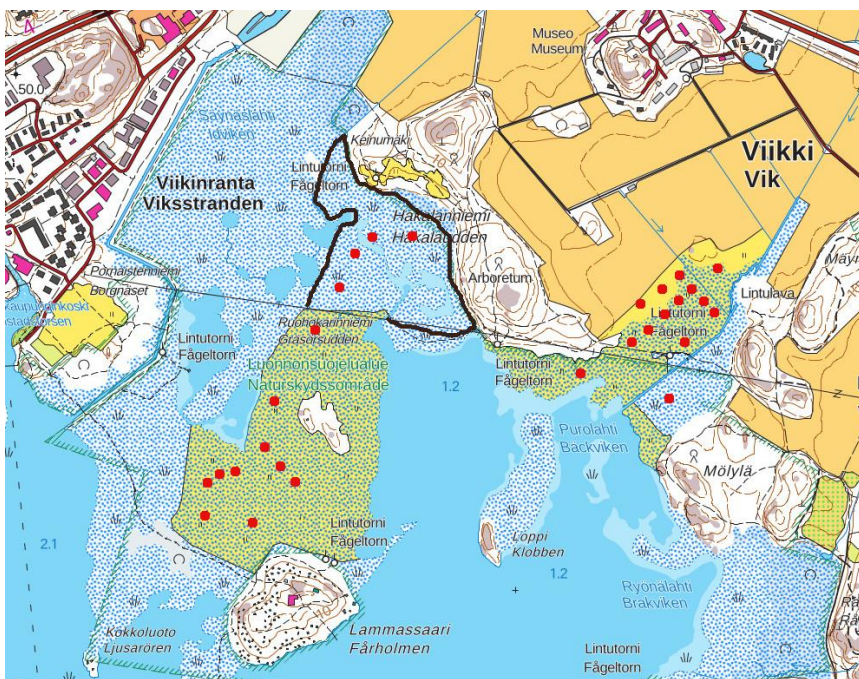
Kuvaaja 16. Purolahden hoitoniityn lampareiden vesilintujen päiväkohtaiset maksimimäärät v. 2023 pesimäkaudella

Kartta 1. Puolisukeltajasorsalajien eri poikueiksi tulkittujen poikueiden havaintopaikat (22.5. – 16.7.) Vanhankaupunginlahdella v. 2023.

Kartta 2. Töyhtöhyppien pesät (ensimmäiset pesyeet) Etu-Viikin pelloilla v. 2023

Kartta 3. Töyhtöhyppien pesät (ensimmäiset pesyeet) hoitoniityillä v. 2023

Kartta 4. Luhtakanareviirit v. 2023

Kartta 5. Luhtakerttusen, viitakerttusen, rastaskerttusen, pensassirkkalinnun ja ruokosirkkalinnun reviirit v. 2023

